

RADU
PARASCHIVESCU

Cu inima
smulsă
din piept

20
DE ANI
HUMANITAS

RADU PARASCHIVESCU

s-a născut în 1960 la București. A absolvit Facultatea de Filologie a Universității din București și a tradus un impresionant număr de cărți din opera unor mari prozatori contemporani. A publicat în paralel câteva romane și un volum de proză scurtă, care au dezvăluit un „auz” ieșit din comun. Același dar l-a îndemnat să culeagă perle din discursul public din România, inclusiv din presa sportivă, căreia, cronicar sportiv el însuși, îi cunoaște ca nimeni altul metehnele. *Cu inima smulsă din piept* este un roman baroc, scris într-o limbă luxuriantă, fără egal în literatura română

20 DE ANI HUMANITAS

Radu Paraschivescu (n. 14 august 1960, București) este absolvent al Facultății de Filologie din București. După absolvire lucrează ca profesor de engleză, iar apoi ca bibliotecar. În 1993 se angajează redactor la Editura Olimp. Urmează transferul la Elit, iar de acolo la RAO. De la începutul lui 2003 lucrează la Humanitas, unde este senior editor și coordonează colecția „Râsul lumii”. Radu Paraschivescu este o prezență bine conturată în presa românească din ultimul deceniu. Scrie tablete despre televiziune (*Observator cultural* și *Evenimentul Zilei*), se ocupă de cronică traducerilor (*Ideii în Dialog*) și își fructifică pasiunea pentru sport (*Gazeta sporturilor* și *Viva*). Publică articole și fragmente de proză în *Dilema Veche*, *Orizont*, *România literară* și *Diverta Magazin*. În prezent deține rubrici în *Adevărul*, *ProSport* și *Esquire*. Din 2008 realizează emisiunea „După vorbă, după sport” la Radio France Internationale. Traduce romane și eseuri ale unor autori celebri din literatura engleză și americană (Salman Rushdie, Julian Barnes, William Golding, John Steinbeck, Jonathan Coe, David Lodge, Stephen Fry, Kazuo Ishiguro, Nick Hornby, William Burroughs, Virginia Woolf etc.). Debutează ca scriitor în 2000 cu romanul *Efemeriada*. În 2005 devine autor al Editurii Humanitas.

Cărți: *Efemeriada* (2000, Libra); *Balul fantomelor* (2000, RAO, reeditare Humanitas, 2009); *Bazar bizar* (2004, Mașina de scris, reeditare Humanitas, 2007); *Fanionul roșu* (2005, Premiul Ioan Chirilă pentru cea mai bună carte de sport a anului); *Ghidul nesimțitului* (Humanitas, 2006); *Fie-ne tranziția ușoară. Mici rostiri cu tâlc* (Humanitas, 2006); *Mi-e rău la cap, mă doare mintea. Noi perle de tranziție* (Humanitas, 2007); *Cu inima smulsă din piept* (Humanitas, 2008, nominalizată pentru Cartea anului de *România literară*); *Răcani, pifani și veterani* (coord., Humanitas, 2008); *Dintre sute de clișee. Așchii dintr-o limbă tare* (Humanitas, 2009).

RADU
PARASCHIVESCU

Cu inima
smulsă
din piept

HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Alice Ene
Concepție grafică: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Pop
DTP: Corina Roncea, Carmen Petrescu

Tipărit la „Monitorul Oficial” R.A.

© HUMANITAS, 2008, 2010

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
PARASCHIVESCU, RADU

Cu inima smulsă din piept / Radu Paraschivescu. – București:
Humanitas, 2010

ISBN 978-973-50-2602-8

821.135.1-31

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30

C.P.C.E. – CP 14, București

e-mail: cpp@humanitas.ro

www.libhumanitas.ro

Prolog

În Portugalia, pietrele încinse de soare și plesnite de vânt spun povești. Poveștile alunecă din vârful orașelor spre apa care linge țărmuri și acoperă secrete. Atlanticul freamătă nerăbdător sau, dimpotrivă, pândește letargic – amarez sub vraja unei prințese năzuroase. Douro, Tejo și Mondego despică Portugalia ca trei lame albastre, oferindu-se corăbiilor în care sunt lăsate la agitat butoaiele cu vin de Porto, transatlanticelor ieșite din Lisabona spre porturi de peste mări și țări, canotorilor plecați cu o vâslă în căutarea faimei. Și totuși, aici parcă mai mult ca oriunde, apa trece, pietrele rămân. Iar în fața lor trebuie să taci, să asculți și să-ți închipui. Așa a fost dintotdeauna.

De departe, Coimbra seamănă cu o piramidă împănată cu ochi. Când te apropii, îți dai seama că ochii sunt ferestre deschise spre Mondego și spre faleza pe care câțiva labradori se fugăresc fără grijă. Quinta das Lágrimas e undeva la margine, departe de studenții care urcă piepțiș spre Universitate, de restaurantele cuibărite la colțul stradelor late cât brațul, de biserica romanică postată în piața centrală. Gazonul vălurit are o împletitură de plasă, un brâu transparent prin care se văd cinci jucători

de golf rezemați în crose. Un drumeag neîngrijit dă ocol terenului și duce la o gheretă unde un paznic somnolent ascultă radioul. În spatele gheretei stăpânește umbra. Cine ajunge aici scapă de vipie și poate să-și tragă sufletul pe una dintre băncile străvechi, palimpseste ale iubirilor scrijelite stângaci și febril în piatra silită să îndure.

*As filhas do Mondego a morte escura
Longo tempo chorando memorarao,
E, por memória eterna, em fonte pura
As lágrimas choradas transformarao.
O nome lhe puserao, que inda dura,
Dos amores de Ignez, que ali passarao.
Vede que fresca fonte rega as flores,
Que lágrimas são água e o nome Amores!*

Acest memento decupat din *Lusiada* îi întâmpină pe turiștii care ajung la Fonte das Lágrimas. Versurile vorbesc de o tânără de vișă nobilă și de dragostea ei sugrumată. Astăzi Coimbra râde, uriașul sequoia de lângă Fonte dos Amores se lasă mitraliat de blițuri, iar pădurea de bambus de alături pare un rastel de nuiele. Dar când soarele intră în nori, piatra în care a fost săpată amintirea dramei se întunecă aidoma unui chip de mireasă părăsită. În liniștea pe care n-o destramă nimeni, oftatul poetului se întâlnește cu țipătul de ciută săgetată al tinerei.

*Și ale lui Mondego mândre zâne
I-au plâns pieirea peste văi și șes...*

*Și lacrimile lor, din vreme bătrâne,
Într-un curat izvor s-au fost ales...
Al cărui nume până azi rămâne:
„Izvorul dragostelor lui Inês”,
Purtându-și printre flori nestinsul dor,
Cu apa – lacrimi, numele – Amor!... **

E o poveste ciudată, cu accente sălbatice. Un poem crud dintr-o lume așijderea. Un testament îngropat la o margine de oraș, lângă un heleșteu în care nu se mișcă nimic. E o poveste pe care cei care au găsit-o în cărți o spun mai departe cu sprâncenele unite în circumflexul neîncrederii sau cu mâna la gură în fața grozăviilor de demult. Unii cred că totul a fost o scorneală hrănită de setea noastră de sânge. Alții invocă hârtoage îngălbenite de timp, în care faptele sunt transcrise până la ultimul detaliu. Dar toți sunt de acord că Inês și Pedro, care acum își dorm somnul veșnic de o parte și de alta a transeptului din mănăstirea Alcobaça, au făcut curtea Portugaliei să se cutremure din temelii.

* Camões, *Lusiada*, traducere de Aurel Covaci, Editura Minerva, București, 1977 (n.a.).

Partea întâi

MISERA E MESQUINHA

Gureșenia se stinse după ce tăișul cuțitului de argint lovi de câteva ori buza pocalului. Curtenii se uitară cu priviri apoase spre capul mesei, parcă mirați de întrerupere. Unul se șterse la gură cu mâneca brodată a cămășii, altul termină de mestecat pe furiș duminatul de carne friptă, al treilea trase o dușcă de vin. Ce-o avea să le spună stăpânul de data asta? În cincisprezece ani de domnie, Afonso al IV-lea luase parte la puține ospete și ținuse rareori discursuri de îmbărbătare înaintea luptelor. Al șaptelea rege al Portugaliei și Algarvelor, urmașul lui Dinis, slăvit fie-i numele, era un oștean aspru și un om dintr-o bucată. Floricelele retorice îl plictiseau, melodramele susurate de baladiști îl lăsau rece. Prefera zăngănitul armurii și scrâșnetul spadei. Trăia într-o lume unde intriga se țesea în fiecare ungher, iar trădarea ajunsese monedă curentă. Veloso da Cunha, cronicarul care-l numise pentru prima dată *O Bravo*, Viteazul, povestea și azi, cui avea timp să-l asculte, cum împlânzise Afonso din priviri un leopard primit în dar de la un curtean dornic să i se vâre pe sub piele.

— Ne vin vești din Castilia. Constancia, fata lui don Juan de Peñafiel, ajunge la noi peste o săptămână.

O însoțesc zece nobili și o sută de soldați înarmați până-n dinți. Aduc cu ei douăzeci de catări încărcăți cu daruri și trei cai pursânge arabi. Trebuie să-i primim cum se cuvine.

Câțiva meseni murmurară aprobator, pe când ceilalți tăcură, așteptând noi explicații. Bănuiau ce avea să urmeze, dar voiau s-o audă din gura regelui. Sosirea Constanciei de Peñafiel nu putea să însemne decât un lucru: prințul Pedro, armăsarul focos care își schimba ibovnica o dată la două săptămâni, avea să fie dresat, înșeuat și închis în colivia înșurătorii. „În manejul menajului“, cum spusese chicotind poetul Jesualdo Miñambres într-un colț de tavernă, imediat după ce-i ajunsese la urechi zvonul despre Constancia și iminentul ei măritiș. Adio giugiuleli toride prin hambare, în poduri neaerisite sau la umbra sălciilor ce plângeau peste Mondego. Adio brunete ciufulite prin căpițe de fân. Adio nopți încinse de mirosul animalelor întăritate. Iubărețului i se pregătea o nuntă care să catifeleze, pe cât se putea, relațiile dintre Portugalia și Castilia.

— A sosit vremea să judecăm cu mintea, continuă regele. Dumnezeu mi-e martor, am făcut destule lucruri pe care n-aș fi vrut să le fac. M-am dus la Óbidos să cad la-nvoială cu Smintitul. I-am dat-o pe fiica noastră de soție cui n-o merita. I-am lăsat pe nobili să vâneze căprioare pe domeniile regale. Încă o rușine în văzul lumii n-are cum să strice. Constancia o să-mi fie noră. Știu că lui Pedro n-o să-i placă, dar n-are decât. Sunt treburi de stat, și chiar dacă acum nu-i e capul la ele, o să vină ziua când o să trebuiască să urce pe tron. Portugalia are nevoie de regi așezați, nu de cocoși cu ardei sub coadă.

Curtenii dădură din cap într-o tăcere subalternă, deși unii abia își stăpâneau râsul. Erau tare curioși să-l vadă pe Pedro priponit în atelajul conjugal, alături de o fetișcană pe care nici măcar nu apucase s-o întâlnească. La ce soiuri nevolnice creșteau în Castilia, nu s-ar fi mirat nimeni ca viitoarea infantă să fie o nubilă străvezie, o sperietoare cu leșie în loc de sânge și inima ca o smochină putredă. Dar nu-i puteau spune asta regelui, care se mulțumi să facă un semn nelămurit spre restul mesei, dând de înțeles că n-avea chef să vorbească mai mult și că festinul putea să continue. Mesenii puseră mâna care pe-o ciozvârtă, care pe-un burduf, dar chiar în clipa aceea Felipe Vargas, un asturian pripășit nu se știe cum la curtea portugheză și investit în glumă cu funcția de paharnic, deschise gura și, în loc să dea pe gât, vorbe.

— Trebuia să-l scurtezi de cap pe Smintit când ți s-a ivit prilejul, mărite. Altfel s-ar fi aranjat multe.

Afonso îl fixă cu ochii lui cenușii, în care era greu să citești mânie, blândețe ori nepăsare. Își mângâie bărbuța cu un aer gânditor, dar pe sub masă încleștă pumnul celeilalte mâini și și-l repezi în pulpă.

— Mama ar fi murit de inimă rea, Felipe. Altfel cum crezi că l-aș fi lăsat să scape?

Gura regelui se pungi, ca și cum Afonso tocmai ar fi dat pe gât o poșircă. Amintirea zilei când fusese silit să facă pace cu fratele său vitreg îl ardea și acum la fel de tare. Pe bastard îl chema tot Afonso, dar curtenii portughezi și oamenii de rând îl știau drept Smintitul. Porecla îi fusese dată chiar de profesorul de scrimă al regelui, care îl văzuse într-un amurg violet pe tânărul cu două vârtejuri

în păr vorbind cadavrului unei veverițe în fața unei cortine de leandri. Maestrul se crucise, se ascunsese după colțul unui zid și-și amintise, din cărțile vechi asupra cărora îl prindea somnul noapte de noapte, că istoria întregii lumi, nu doar a Portugaliei, era plină de nerozi, sclerați și cretini – unii chiar de os domnesc.

Însă cu toate momentele lui de rătăcire, Smintitul era statornic în ura față de fratele vitreg. Iar ura i se preschimbase în dorință de-a ucide când, la moartea lui Dinis, își văzuse rivalul așezat pe tron la Montemor-o-Velho. Mai ales că prima măsură a noului suveran fusese îndepărtarea hotărâtă a Smintitului, pus să aleagă între secure și surghiun. Afonso Sanches, numit astfel spre a fi deosebit de regescul său frate, alesese exilul și plecase în Castilia fără altă zestre decât praful de pe tălpi, un cal costeliv și un sac cu merinde. Proaspătul rege avusese grijă să-i retragă titlurile și să-i confiște moșiile pe care i le oferise Dinis.

Smintitul începuse să uneltească răsturnarea lui Afonso de îndată ce ajunsese în Castilia. Îmbrobodise câțiva nobili cu făgăduieli mieroase, promisese dregătorii celor care ar fi înlesnit uzurparea și nesocotise sfaturile care îndemneau la supunere. Condusesse patru expediții împotriva Portugaliei, fusese înfrânt de fiecare dată și scăpase viu ca prin minune. La al cincilea atac, fusese prins de oamenii lui Afonso, închis într-un beci umed, prin care vânzoleau guzgani cât capul de cerb, și asigurat că mai avea de trăit cel mult trei zile. Salvarea Smintitului venise de la mama celor doi frați, înțeleapta Elisabeta de Aragón, care-l convinsese cu implorări înlăcrimate pe Afonso să nu-și mânjească mâinile cu sângele unui biet nemernic.

Noul rege acceptase, cu condiția ca Smintitul să semneze, sub supravegherea Elisabetei, un tratat de pace redactat în condițiile învingătorului – de fapt, un ordin de restricție în variantă feudală, prin care Smintitului i se punea în vedere că simpla apariție pe teritoriul Portugaliei l-ar fi făcut pasibil de execuție fără judecată.

Nesăbuița fratelui vitreg nu fusese singurul necaz ivit în cei cincisprezece ani de când Afonso stătea pe tronul Portugaliei. Tânăra Maria, primul său copil cu regina Beatriz, fusese tocmită pentru măritiș din rațiuni diplomatice – și împotriva voinței sale – cu un barbar bețiv, arțagos și brutal. Soțul ei, Alfonso al XI-lea al Castiliei, își dovedise prețuirea încă din noaptea nunții, când, beat crijă și indispus de apatia augustului mădular, o lipise pe Maria de pereții iatacului regal și o snopise în bătaie. Alfonso prinsese de veste după o săptămână, dar preferase să nu riposteze. Însă când aflase că fiica lui începuse să fie făcută de răs în văzul lumii, iar de două ori chiar plesnită peste față fiindcă îndrăznise să-l contrazică, Alfonso își adunase sfetnicii și decisese să pornească război împotriva Castiliei. După patru ani de luptă surdă, la rugămintea Mariei, tatăl ei se învoise să slăbească strânsoarea și iscălise tratatul de la Sevilla. Era pentru a doua oară când Afonso făcea pace la intervenția femeilor din familie.

Pe de altă parte, la urechile lui ajungeau tot mai des isprăvile de bidiviu la montă ale nestatornicului Pedro, fratele mai mic al Mariei. Spectrul unei Castilii tot mai dușmănoase, în care Smintitul continua pesemne să urzească, iar Alfonso se răzbuna pe Maria pentru propria

nevolnicie, îl făcuse pe urmașul la tron al lui Dinis să pună la cale o nouă alianță. Pedro fusese hărăzit, fără să poată spune nimic, Constanciei de Peñafiel, în speranța că, măcar de data asta, o căsătorie în disprețul oricăror simțiri nu avea să se transforme în chin. Constancia avea avantajul îndoielnic al obișnuinței cu mariajul de conveniență. În baletul diplomației matrimoniale care sacrifică vise, schimbă cariere și frânge destine, fata fusese smulsă din propria copilărie de tatăl ei, ducele Juan Manuel de Peñafiel, supranumit „El Escritor“, și dată la nici doisprezece ani aceluiași Alfonso al XI-lea al Castiliei care mai târziu avea să-și arate tăria pumnului și moliciunea ștremeleagului față de Maria. Pe atunci Alfonso era un flăcău de șaisprezece ani, mai puțin deprins cu băutura, dar la fel de mojiș și violent, ceea ce atrăsese furia fără margini a ducelui de Peñafiel și anularea căsătoriei în 1327, la Valladolid. Constancia rămăsese cu un gust amar, câteva vânătăi pe brațe și o neîncredere de neșters față de instituția căsătoriei, mai ales așa cum era ea văzută la curtea castiliană.

— Dacă-mi îngădui, mărite.

Vocea cu inflexiuni subtile a lui Manoel Leite, sfetnicul cel mai în vârstă al lui Afonso, se auzi surprinzător de clar, deși în sala de ospete hărmălaia părea stăpână.

— Te ascult, Manu. Cred că știu ce vrei să-mi spui, murmură regele, cu ochii opriți pe zidul din fața lui, îmbăiat de lumina făcliilor.

— Marinizii au ajuns în inima Castiliei. Își fac de cap și îngrozesc lumea. Pun foc, schingiuesc, omoară, pradă tot ce prind, necinstesc fecioare de treisprezece ani.

Afonso ridică brațul și gălăgia încetă într-o clipă. Curtenii îl văzură pe Leite la un pas de rege și pricepură că nu era de joacă. Manoel Leite avea renumele unui consilier iscusit, dar era uscat ca iasca și la o distanță enormă până și față de cele mai simple plăceri ale vieții.

— Mă așteptam, spuse Afonso, mușcându-și buza de jos. Cine-i conduce?

— Iusuf Întâiul, sultanul de Granada, a trimis două mii de oameni care au în frunte un mercenar pe care n-a aflat nimeni cum îl cheamă. I se zice „Chinezul“, chit că nu se știe dacă e sau nu de rasă galbenă. Dar grosul îl dă oastea marocanilor. Sunt cei care au cucerit Gibraltarul și-acum se-ndreaptă spre Tarifa, din câte ne spun iscoadele. Sunt gata să-și urmeze căpetenia până-n mormânt.

Leite își dresă diplomatic glasul și făcu o pauză înainte de-a da informația finală.

— Iar căpetenia e Abu Hasan.

Prin sala de ospete a castelului Montemor-o-Velho se furișară nălucile unui trecut fioros. Abu Hasan și soldații lui umpluseră câmpul de luptă cu stârvuri descăpățănate la Algeciras, cu șapte ani în urmă, când promiseseră să înece în sânge Castilia și să se stabilească pentru totdeauna în Iberia. Vestea că marocanul acela fanatic ca un ayatollah și crud ca o carnasieră pusese din nou mâna pe spadă nu avea cum să lase indiferentă curtea portugheză. Tratatul de la Sevilla nu însemna doar îmbunătățirea relațiilor dintre al șaptelea rege al Portugaliei și Afonso al Castiliei, ci și obligația de-a interveni cu forță armată în cazul unei agresiuni împotriva cosemnatarului.

— Trebuie să plecăm neîntârziat spre Castilia, mărite, spuse căpitanul Egas Baltazar Gervasio, cu hotărârea avântată a celor doar douăzeci și șase de ani. Oricât de nesuferit e Alfonso, dacă nu i-am sta alături în luptă, am fi trădători și lași.

Afonso încuviință din cap și își privi comandanții strânși în jurul mesei. Erau viteji, puternici și ar fi trecut prin foc pentru el. Acum semănau cu niște târgoveți poposiți peste noapte la un han, dar pe câmpul de luptă făceau prăpăd. Ochii lui Afonso zăboviră câteva clipe asupra fiecăruia. Iată-i, gata să se ridice în șa, să-și rotească spadele și să ucidă fără să clipească pe oricine ar fi amenințat pacea sau prietenii Portugaliei. Gaspar Diamantino Vermelho, cel mai bun călăreț din ținut, al cărui strămoș luptase în oastea neîntrecutului Afonso Henriques, primul rege al Portugaliei, în bătăliile Reconquistei, la Santarém și Lisabona. Jacinto Vidigal, comandantul arcașilor, vlăstarul răzvrătit al unui istoric respectat de toată Lusitania, care scrisese câteva sute de pagini despre imperiile almoravid și almohad, sperând până la ultima suflare ca fiul să-i calce pe urme. Calisto Peixe, mare amiral și principe al mării, conducătorul sprâncenat și fără odihnă al unei flote pe care Afonso o ridicase în zece ani cât nu izbutiseră ceilalți șase regi ai Portugaliei laolaltă. Egas Baltazar Gervasio, căpitanul a cărui insistență în a trata cel mai mic afront printr-o provocare țănoșă la duel era egalată doar de pofta de a-i face un copil fiecărei fete frumoase din ținut. Locotenentul Severino Moraes, spadasinul grațios care, între lupte, își trecea vremea golind butoaie cu vin roșu sau scriind poezii prin speluncile

unde intra deghizat. Elpidio Graça, fost secretar al regelui, care nu mai suportase lânchezeala funcției și ceruse să intre în rândul războinicilor, dovedindu-și pe loc, sub ochii intrigai ai lui Afonso, siguranța în mânuirea praștiei și a pumnalului. Luis Viriato da Sousa, însinguratul care refuzase să-și vadă familia din clipa când unul dintre nepoți trecuse, din motive misterioase, la islam. Natanael Umberto, Inacio Villamarin, Tristao Terceiro, cei mai îndrăgiți comandanți din armata portugheză, pentru felul cum știau să se apropie de trupe, nedându-se înapoi de la nici o corvoadă și neacceptând să fie tratați altfel decât cel din urmă soldat. În total, zece luptători orgolioși, ale căror isprăvi trecuseră de pe câmpul de luptă în poezii și cântece. Ar fi trebuit să li se adauge un al unsprezecelea, numai că acesta, după cum îi era obiceiul, prefera să cineze în locuri ascunse și într-o companie mai puțin încruntată, știind că regele nu avea să-l pedepsească altfel decât printr-o dojană între patru ochi.

— Prințul Pedro nu ni se alătură, mărite? întrebă chiar atunci Vidigal.

— L-am trimis să asculte plângerile câtorva negustori buzunăriți în Coimbra. E nevoie să-l deprind cu treburile stăpânirii. Oricum, mi-a spus că și-a descoperit o nouă pasiune: împărțirea dreptății. Îl aștept să se-ntoarcă înainte de miezul nopții.

Afonso nu dădea socoteală nimănui despre apucăturile augustului fiu, dar chiar și așa, cuvintele lui avură un ușor aer justificativ. Severino Morais observă cuta apărută pe fruntea regelui și încercă să destindă atmosfera.

— Singura parte bună în invazia marinizilor e că ar putea să ne scape de Smintit. Castilia ar fi mult mai sănătoasă fără intrigile lui otrăvite.

— Măsoară-ți cuvintele, dom Severino, îl muștră Elpidio Graça, fin cunoscător al protocolului, ca unul care petrecuse ani buni în saloane și printre documente sigilate. E totuși fratele măritului.

Al șaptelea rege al Portugaliei – totodată al patrulea purtător al numelui Afonso – surâse acru.

— Avem aceeași mamă, Elpidio, atâta tot. Altă legătură nu există între noi și nici nu cred c-o să se-nfiripe vreodată. Cine i-a zis Smintitul a știut ce spune.

Luă o gură de vin, își șterse buzele cu un șervet și se aplecă spre Cristoval Ocao, omul lui de încredere.

— Ia câți oameni ai nevoie și scoate-mi-l pe neisprăvit din pământ, din iarbă verde. Adu-l repede la castel. Dacă nu se poate altfel, n-ai decât să-l legi.

Ocao își înclină ușor capul. N-avea rost să întrebe cine era neisprăvitul. Știa prea bine. Iar experiența anilor în care fusese nevoit să plece în căutarea lui prin birturi întunecoase, prin hambare povârnite și prin tractire unde trăsnea a rut îl învățase să nu piardă mai mult de două-trei ceasuri până în momentul dibuirii. Ocao avea ochi pe fiecare stradă și urechi dincolo de fiecare zid.

Ridicat într-un cot, cu pletele desfăcute din coada de cal în care erau prinse peste zi, prințul Pedro admira carnația îmbietoare a ultimei cuceriri. Lângă el, întinsă într-o poziție de abandon molatic și răsuflând ușor, cu sânii la vedere și o mână trecută leneș peste ochi, Fabiana nu mai avea nimic din aerul de vivandieră nerăbdătoare cu care își primea de obicei clienții. Visa, fără îndoială, căci buzele apăsate o noapte întreagă de sărutările lui Pedro i se arcuiă uneori în bănuiala unui surâs. Fabiana avea treizeci de ani, cu zece mai mulți decât prințul, iar ceea ce nu apucase să facă între așternuturi nu merita pomenit. Era o muierușcă de ispravă, care ținea un han la trei leghe de Óbidos și înțelegea să-și trăiască fiecare zi din viață ca și cum ar fi fost cea de pe urmă. Nu-și drămuia farmecele și nu întreba de rangul musafirului. Îi plăcea să se supună toanelor oricui își croia drum între pulpele ei arămii, dorindu-și doar să nu pută a hoit, să nu se blegească de prea multă poftă după un sfert de ceas și s-o țină trează până la prima geană de soare. O stârneau vorbele murdare, se proptea cu umerii în cearșaf și picioarele în tavan, se lăsa încălecată, se prindea singură de sfârcuri, își mușca buzele până la sângerare și pândeă ca

o tigroaică hămesită semnul de-a îngenunchea și de a măsura cu buzele bărbăția celui venit s-o bucure. Avea ochi indigo, gură iubăreață, șolduri pline și un piept de doică africană. După fiecare zbenguială zdravănă adormea pe loc, iar când se trezea era gata s-o ia de la capăt.

O bătaie în ușa camerei strâmte de la primul cat al hanului îl smulse pe prinț din contemplare. Pedro se ridică din pat gol pușcă și deschise ușa pe jumătate. Își miji ochii, îl recunoscă pe cel care ciocănisese și pufni în râs.

— Ce e, dom Cristoval? Te-a trimis după mine? Ce mai vrea?

Ocayo făcu o reverență stingheră și vru să se dea înapoi cu un pas, dar Pedro îl prinse de mânecă și-l trase înăuntru. Omul de încredere al regelui Afonso nu se împotrivi și nici nu se arătă mirat de goliciunea indiferentă a Fabiane, care își continua somnul fără griji, ca o mătă încolăcită în fața focului. Știind că prințul trecea repede de la calm la furie, se abținu să se strâmbe din cauza mirosului greu din încăpere.

— Ia privește aici, *senhor*, spuse Pedro. Când ai văzut ultima oară așa ceva? La Montemor-o-Velho, singurele femei, în afară de mama, sunt cele din poezioarele lui Morais. Fii sincer, ai renunța la asemenea bucățică pentru bezna de afară? Sau pentru sfatul războinicilor?

Cristoval Ocayo își lăsă privirea să stăruie pe trupul plin și bronzat al Fabiane. Acasă îl aștepta o hoască pe care ajungea s-o pui noaptea pe puțină și aveai varza acră a doua zi dimineața. Dar misia era misie.

— Alteță, trebuie să mergem repede la castel. Oamenii mei ne așteaptă jos.

Prințul se îmbracă pe îndelete, neluând în seamă sugestia grabei și bombându-și fundul obraznic în fața lui Ocayo, parcă pentru a-i spori stânjeneala.

— Tot nu mi-ai spus ce vrea tata.

— Măritul are să-ți dea vești din Castilia.

— Aha. L-au prins marinizii pe unchiul meu vitreg și i-au venit de hac? Pentru atâta lucru n-avea rost să te pună pe drumuri. Smintitului trebuia să i se-nfunde odată și-odată.

— Infanta Constancia pornește mâine spre noi cu alai. Trebuie să fii gata s-o întâmpini.

Pedro simți cum i se suie sângele la cap. Îl prinse pe Ocayo de guler și-l trase lângă el.

— La douăzeci de ani pot să-mi aleg și singur femeile, *senhor*, nu crezi?

Trei minute după aceea, păzit de Cristoval Ocayo și de gărzile sale, fiul regelui Afonso străpungea totuși noaptea și se îndrepta spre Montemor-o-Velho, cu gândul încă la nurea focoasei Fabiana și pipăind cu privirea catifeaua întunericului, pe când alături, la câțiva pași, clipocitul râului Mondego se auzea ca un îndemn la nesupunere. În fond, Ocayo n-avea nici o vină. Nu el trebuia convins sau înduplecat, ci regele. Tatăl lui. Iar asta avea să fie la fel de anevoios ca despicatul unei săgeți cu o alta. Pedro clătină din cap și, fără să-l observe ceilalți, scoase din sân o buclă din părul brun al hangitei, tăiată la puțină vreme după ce femeia adormise, mulțumită și mândră că soarta îi făcuse hatârul unei felații princiare. Miroși bucla, parcă pentru a păstra cât mai mult amintirea acelor ore de extaz sălbatic, și o vârî la loc nevăzut de nimeni.

Alaiul plecase de cinci ceasuri din Peñafiel și Constancia obosise deja peste măsură. Avea șaptesprezece ani, dar se simțea de patruzeci. Anemia descoperită întâmplător de medicul adus de tatăl ei, don Juan Manuel „El Escritor“, la moșie într-o după-amiază de septembrie și scurta căsnicie cu bivolul impotent care răspundea la numele de Alfonso al Castiliei o șubreziseră și-i tăiaseră cheful de viață. În trăsura care o ducea acum spre Coimbra, capul îi alunecă ușor într-o parte, lipindu-se de clavicula domnișoarei de companie. Inês de Castro, care ședea alături, își coborî privirea spre figura suptă a Constanciei și își înăbuși un oftat. Îi era milă de prietena ei, însă de ea însăși i se rupea inima. Nu s-ar fi dus pentru nimic în lume la Coimbra, departe de conacul în care crescuse, nevoită să trăiască printre străini și să-și petreacă zilele alături de făptura asta tristă, plăpândă și bolnăvicioasă. Numai că părintele ei, don Pedro Fernández, un nobil galițian pentru care căsătoriile din interes erau cheazășia unei politici externe fără fisuri, fusese de neînduplecat. Nici măcar lacrimile soției sale, blânda Aldonça Soares de Valladares, nu izbutiseră să-l clinească.

— Pentru noi e un favor, iar pentru Inesita o onoare s-o însoțească pe viitoarea regină a Portugaliei, spusese el cu glasul bubuitor cu care vârase groaza în musulmani în bătălia de la El Salto. Gândește-te ce înseamnă asta. Unde mai pui că o să-și poată găsi și ea un soț mai de Doamne-ajută. Am auzit că portughezii sunt mojici și împuțiți, dar buni la pat. Oricum, nu seamănă cu molâii ăștia din Castilia.

Inès era cu doi ani mai mică decât Constancia, alături de care copilărise la curtea semiorientală a acesteia din urmă, sub oblăduirea lui „El Escritor“, un văduv de patruzeci și cinci de ani pe care moartea soției păruse mai degrabă să-l elibereze decât să-l copleșească. Don Juan Manuel se bucura de reputația unui prozator talentat și a unui crai ineputabil. La conacul din Peñafiel, se ocupase personal de buna creștere a Constanciei și a lui Inès, pe care dimineața le învăța să călărească, să vâneze și chiar să se dueleze, pentru ca după-masa să le predea limba latină, precum și noțiuni de drept, teologie și istorie. Fiecare dintre cele două prietene reținuse doar ce-o interesase din aceste lecții. Constancia citea din Suetoniu, Plutarh și Plaut, îi știa pe toți împărații Romei și se adâncea în controverse scolastice în compania învățaților găzduiți din când în când la conacul lui don Juan Manuel. Inès, în schimb, se pricepea să încalece, să tragă cu arcul și să mânuiască spada. Una avea o paloare neobișnuită la o asemenea vârstă, cealaltă ar fi putut trăi o săptămână fără somn. Una era brunetă, fragilă și roasă în permanență de o mâhnire fără leac, cealaltă avea un păr blond, împletit în două cosițe ca niște cercei uriași, și părea nerăbdătoare să descopere viața în toate tonurile și culorile ei. Cine nu le cunoștea pe cele două fete și le vedea pentru prima oară ar fi jurat că Inès era viitoarea soție a prințului Pedro, iar Constancia domnișoara ei de companie, adică o umbră umilă, impersonală și fără vlagă.

— Într-o jumătate de ceas oprim, domnițelor, le anunță călărețul care se ținea în dreptul trăsurii. Caii și

măgarii trebuie să se odihnească. Poposim acasă la don Isidoro Moráles. O să fie bucuros să ne găzduiască.

Constancia se îndreptă cu o mișcare moale și se uită afară, dar nu văzu mare lucru. Parcă și vocea călărețului venise de nicăieri.

— La Zamora când ajungem, Domingo? întrebă ea, nădăjduind că va fi auzită.

— Peste două zile, doña Constancia, răspunse garda călare. Rămânem o zi acolo, iar pe urmă pornim spre Salamanca, unde tragem la palatul lui don Sebastian Vinciguerra. De-acolo trecem la portughezi pe la Guarda și după aceea ne îndreptăm spre Coimbra. Avem șase zile și jumătate de mers.

— Măcar de-aș ajunge vie, murmură Constancia.

Călărețul n-o auzi, dar Inès, care se afla alături, îi puse o mână pe umăr și-o strânse ușor.

— Curaj, Titina. O scoatem noi la capăt, n-avea grijă. Ai trecut prin altele mai grele. Gândește-te c-o să pătrunzi într-o familie regească. Și nu e numai asta. Am auzit că prințul Pedro e tare îndrăgit de oameni.

— De o parte din ei, cu siguranță, ricană Constancia, la ale cărei urechi ajunseseră destule vorbe despre îndeletnicirile noptatice ale prințului.

Mergeau printr-un ținut unde plictiseala se năștea repede și avea viață lungă. Între Peñafiel și Zamora erau puține locuri în care să merite să te oprești. Drumurile pe care copitele cailor stârneau un praf roșiatic se furișau printre dealuri sterpe, pe care se răzlețeau măslini cu crengile goale. Ici și colo, bordeie încropite din te miri ce adăposteau copii scheletici și murdari, cărora părinții

nu mai știau cum să le amorțească foamea. Cele două tinere auziseră tot felul de povești care-ți rupeau sufletul despre ținutul prin care treceau, așa că mulțumiră cerului că nu-l străbăteau ziua. Măcar așa, cerneala beznei ținea la distanță necazurile și grozăviile.

Inès de Castro se așază mai bine pe perna din trăsură și tresări când țipătul unei vietăți găsite de prădător sparse liniștea colinei. Peste două zile avea să ajungă într-un altfel de ținut, despre care până atunci buchisise anevoie dintr-o cărțuție scrisă de tatăl celei pe care o însoțea la Coimbra. Ridicându-și din când în când ochii din carte, își imaginase frumusețile Sanabriei, podurile ei de piatră peste care trecuseră atâtea armate biruitoare, păsăretul sălbatic din apropierea lacului Villafafila, lanțul munților Culebra, unde se spunea că trăiau cei mai mulți lupi din Europa, potecile neștiute pe care se pierdeau tâlharii dornici să sosească nevăzuți la Segóvia, León și Ávila. Se gândea apoi la meandrele râului Duero și la convoaiele de negustori care mergeau pe Via de la Plata, dornice să ajungă mai repede în piața mare din Zamora și să înceapă obișnuita sărbătoare a tocmelii. Se bucura la gândul că avea să vadă aievea măcar o parte din lucrurile despre care citise, însă bucuria i se înjumătățea de îndată ce-și aducea aminte că rostul ei nu era de explorator, ci de domnișoară de companie. Iar asta însemna însoțirea Constanței în toate locurile unde avea de gând să meargă. Înainte de plecarea alaiului din Peñafiel, când auzise ce idee îi venise fiicei sale, don Juan Manuel râsese în gura mare. Mâna lui, care așternuse pe hârtie destule pagini iconoclaste sau deșuchete, se învârtise de câteva ori în jurul tâmplei

drepte, dându-le de înțeles celor care asistau întâmplător la discuție că viitoarea infantă nu era în toate mințile. Bărbia Constanciei tremurase ușor, semn că jignirea părintească o duruse, dar tânăra rămăsese pe poziție.

Înès aflate din gura prietenei sale că șederea în Zamora avea să fie de fapt prilejul unui lung șir de rugăciuni înălțate în bisericile din partea locului. Într-un amestec tulbure de credință și superstiție, Constancia simțea, într-un fel pe care nu se pricepea să-l explice nimănui, că această formă de smerenie bigotă avea să-i poarte noroc dacă nu în dragoste, barem în căsnicia pe care alții o hotărâseră peste capul ei. Catedral de Zamora, splendoarea ridicată în douăzeci și trei de ani, Iglesia de la Horta, Santa Maria la Nueva, Santiago de los Caballeros, San Pedro de la Nave, Alta Mayor, San Pedro și San Ildefonso, San Claudio de Oliváres, Santiago El Burgo și, în primul rând, San Juan de la Puerta, așezământul cel mai impunător și totodată simbolul Zamorei, erau treptele pe care Constancia își propusese să urce spre a se afla mai aproape de Dumnezeu și spre a-i dobândi ocrotirea. Iar Înès trebuia să-i fie aproape, deși, dacă ar fi întrebat-o cineva, cu totul altele ar fi fost locurile pe unde ar fi dorit să se preumbe.

— La ce te gândești, Inesita?

Întrebarea Constanciei o luă prin surprindere pe Înès, care nu îndrăzni să spună adevărul.

— La cum o să-ți stea pe tronul Portugaliei, alături de Pedro.

— Mai e până atunci. Din câte știu, regele Afonso are o sănătate de fier.

— Și cei mai sănătoși dintre noi se duc într-o bună zi în lumea dreptilor, Titina. Și așa cum ți-am spus, oamenii și-ar dori să-l aibă rege pe Pedro, rosti Inès, încercând să străpungă întunericul din jur cu privirea. S-au săturat de războaiele lui Afonso și de biruri. Aud chiar că ar fi început cârtelile.

— În lumea asta, Inès, cârteala supusului se lecuiește cu ștreangul, murmură Constancia. Cât despre iubirea gloatei, nu pun mare preț pe ea. Știu o mulțime de oameni care admiră fără să priceapă și invidiază fără să judece.

Inès își privi prietena cu un soi de complicitate cochetă.

— Parcă văd că peste o săptămână o să-mi spui cum ți-a căzut cu tronc din clipa când ai dat cu ochii de el.

— Deocamdată tot ce știu despre Pedro e ce-am auzit de la alții: că e ușuratic, iute la mânie și crud. Îi place sângele mai mult ca vinul. Pune preț pe frumusețea trupului și nu dă doi bani pe agerimea minții. Cum ar spune tata, cu gustul lui pentru paradoxuri, e de-o superficialitate profundă.

Afonso al IV-lea se așează mai bine în jilțul ros la colțuri pe care și-l trăsesese lângă unul dintre geamurile zăbreлите ale încăperii de unde avea vederea cea mai bună spre valea râului Mondego. Nu putea să pună geană pe geană și se hotărî să-și facă de lucru până la întoarcerea lui Pedro. Aprinse o lumânare și la lumina ei se uită pe câteva hârtii așezate în ordine de Tiago Melendes, noul secretar personal. Era singurul om treaz de la Montemor-o-Velho la ora aceea în care noaptea își croia drum spre

zori. Și bănuia că după discuția cu Pedro somnul avea să-l prindă cu și mai mare greutate.

Castelul regal era un loc neprimitor și rece, dar un punct de observație fără cusur. De sus, dintre creneluri, se vedea la multe leghe depărtare, și nimeni nu putea să urce fără știința celor de pe metereze. Înăuntru istoria Portugaliei era zugrăvită în tablouri sumbre, în care sângele curgea din belșug și care fuseseră agățate pe ziduri ca tot atâtea lecții la vedere. Afonso cunoștea întâmplările petrecute în curtea sau sub zidurile castelului de parcă le-ar fi trăit cu adevărat. Aflase câți oameni pieriseră când se construise fortăreața și cum fusese ea cucerită de asturieni în secolul al nouălea. Citise în cronici cum se înroșise Mondego de sângele asturienilor uciși o sută de ani mai târziu, la marea invazie maură. Știa cât de mult se schimbase Montemor-o-Velho din porunca lui Ben Al-Fagi, care făcuse din el cetatea cea mai mândră din ținut. Ținea minte că în 1064 Fernando *O Magno*, regele Castiliei și Leónului, îl smulsese din mâinile maurilor, pentru ca în veacul următor magnificul Afonso Henriques, nepieritoare fie-i amintirea și netulburată odihna, să-l reclădească aproape din temelii și să facă din Coimbra capitala regatului.

Ușa iatacului regal se deschise pe nepusă masă. Nici măcar regina Beatriz, cu care Afonso era căsătorit de treizeci de ani, nu-și îngăduia să intre fără să bată. Singurul care nesocotea obiceiul – iar acum cu atât mai mult, dată fiind ora neobișnuită – era prințul Pedro. Tânărul dădu buzna fără să-i pese de privirea glacială a regelui și se opri la o palmă de el.

— Ce-i comedia asta, tată? Ai de gând să-l asmuți pe Ocayo de fiecare dată când ies de sub aripa ta?

Afonso își înfrână dorința de-a încinge obrajii prințului cu două palme grele. Hotărî să se poarte cu blândețe, își puse mâinile pe umerii lui Pedro și se căzni să joace rolul de monarh căruia istoria și mersul lucrurilor nu-i dădeau de ales.

— Știi bine de ce te-am chemat, Pedro. În țară și-n afara ei se petrec tot felul de netrebnicii. Lisabona fierbe, țăranii au prins să se răscoale, Castilia ne privește cu ochi răi, marinizii își fac de cap. Aș fi vrut să stau pe margine și să mă uit, dar n-am cum. Am semnat niște tratate, trebuie să le respect. Dacă Alfonso al Castiliei o să-mi ceară sprijin, o să fiu nevoit să i-l dau. Și după cum arată lucrurile, se prea poate ca peste nici trei luni să ne batem cu africanii lui Abu Hasan.

— Nu-mi vine să cred că m-ai chemat la ora asta...

— Ascultă-mă până la capăt, i-o tăie Afonso, cu o undă de asprime în glas. S-ar putea să mor în luptă. Nu mai am tăria de altădată, iar brațul drept mă chinuie de fiecare dată când ridic sabia. Nu vreau să-nchid ochii fără să te văd însurat. O să ajungi rege, Pedro, și-o să vezi atunci cât de mult contează pe cine ai alături pe tron. De aceea trebuie să ne gândim pe cine-ți alegem drept soție.

— Să ne gândim? Tu tot așa te-ai căsătorit cu mama? Ți-a ales-o cineva și ți-a adus-o la curte?

Regele simți că-l părăsește răbdarea. Pedro știa ca nimeni altul să-l scoată din sărite.

— Spre deosebire de tine, Pedro, eu am discernământ. Și știu să despart poftele vremelnice de binele țării. Am știut și la tinerețe. Pe când la tine pot să mă aștept s-o duci la altar pe hangița la care mi te-a dibuit Ocayo. Sau pe oricare dintre farfuzele cu care-ți pierzi nopțile. Poate că a venit vremea să afli că un regat nu se conduce sărind dintr-un așternut într-altul și făcând pe taurul de prăsilă. Ai trăit destul în risipă și desfrâu.

Pedro se așeză pe un colț de masă și începu să-și bălăngăne un picior. Se gândi câteva secunde, iar apoi întrebă cu o ironie care nu-i scăpă regelui:

— Și, mă rog, când începem să ne gândim?

Afonso își privi fiul fără o expresie anume, hotărât să nu-i dea satisfacția enervării.

— Am făcut-o deja în locul tău, fiindcă aveai altele pe cap. Te-am scăpat de-o grijă. Peste șase zile o să ai ocazia să-ți cunoști viitoarea soție. Am invitat-o aici.

— Dar...

— N-ai decât să bombăni, să te revolți sau să mă condamni, Pedro. Un singur lucru să nu faci: să nu pleci de la castel peste șase zile. Ai grijă, nu e doar bunul nostru nume la mijloc, ci însăși relația cu Castilia.

Pedro se ridică, măsură încăperea cu pasul și își făcu de lucru cu un pumnal maur găsit pe o policioară. Îl cercetă îndelung, încercând să-și vadă propria privire în lama lui încovoiată, îl ținu în dreptul unei lumânări și se întoarse spre tatăl lui cu o expresie de curiozitate ironică.

— Măcar am auzit de fata asta?

— E Constanția, fiica lui don Juan Manuel. „El Escritor“.

Prințul izbi cu pumnul în masă, iar chipul lui se schimonosi din cauza furiei.

— Tată, nu poți să mă-nșori c-o umbră. Din cauza canaliei ăleia de Alfonso, Constanția e un om bolnav. S-a săturat de viață când alții abia încep să trăiască. Taică-său vrea iarăși s-o dea ca pe-un balot de pânză. Zău dacă nu m-am săturat de chiverniselile voastre politice. N-ai cum să-mi faci una ca asta.

Afonso se întrebase și el, în lungile ceasuri de chibzuință însingurată dintre pereții de la Montemor-o-Velho, dacă făcea bine legându-și băiatul de o tânără căreia regele Castiliei îi mânjise copilăria și-i amărâse sufletul. Oftase și ridicase din umeri. Nu vedea altă cale. Ultimul lucru de care avea nevoie, în condițiile apropiatei ofensive marinide, era dușmănia castilienilor.

— Hotărârea e luată, Pedro. N-am încotro și nu-ncerca să-mi faci viața grea. Te-nșori cu fiica lui don Juan Manuel și gata. Nimic nu poate să stea mai presus de interesul Portugaliei. Dacă ai fi petrecut mai mult timp la curte și mai puțin prin crâșme cu târfele, ai fi aflat și tu lucrul ăsta. Vreau să fii un soț bun și să-mi aduci o droaie de nepoți.

Cum era de așteptat, discuția celor doi se prefăcu în ceartă, fără ca vreunul dintre ei să bată în retragere. La ceasul când lumina pătrunse în încăperea cu geamuri zăbrelete, scâldând creștetele lui Afonso și Pedro, regina Beatriz abia adormise, fără mare ajutor de la fiertura pregătită, ca în fiecare noapte, de medicul curții. La

mare distanță de ei, pe drumul care lega Valladolidul de Zamora, Constancia de Peñafiel și Inès de Castro ar fi vrut la rândul lor măcar să ațipească, dar hurducăturile trăsurii le țineau treze. Fuseseră trimise într-un loc despre care auziseră prea puține lucruri frumoase, așa că fiecare se bizuia pe cealaltă pentru încercările ce aveau să vină. Titina și Inesita se cunoșteau de zece ani și nu puteau ști că prietenia lor mai avea doar o lună de viață.

Lumina lui august cădea peste Lisabona ca o cascadă de miere. De zece zile orașul intrase sub tirania soarelui. Oamenii se prelingeau toropiți pe străzi, vânând colțul de umbră mai dihai ca pe sălbăticiunea cu blană de preț. Curajoșii se aruncau în apele lui Tejo ca să scape de pârjol, și nu puțini erau cei pe care fluviul și-i păstra pentru el. Pânzele corăbiilor care spintecau apa se uscaseră ca pergamentul ținut deasupra flăcării. O vară atât de sece-toasă nu se mai văzuse tot secolul. Speriat de leșurile care împânzeau tot mai multe alei, episcopul Lisabonei hotărâse, cu o săptămână în urmă, să scoată din raclă moaștele Sfântului Vincent, ocrotitorul orașului, și să cheme populația să se prosterneze, cu nădejdea că în felul ăsta ploaia mult dorită va binevoi să cadă din ceruri. Din nefericire, stratagema lui nu găsisese ecou, iar Lisabona rămăsese un cuptor uriaș, căruia nici noaptea nu izbutea să-i răcească pereții. Un harapnic sub a cărui plesnitură tâșnea sudoare în loc de sânge.

Dacă afară arșița te pocnea în creștet și-ți lipea cămașa pe trup, între pereții de la Santa Maria Maior se putea respira. Străvechea catedrală din Lisabona, ridicată din porunca lui Afonso Henriques în locul unei moschei

după cea de-a doua cruciadă, era gătită pentru ceremonie. Curtea portugheză și oaspeții din Castilia dobândiseră de mult obiceiul de-a privi un asemenea eveniment ca pe consfințirea unui tratat. Cu toate acestea, solemnitatea prilejului îi făcea să fie atenți la fiecare gest și grijulii cu fiecare cuvânt. Între timp, Hernan de Hastings, stră-strănepotul cruciatului Gilbert de Hastings, cel dintâi episcop al Lisabonei, se ruga în altar, dorindu-și să facă orice altceva decât să lege destinul Constanciei de Peñafiel de cel al prințului Pedro. Îi ajunseseră la urechi destule vorbe despre firea nesocotită a tânărului. Pe lângă asta, cu puține zile mai devreme asistase din spatele unei coloane de piatră, nevăzut de nimeni, la un act primitiv de justiție înfăptuit de Pedro cu o bucurie neomenească în priviri. Hernan de Hastings avea frică de Dumnezeu, dar în același timp groază de Afonso. Dacă i-ar fi spus că, după umila lui părere, urmașul său era un detractat, și-ar fi înălțat singur eșafodul.

Prințul Pedro și Constancia de Peñafiel pătrunseră pe intrarea principală de la Santa Maria Maior însoțiți de un alai de optzeci de oameni. Imediat în spatele lor veneau Inès de Castro, domnișoara de companie a miresei, și Umberto Vidigal, fiul mai mic al lui dom Jacinto, comandantul arcașilor. Afară, în jurul catedralei, mulțimea se foia curioasă. Femeile tinere ale Lisabonei, dintre care Pedro apucase deja să cunoască în amănunțime o parte, o cercetau cu un amestec de milă și aroganță pe Constancia. Cu asemenea soție, Pedro nu avea să petreacă mai mult de o noapte pe lună în patul conjugal. Pierdut în anonimatul mulțimii, Jesualdo Miñambres, poetul hâtru al

Portugaliei, își ascuțea pana, iar în minte îi prindeau deja contur primele strofe ale unei snoave cu tâlc. Miñambres văzuse destule la viața lui ca să nu dea frâu liber sentimentelor. Sigur, și lui îi venea să râdă de nepotrivirea dintre Pedro și Constancia, dar știa că oamenii năpârcii ăleia de Cristoval Ocayo se furișaseră în inima gloatei și abia așteptau o vorbă necuviincioasă ca să-l pună pe autor la popreală și apoi la cazne.

— Ia uită-te la ea, caldă ca zăpada și frumoasă ca sipe-tul fără bani, se încumetă un negustor pântecos și puhav, ducându-și mâna la gură și făcând-o să râdă pe roșcovana cu fustă înflorată de lângă el.

— Îți lasă gura apă, dom Frasco, chicoti fata. Ai face moarte de om pentru o noapte-n patul ei.

— Mi-e poftă de ea cum mi-ar fi să înghit o bucată de săpun, gâlgâi negustorul. Săracul Pedro, după atâtea iepe năvășe, trebuia să dea și peste-o mârtoagă. Dar măcar știe că n-o să-l arunce din șa.

Spre deosebire de Miñambres, pe oamenii simpli agenții lui Ocayo nu-i speriau și nu-i puteau face să-și pună lacăt la gură. Discuțiile ca aceasta se purtau cu zecile în mulțimea venită să-i vadă pe Constancia și Pedro. Bărbații se dedau glumelor deșuchete, femeile cântăreau din priviri și rosteau sentințe care ar fi făcut-o pe Constancia de Peñafiel să-și dorească și mai aprig să se răsucescă pe călcâie și să se-ntoarcă în biblioteca lui don Juan Manuel, printre tratate de patristică și povești cu prinți și zâne. Oamenii glumeau indiferent și fără răutate. Așa le era felul și n-aveau chef să-și schimbe tabieturile doar fiindcă niște înțelepți cu mai multă

mintea decât aveau nevoie băteau apa-n piuă despre interesul național, binele comun și nevoia unor relații cumsecade cu Castilia.

Imediat după ce alaiul opri în fața altarului, Pedro se uită preț de o clipă la fruntea brobonită de sudoare a Constanciei și scoase din sân o batistă pe care i-o întinse fără vorbe. Cât timp Constancia își șterse transpirația de pe față, prințul întoarse capul și mai mult, iar privirea i se opri asupra lui Inès de Castro. Se așteptase ca tânăra să roșească, să-și piardă cumpătul și să-și plece ochii, așa cum se petrecea ori de câte ori atenția princiară se revărsa dintr-odată asupra unei codane. Spre mirarea lui, Inès îi înfruntă privirea și surâse cu o anume cochetărie insolentă. Unde altcineva ar fi văzut doar o formă de încălcare a etichetei, Pedro citi o invitație. *Sunt aici, aștept să mă descoperi și să mă cucerești.* Prințul își înclină ușor capul, parcă încuviințând o ispravă.

Ceremonia de la Santa Maria Maior dură aproape un ceas și jumătate, căci episcopul Hernan de Hastings avu grijă să nu lipsească nimic din atât de însemnata rânduială. Pe la jumătatea slujbei, Constancia păli, se clătină pe picioare și făcu un pas înapoi. Pedro o privi cu o batjocură care nu trecu neobservată și pesemne că ar fi lăsat-o să cadă, dacă domnișoara ei de companie n-ar fi avut prezența de spirit să intervină. Inès o sprijini cu întreg corpul pe Constancia și-i duse un săculeț cu săruri la nas. Afonso se încruntă în direcția fiului său, pe când regina Beatriz începu să-și facă vânt cu un evantai, de parcă ea ar fi fost la un pas de leșin, nu viitoarea noră.

— Mulțumesc, Inesita, șopti Constancia cu o voce pierită. E îngrozitor de cald.

— Te-a năpădit emoția, doamnă? susură pieziș Pedro. N-ar trebui. Aș înțelege să mă pierd eu, căci sunt la prima nuntă, pe când domnia ta...

Constancia de Peñafiel avu, din clipa aceea, certitudinea că mariajul cu Pedro nu avea să fie cu nimic mai izbutit decât cel cu Alfonso al Castiliei. O lume în care te măriți de două ori înainte de-a apuca să iubești o dată e o lume întoarsă cu susul în jos, își zise ea, refuzând să răspundă măgăriei lui Pedro. Se strădui să fie atentă la spusele episcopului Hernan de Hastings și se rugă bunului Dumnezeu s-o ajute să reziste până la sfârșitul slujbei fără să se prăbușească. Rămasă cu un pas în urma ei, Inès o ajută după puteri și, de câteva ori, îi șopti cuvinte de îmbărbătare, nevăzând interesul cu care o cerceta de la o vreme Umberto Vidigal, cavalerul de onoare al mirelui. În mintea ei se cuibărise pe nesimțite un gând pe care n-ar fi avut curaj să-l destăinuie nimănui și pe care o domnișoară de companie putea să-l nutrească doar dacă i se urâse cu binele. Prințul Pedro era trufaș, nestăpânit și rău din fire, dar... îi plăcea. Îi plăcea mult.

Ca și cum i-ar fi citit gândurile, Pedro așteptă sfârșitul ceremoniei pentru a comite gestul care avea să lase asistența cu gura căscată. După solemnitățile mirosind a tămâie, alaiul ieși din Santa Maria Maior spre a se înfățișa mulțimii. Procesiunea era condusă de episcopul Hernan de Hastings, după care veneau mirii, urmați la mică distanță de domnișoara și de cavalerul de onoare. Până la sosirea în piața centrală, Pedro se uită de câteva

ori în spate și-i zâmbi lui Inès, parcă vrând să-i facă în ciudă Constanciei de Peñafiel, căreia îi ținea mâna stângă cu o vădită lipsă de chef. La început Inès nu avu nici o reacție, însă la al treilea surâs îi răspunse în același fel. Lângă ea, Umberto Vidigal înțelese că n-avea rost să-și folosească farmecele pe lângă galițiana blondă pe care pusese ochii fără să știe că avea deja un rival atât de însemnat. Privirea lui Pedro zăbovise asupra lui două clipe și trimisese un mesaj hipnotic: *Stai deoparte, e a mea*. Și ca să nu existe vreo îndoială, odată ajuns într-un loc de unde putea fi văzut de o bună parte a mulțimii strânse în piață, prințul se întoarse brusc în spate și, cu mâna strângând în continuare mâna soției legitime, depuse un sărut apăsător pe gâtul domnișoarei de onoare.

De data asta Inès se făcu stacojie, iar văpaia din obraji i se văzu și mai bine în contrast cu albul rochiei. În fața ei, Constancia de Peñafiel își pungi gura și își reprimă un suspin, hotărâtă să nu riposteze, prin vorbă sau gest, faptei provocatoare a lui Pedro. În schimb, din gloată se ridică un murmur punctat de niște chiote care-i atraseră atenția lui Afonso. Regele, care scăpase momentul de pomină, își plecă ușor urechea în care Cristoval Ocayo, aflat cu un pas în urma lui, îi relată susurat isprava. Ochii reci ai lui Afonso căutară privirea lui Pedro, iar când o găsiră, bătrânul suveran își dădu seama că dușmanii din propria familie erau uneori mai primejdioși decât cei cu care încrucișa spada pe câmpul de luptă. Prințul silit să se însoare tocmai alesese sfidarea în locul supușeniei și batjocura în locul respectului. Or, nu de puține ori sfidarea și batjocura cereau tribut de sânge. În Portugalia

și, în general, pretutindeni unde tinerii infatuați jucau cartea răzvrătirii.

Afonso al IV-lea își făcuse obiceiul ca la fiecare eveniment de seamă din istoria Portugaliei – cum se anunța și nunta fiului său – să-i ierte pe o sută dintre nelegiuții care-și așteptau pedeapsa în temnițele din Lisabona, Guimăraes, Coimbra sau Leiria. Douăzeci și cinci de prizonieri din fiecare pușcărie erau lăsați să plece în treaba lor, după ce băteau podeaua cu fruntea și se rugau pentru sănătatea stăpânului. Regeasca îndurare se pogora de obicei asupra panglicarilor de trei parale, scandalagiilor care își căutau dreptatea în duel, felcerilor șarlatani, negustorilor escroci, iconoclaștilor care desenau cu cărbune pe zidurile bisericilor, profanatorilor de morminte și târfelor măritate. Calpuzanii, cei alintați cu porecla *fan-chonos*, adică fătălăii, hoții la drumul mare, pedofilii, bandiții, sodomiștii și violatorii nu se bucurau de înțelegere și rămâneau după gratii, tremurând de fiecare dată când îi auzeau pe tâmplari că meșteresc la scânduri în piața mare și având o singură certitudine pe lume: aceea că nu aveau să moară de bătrânețe.

Nevrând însă ca indulgența regală să treacă drept slăbiciune și să îndemne la răzmeriță, Afonso luase și o a doua hotărâre – câtuși de puțin populară. Grațierea unora dintre întemnițați era însoțită de grăbirea sorocului pentru alții. Mai precis, pentru trădători, care erau executați după ce treceau prin câteva torturi fie scornite în Portugalia, fie împrumutate de la vechii greci, persani sau chinezi. Dacă trădătorul era soldat, supliciul se

desfășura în fața și cu ajutorul trupelor. Condamnatul îmbrăcat cu o tunică din pânză de sac și desculț era adus înaintea oștenilor strânși în câteva cercuri concentrice, dintre care primul era al arcașilor. După ce heraldul curții citea sentința, călăul se apropia de trădător, îi frângea pe rând degetele ambelor mâini, după care-i reteza fiecare mână din încheietură cu o veche sabie maură. Odată încheiată operațiunea, gealatul se ocupa de picioarele victimei, pe care le tăia de deasupra gleznelor. Înainte de-a se retrage, bărbatul gol până la brâu și cu o glugă roșie pe cap se apleca asupra condamnatului prăvălit în praf, îi deschidea gura și, cu o mișcare bruscă, îi smulgea limba. Grămada de carne însângerată era apoi suită în ștreang și devenea ținta de antrenament a arcașilor lui Jacinto Vidigal, care o împănau cu sute de săgeți. Toți comandanții de oști erau siliți să asiste la execuție, spre a-i lămuri apoi pe soldații pe care-i aveau sub comandă ce-i aștepta în cazul în care s-ar fi simțit colindați de ispita trădării.

Se întâmpla foarte rar ca Pedro să scape un supliciu. Răcnetele osândiților, scânteierile sabiei înainte de-a li se abate asupra și vederea sângelui îl umpleau de o plăcere neîmpărtășită de nici unul dintre apropiați. Dintre aceștia, unii chiar îl căinau și se temeau ca nu cumva aplecarea sangvinară să fie semnul unei boli greu de lecut. Prințul avusese izbucniri de cruzime de mic copil. Eufemia, preabuna lui doică, se încumetase să-i mărturisească bucatăresei temerile care-o năpădiseră după ce-l văzuse pe Pedro urcat în cuiabar și sucind gâturile porumbeilor cu o plăcere nepământească. „Ascultă-mă pe mine, Milagros, țâncul ăsta îl are pe necuratul în el.

Să ne ferească Dumnezeu și Fecioara Maria să ajungă vreodată rege. O să fie prăpădul de pe lume." Cât adevăr era în vorbele doicii Milagros nu mai apucase să vadă, căci la mai puțin de un an de la discuția aceea tainică pe trup îi apăruseră niște bube ciudate, care-i produceau mâncărimi și usturimi greu de îndurat. Bucătăreasa se scărpinase cu furie, aproape să-și rupă carnea de pe ea, încercase toate leacurile băbești pe care le știa, iar când văzuse că nici unul nu putea s-o vindece plecase la un vraci din afara târgului, care se hrănea cu buruieni de pe malul lui Mondego, amesteca toată ziua în fierturi ce miroseau de-ți întorceau stomacul pe dos și se ungea de trei ori pe zi cu o alifie care, zice-se, ar fi ținut departe toate bolile. De atunci n-o mai văzuse nimeni, și chiar dacă Eufemia descoperise după vreo două săptămâni basmaua bucătăresei atârând de crengile unui copac, se ferise să deschidă gura și să-i anunțe pe oamenii lui Cristoval Ocao.

La nici trei săptămâni după ce episcopul Hernan de Hastings îi uni în fața lui Dumnezeu pe Constancia de Peñafiel și Pedro, zvonuri neliniștitoare prinseră cheag la curtea Portugaliei. Cel mai insistent era că, sătul de soția lui încă dinainte s-o cunoască, prințul se apropia tot mai decis de domnișoara ei de companie. Iar zvonul nu era fără temei. Sosită în Portugalia pe post de confidentă și mână dreaptă a prietenei sale, Inês de Castro devenise în scurtă vreme ținta atențiilor și drăgălășeniilor princiare. Rece și caustic în fața consoartei, Pedro se schimba ca prin farmec alături de galițiana aceea cu plete blonde și forme îmbietoare. Iar ceea ce păruse la început o toană

ca atâtea altele ajunsese să-i îngrijoreze nu doar pe părinții prințului, ci și pe nobilii și războinicii lusitani. Egas Baltazar Gervasio, marele amiral Calisto Peixe și comandantul cavaleriei, Gaspar Diamantino Vermelho, se străduiră zadarnic să-i explice lui Pedro adevărata miză a căsniciei cu Constancia de Peñafigel. Dacă exista vreo însușire pe care tânărul o moștenise de la Afonso al IV-lea, aceea era fără doar și poate încăpățânarea. Pedro îi asculta agasat, desena cu vârful cizmei prin praf și la sfârșit le spunea să nu se-amestece unde nu le fierbea oala. Nici privirile lor înclinate, nici sfaturile șoptite de fostul secretar regal Elpidio Graça nu aveau vreun efect. După ani de aventuri trecătoare, Pedro o găsisese în fine pe cea a cărei prezență îl înveselea și a cărei absență i se părea chinuitoare. Aleasa. O dresoare calină, misterioasă, capabilă să-l îmblânzească. O prințesă fără titluri și moșii, dar cu o nesfârșită bucurie a vieții. O vrăjitoare gata să-l subjuge din două vorbe și-un gest. Marcelino Olmeta, prietenul din copilărie alături de care Pedro învățase să pună capcane în pădure și să treacă râul Mondego înot, răsese pișicher și își turnase vin la auzul mărturisirii.

— Cupidon s-a furișat printre arcașii lui Vidigal și te-a săgetat cum numai el știe. Marele crai al Portugaliei iubește. Nu pe cine a decis curtea, dar iubește. Ehe, Pedro, ții minte când îți spuneam că fiecare om își găsește jumătatea? Râdeai de mine. Poftim. Sigur, jumătatea ta nu-i aceeași cu jumătatea pe care ți-a sortit-o măritul, dar tot merită să bem pentru asta. Bun venit în rândul oamenilor.

— E o minune a lui Dumnezeu, Lino. Când am dat cu ochii de ea, înainte de nuntă, am înțeles că până

atunci nu trăisem. Dacă trec trei ceasuri și n-o văd, simt că mă apucă năbădăile. Dacă nu-i aud vocea, mă dor urechile. Trebuie s-o simt mereu lângă mine. Trebuie s-o văd, s-o iau în brațe, să fiu sigur că nu-i un abur care înșală mintea și amorțește simțurile.

De câte ori vorbea despre Inès de Castro, Pedro se schimba. Cine ar fi poposit atunci la curtea Portugaliei n-ar fi putut crede că dementul ațâțat de sângele condamnaților și amorezul gata să sărute urmele pașilor lui Inès erau unul și același. Transformarea lui îl mirase la fel de mult pe Álvaro Pérez de Castro, fratele mai mare al galițienei, care ajunsese la Coimbra la câteva zile după sora lui, însoțit de mezinul Jaime și de câțiva spadasiini tocmiți să-i apere de atacurile la drumul mare ale bandiților. Lui Alvaro nu-i plăcea de Pedro, iar când aflase de avansurile pe care i le făcea lui Inès fusese cât pe-acți să scoată sabia. Însă pe urmă se gândise mai bine și își dăduse seama că iubirea lor i-ar fi putut fi de folos. *Într-o lume în care aliatul de azi e dușmanul de mâine, trebuie să profiți de fiecare prilej*, îi șoptise cândva instructorul de scrimă. Și mare dreptate avusese.

Singură în capela ale cărei ziduri o fereau de arșiță, Inès se uită la Cristul răstignit, îngenunche și își făcu cruce. Era singură și deocamdată își terminase îndatoririle. După vizita doctorului Valerio Funchal, Constancia le dăduse liber slujnicelor și se întinsese în pat, cum făcea în fiecare după-amiază. Se simțea din ce în ce mai vlăguită, amețea din te miri ce, iar paloarea nesănătoasă nu voia să-i dispară de pe chip. Medicul îi pregătise o băutură

întremătoare, dar rezultatele se lăsau aşteptate. Constancia se veştejea văzând cu ochii, ca o floare la care nu ajunge nici ploaia, nici stropitoarea grădinarului. Într-o intrase în capela de la Montemor-o-Velho să se roage pentru sănătatea ei, dar şi să caute milostenia divină pentru propriile greşeli. I-ar fi fost cu neputinţă să vorbească în faţa unui preot. Aşa însă, îngenunchată în faţa celui care pătimise pentru toţi, simţi că vocea ei avea să ajungă unde trebuia.

— Doamne Isuse Cristoase, ajut-o pe Titina să treacă de toate încercările. Ține-o în viaţă, fă-o să se întremeze şi dăruieşte-i un băiat sănătos. Veghează asupra ei şi ocroteşte-i zilele. Redă-i culoarea în obraji, învaţ-o să se bucure de micile minuni ale vieţii. Păzeşte-o tu, căci singură nu se poate păzi în colivia cu nebuni în care a fost împinsă fără s-o întrebe cineva dacă-i place. Iar pe mine iartă-mă fiindcă nu pot porunci inimii, sau pedepseşte-mă de crezi că fac un păcat prea mare. Dar dacă lucrurile pe care ne e dat să le trăim ne sunt hărăzite de sus, atunci şi dragostea mea pentru Pedro tot acolo a fost hotărâtă. Aşa mi-a fost scris. Să-l iubesc de când l-am văzut şi să nu-i rezist, oricâte sfaturi mi-ar da vocea raţiunii. Să-l visez în fiecare noapte şi să-l chem în fiecare zi fără să deschid gura. Poate omul să oprească mersul norilor, zborul vulturului sau revărsarea cascadei? Fireşte că nu. Dar asta înseamnă că nu e-n stare să comande nici iubirii. Eu, cel puţin, nu pot. Şi chiar dacă aş putea, nu cred că aş vrea s-o fac. Prea multe silnicii are viaţa asta ca să dai cu piciorul cristalelor de fericire. Chiar dacă le plăteşti cu lacrimi, cu suferinţă şi poate — cine ştie? — cu viaţa.

Zece ani pot închide oricâte răni, dar nu știu să ștergă nici o amintire. Timpul scurs de la masacrul din Teba nu domolise dorința arabilor de-a înfige Granada ca pe un ghimpe islamic în inima Iberiei. Atunci, într-un miez de august cald ca un pântec de mamă, maurii lui Mahomed al IV-lea pieriseră pe capete sub zidurile lui Castillo de la Estrella, în trâmbe de praf și valuri de sânge. Măcelul andaluz purtase iscălitura câtorva dintre cei mai destoinici comandanți ai acelor vremuri – cu toții, cavaleri strânși de Robert Bruce al Scoției pentru a-i da o mână de ajutor lui Alfonso al XI-lea al Castiliei. Cine pune urechea pe pământul Tebei iberice are și azi impresia că tropotesc spre el oștile castilienilor, dar și trupele conduse de Sir James Douglas și vitejii lui: Sir Simon Lockhart of Lee, Sir Alan Cathcart, Sir William of Keith, precum și cele două perechi de frați războinici: de o parte Sir John și Sir William of St. Clair, de cealaltă Sir Robert și Sir Walter Logan.

Exista pe atunci în Spania o vorbă care spunea că dacă nu te mulțumești cu un dezastru te poți pricopsi cu o catastrofă. Iusuf Întâiul, noul sultan al Granadei, dobândi privilegiul de-a iscodi adevărul acestei spuse la zece ani

și două luni după eșecul suferit de înaintașul său, Mahomed al IV-lea, la Castillo de la Estrella. Tânărul conducător nasrid, care abia împlinise douăzeci și doi de ani, ceru sprijinul omologului său pe pământ african, Abu Hasan al Marocului, într-o ultimă și disperată încercare de-a păstra independența Granadei. Abu Hasan adună un puhoi de soldați marinizi și, într-o toamnă posomorâtă ca un pustnic ocolit de viziuni, trecu prin strâmtoarea Gibraltar, poposi lângă Tarifa, așază tabăra și se pregăti de bătălie. Oștile castiliene ale lui Alfonso al XI-lea, întărite cu trei regimente de mercenari din Aragón, așteptau sprijinul promis de portughezi pentru a declanșa atacul. Iar sprijinul veni sub forma a o mie cinci sute de călăreți, patru sute de arcași și cinci mii de pedestri conduși de însuși Afonso al IV-lea. Petrecut cu lacrimi de Beatriz și ovaționat de supuși, suveranul portughez plecă din regat după ce încredință tronul prințului Pedro, care avea să fie asistat în îndeplinirea augustelor îndatoriri de Cristoval Ocayo, sfetnicul de taină al lui Afonso. Doi oameni despre care întreaga Portugalia știa că se urau erau puși astfel în situația de a-și suspenda sentimentele și de-a conduce împreună o nație niciodată recunoscută pentru stabilitate.

— Judecă drept și nu te lăsa păcălit de strai sau vorbă, își sfătui Afonso fiul înainte să plece. Amintește-i lui Ocayo să-și zorească oamenii pentru strânsul dărilor la timp. Ai grijă de Constancia și de regat. Deocamdată Castilia ne e prietenă fiindcă are nevoie de noi, dar îi stă în obicei să ne-ntoarcă spatele. A mai făcut-o.

— Acum nu mai poate, răspunse Pedro. Doar de asta m-am însurat cu surcica din Peñafiel, pentru ca nimeni să nu poată destrăma legătura dintre Portugalia și Castilia, nu?

Afonso nu avea chef de obrăzniciiile prințului, dar se simți obligat să pună lucrurile la punct.

— Faci niște prostii cât tine de mari, Pedro. Parcă n-ai fi băiatul meu. Am crezut că scandalul de la nuntă, când ai pupat-o pe fâța aia blondă cu toată lumea de față, a fost doar felul tău de a-mi plăti o poliță. Dar aflu că-i faci ochi dulci în continuare.

Pedro dădu să-și întrerupă tatăl, însă fără succes. Afonso nu știa dacă avea să se întoarcă viu de la Rio Salado, așa că voia să-i deschidă ochii nesăbuitului său copil măcar în ceasul al doisprezecelea.

— Și Constancia, și cealaltă vin din Castilia. Galițiana s-a născut în altă parte, dar tot în Castilia a trăit până acum. Nobilii de acolo sunt și-așa împărțiți și se ceartă între ei ca chiorii. Manuel de Peñafiel face parte dintr-o tabără, Pedro Fernández de Castro din alta. Chiar dacă fiicele sunt prietene, tații lor se au ca pisica și șoarecele. Ei bine, eu mă chinui să mi-l apropiu pe don Manuel, care are o influență enormă în regat, chiar și în tabăra cealaltă, iar tu îți bați joc de fata lui. Și nu oricum, ci înșelând-o cu prietena ei cea mai bună, care se întâmplă să-i fie și domnișoară de companie. Ți se pare că meriți laude pentru istețime?

În fața tatălui său, prințul își pierdea o bună parte din trufia nepăsătoare pe care-o arăta în compania celorlalți. Prezența lui Afonso impunea venerație supușilor și respect

familiei. Regina Beatriz era singura din regat care, după treizeci de ani petrecuți alături de el, mai găsea puterea să-l iubească. Prin urmare, Pedro se mulțumi să tacă și să asculte mai departe augustele dojeni.

— Te-ai gândit că fetișcana asta după care umbli ca apucatul are doi frați care sunt la cuțite cu don Manuel? Te-ai gândit că te vrăjește pe nesimțite și-ți toarnă iute un copil? Ce faci atunci? Dar eu? Cum îmi respect alianțele când propria familie îmi pune bețe-n roate? Cum mă mai uit în ochii lui don Manuel?

Pedro socoti că venise momentul sincerității, așa că își privi tatăl în ochi și-i declară cu o voce albă:

— Dar o iubesc.

Afonso izbi cu pumnul în masă, cât pe-aci s-o dărâme.

— Numai oamenii liberi iubesc, Pedro! Bagă bine la cap, oamenii liberi. Fără coroană pe cap și sceptru în mână. Măcelarul, artistul, fierarul, groparul și hangiul. Aștia pot să iubească până la sfârșitul lumii, fiindcă dragostea lor nu încurcă pe nimeni. Pe când noi, băiete, noi nu suntem liberi. Suntem regi, prinți, conducători de oști și de regate. Libertatea noastră e o iluzie. O himeră! Un vis din care te trezești cu gura cleioasă, cu gust amar și cu dureri de cap. Noi iubim sabia, harta și pe aliatul cel mai convenabil. Atât. O să fim cu adevărat liberi abia după ce-o să ni se trântască o lespede de piatră peste leșuri.

Ultimele cuvinte aduseră o umbră pe chipul nici așa foarte vesel al regelui. Preț de câteva clipe, Afonso al IV-lea păru mult mai bătrân decât era de fapt. Cine l-ar fi văzut atunci ar fi zis că stătea în fața unui octogenar

ros de boală și surpat de grija codrului de pâine, nicidecum a unui bărbat care abia împlinise patruzeci și nouă de ani și jupânea peste o țară. Își privi fiul și, fără să-și dea seama din ce cauză, citi în ochii lui negri un mesaj în care se amestecau irosirea, suferința și sângele. Când ieși în curte ca să urce în șa și să dea semnalul de plecare, Afonso simți că la întoarcere aveau să-l aștepte lucruri urâte. Oricât de convingător ar fi fost Ocao, nimeni din regat nu putea să-l domine pe Pedro așa cum o făcea tatăl său. Apoi gândurile i se îndreptară asupra bătăliei care stătea să înceapă la Rio Salado, unde-i așteptau hoardele lui Abu Hasan și mercenarii lui Iusuf Întâiul. Se uită la tinerii comandanți aliniați pe două coloane, observă chipul rumen al lui Gaspar Diamantino Vermelho și se strădui să-și înăbușe un oftat. În clipa când ridică mâna dreaptă ascunsă în mănuașă de zale, Afonso al IV-lea al Portugaliei avu sentimentul că ordonă plecarea la o întâlnire cu moartea. Iar dintr-un ungher al minții sale ieșiră la iveală niște vorbe pe care confesorul lui, eruditul Alberto Duvergell, i le spusese demult, într-o discuție purtată în capela de la Montemor-o-Velho: „Moartea e singura taină care ți se deslușește mai devreme decât ți-ai dori.“

De obicei Afonso judeca bine, însă de data asta se înșela. În regat mai exista ceva în fața căruia Pedro cel aprig se făcea mielușel. Acel ceva stătea întins chiar acum pe spate lângă Pedro, în iarba înaltă de pe malul lui Mondego, la nici două leghe de castel, și privea cerul cu mâna dreaptă la ochi. Inês de Castro purta pe chip

prospețimea unei flori înviorate de o furtună vărarică și zâmbetul complice al unui pungaș de iarmaroc. Mâna ei stângă mângâia cu gesturi moi părul negru al prințului, coborându-i agale pe obrazul țepos și pe bărbia ascuțită. S-ar fi așteptat ca după prima întâlnire de dragoste cu Pedro să se simtă sfâșiată de remușcări și de rușine. S-ar fi așteptat ca visele să-i fie bântuite de stafia ostenită a Constanciei și de sfredelul ochilor lui Cristoval Ocayo. Dar sentimentele care puseseră stăpânire pe ea fuseseră cu totul altele. Înș n-ar fi crezut că avea să trăiască atât de repede clipa când despărțirea de un bărbat îi producea un gol atât de mare în suflet, încât ar fi putut să jure că o mână nevăzută îi sfredelise pieptul și-i furase inima din cușcă. Urmări cu privirea zborul unei coțofene și se trezi murmurând ceea ce până atunci doar gândise:

— Când pleci, mă simt de parcă mi-ar fi smuls cineva inima. Rămâne un gol însângerat. Un loc unde nu mai poate să crească nimic. Un pustiu pe care nici soarele suit pe boltă nu poate să-l lumineze.

Se întoarse spre Pedro, așteptându-se să-i vadă buzele curbate de ironia surâsului. Prințul ținea pe umeri povara întregii țări, cel puțin până i se întorcea tatăl din luptă, și n-avea vreme de pierdut cu văicăreli muieresti. Pe lângă asta, Înș aflase de la mai multe fete care veniseră cu treabă la castel că pentru Pedro iubirea era un capriciu și nimic mai mult. De unde știau? N-avea importanță. Oricum, se dusesse vestea în tot regatul despre ștregăriile lui nocturne. Și despre firea lui ușuratică. Tocmai de aceea, cuvintele lui o puseră pe gânduri.

— Vreau să-mi arăți cum faci flacăra să nu se stingă niciodată. Învață-mă și-o să vezi dacă sunt sau nu un elev bun.

— Pentru asta trebuie să fii pregătit să te arzi de multe ori, îi spuse Inès cu un glas moale. Sunt lecții care lasă urme, dragul meu.

Pedro o răsturnă sub el în iarbă și-i gădilă gâtul cu un fir ținut între dinți. Pe urmă o sărută simplu, parcă punându-și pecetea pe un document prețios.

— Mi-am dat seama. Și nu numai eu.

Deși ar fi vrut să n-o facă, Inès roși. Înțelese imediat că semnele cu care își creștase iubirea pe trupul lui Pedro cu câteva zile în urmă fuseseră citite și de ochii verzi ai Constanciei. Prietene de nedespărțit până nu demult, cele două spanioloaice se fereau de la o vreme să stea împreună mai mult decât era nevoie. Inès chiar îi ceruse Constanciei să-și aleagă altă domnișoară de companie, dar degeaba. Infanta o privise cu o mâhnire bolnăvicioasă și clătinase din cap. „Și-așa au început clevetelile prin târg. M-ai făcut de râs, dar trebuie să păstrăm aparențele.”

Pedro și Inès nu erau împreună de multă vreme, dar cine i-ar fi văzut ar fi jurat că dragostea lor era veche ca vinul de ospăț. Atâta doar că nu-i vedea nimeni. Fie ziua în amiaza mare, fie în toiul nopții, întâlnirile lor se petreceau în taină și fără martori. Pe rând, Cristoval Ocayo și Constancia încercaseră să le trimită oameni pe urme, însă de fiecare dată Pedro avusese grijă să rămână singur cu Inès. Pe iscoada lui Ocayo o spintecase cu o fulgerare a sabiei care-i vărsase mațele pe pământ, pe a infantei o trimisese înapoi la stăpână după ce-i smulsese

limba și-o aruncase lupului sur care apărea ca din pământ și-i păzea la fiecare ieșire din castel. Înès asistase la cele două grozăvii cu un soi de ațătare sălbatică. Altcineva s-ar fi făcut mic de spaimă, pe când ea se trezise inundată de pofta de-a însoți jertfele pe altarul iubirii cu un balet nerușinat, cu o înfruptare lacomă din comorile trupului princiar, ascunsă de unduirea liniștită a ierbii.

Nu după mult timp, aceia dintre curtenii lui Afonso care nu plecaseră cu el la Rio Salado începură să bombăne îngrijorați. Aveau mai multe motive de nemulțumire și nici măcar ei nu se puteau hotărî care era mai însemnat. Pe de o parte, Pedro nu se ocupa aproape deloc de treburile țării, lăsând totul în seama lui Ocayo. Pe de alta, indiferența lui conjugală involburase deja relațiile Portugaliei cu Castilia. Don Manuel, tatăl infantei Constancia, află de rătăcirile augustului său ginere și își ieși din fire. Îi trimise vorbă lui don Pedro Fernández de Castro, tatăl lui Înès, despre cele întâmplare și-l sfătui să-și recheme grabnic fiica în țară. Aldonça Soares de Valladares, soția lui don Pedro, petrecu două zile în rugăciune, implorându-l pe Cel de Sus nu să ierte păcatele nevrednicei sale fete, ci să n-o sortească pe ea însăși iadului pentru ceea ce avea să facă. Pe urmă se furișă în șura din spatele casei și își puse lațul de gât, socotind chiar și în ultimele sale clipe că singurele lucruri care nu-i prisosiseră în viață fuseseră lacrimile, muștrările și nopțile nedormite. Un argat o găsi atârânănd la capătul funiei și-i dădu vestea lui don Pedro, convins că acestea aveau să fie ultimele sale vorbe înainte ca sabia fostului militar să-i zboare capul de pe umeri, căci asta era soarta celor care aduceau

vești rele. În fața cumplitului adevăr, don Pedro nu avu putere să mai ridice brațul asupra argatului. Însă câteva ore mai târziu, când bezna se înstăpâni asupra moșiei, își jură să răzbune moartea Aldonței și să-l privească în ochi pe Pedro al Portugaliei când avea să-și dea duhul sub lama pumnalului său de Toledo.

Nobilii portughezi erau neliniștiți și din altă cauză. Bănuiau că Afonso al IV-lea urma să treacă peste câțiva ani puterea în mâinile lui Pedro. Avea sănătatea măcinată în războaie, privirea i se împăienjenea pe neașteptate, forța loviturii de sabie nu mai era cea de acum douăzeci de ani. Ziua plecării de pe tron putea veni oricând. Iar ei, nobilii, trebuiau să fie pregătiți. Fuseseră aduși la curte de propriii părinți și învățați că viața în preajma regelui însemna un joc al concesiilor, privilegiilor și influențelor. Erau pregătiți să joace aceeași comedie a fidelității oarbe și în fața lui Pedro, odată înscăunat. Numai că Pedro, altădată atât de apropiat de tinerii nobili, se desprinsese din cercul lor și alesese să-și petreacă zilele departe de castel, alături de galițiana aceea cu ochi ca mierea și glezne subțiri. Asta în sine n-ar fi fost ceva neașteptat, căci crailăcul prințului era știut în tot regatul. Partea proastă era că frații lui Inès, niște spanioli umbroși și prefăcuți, mai cu seamă fandositul de Alvaro, se deprinseseră să-l înconjoare și să-i împuie capul cu prostii. Erau tot mai aproape de el. Se prefăceau că-i vor binele și că-l sfătuiesc ca pe unul de-ai lor, dar de fapt cine știe ce urzeau departe de zidurile castelului. Poate voiau dregătorii, sau poate că-l convingeau pe Pedro ca, odată ajuns rege, să umble la alianțele Portugaliei și să le schimbe după

interesele lor, pe care nici măcar urechile mereu ciulite ale lui Cristoval Ocayo nu le descoperiseră.

Grijile nu se sfârșeau aici. Dările nu se strânseseră cu graba dorită de rege, iar în țăranii de lângă Guimarães încolțise gândul răzmeriței. Oamenii din jurul bătrânului sfetnic Manoel Leite prinseseră un zvon despre vâlvătaia stârnită acolo de un anume Rodrigo Pereira, un bandit cu vorbă iscusită, care, când nu se ascundea de soldații stăpânirii, strângea lumea prin piețe și îndemna la nesupunere. Momentul era bine ales, căci mai toți războinicii lui Afonso plecaseră cu el la Rio Salado, iar cei rămași erau soldați ai penei, nu ai fierului. Pereira venise din niște păduri unde stătuse ascuns cu o ceată de neisprăviți și se apucase acum – cel puțin așa ziceau iscoadele trimise la Guimarães – să le făgăduiască o viață mai tihnită țăranilor și să le spună că nu se cădea să-și dea o parte din roade unora care nu făceau nimic pentru ele.

Pedro ar fi trebuit să se îngrijească de toate acestea, dar n-o făcea. Intra fără chef în sala de consiliu a castelului, îi strângea pe nobilii rămași în Portugalia mai mult de formă, îi asculta cu mintea aiurea și părea dornic să se despartă de ei cât mai degrabă. Judeca în pripă, parcă în răspărul sfaturilor primite de la Afonso. O condamnare la ștreang sau o confiscare de averi nu însemna nimic pentru el, căci gândurile i se adunau în jurul lui Inès. Tot la ea se gândea și în rarele prilejuri când, de nevoie, împărțea așternutul cu Constancia de Peñafiel. Afonso aștepta urmași, oricât de reci ar fi fost relațiile dintre fiul lui și cea care-i fusese aleasă soție. Prin urmare, Pedro era nevoit să-și verse o parte din sămânță în pântecul Constanciei,

pentru ca tronul Portugaliei să fie ocupat de cine trebuia și peste trei-patru decenii. De fiecare dată când se întâlneau în pat, prințul și infanta aveau aerul că îndeplinesc o corvoadă. Cine și-ar fi lipit urechea de ușa dormitorului și-ar fi pierdut vremea, căci dinăuntru nu se auzea nimic, în afară de scârțâitul sporadic al lemnăriei. Nici o vorbă care să îmbie, nici un strigăt de nestăpânit, nici un geamăt extaziat. Nimic. Pedro și Constancia se munceau de două ori pe lună sub cuverturi, dar plăcerea le-ar fi fost la fel de mare dacă ar fi probat o pereche nouă de încălțări. Ori de câte ori simțea mädularul soțului răscolindu-i vintrele, infantei i se părea că nimerise într-o bolniță unde un doctor nepriceput îi înțețea suferința, în loc să i-o astâmpere. Cât despre Pedro, fiecare părticică din corpul lui tânjea după carnea dulce și pietroasă a lui Inès. Deși nu i-o spusese, era la fel de pustiit ca ea ori de câte ori trebuiau să se despartă. De îndată ce Inès pleca de lângă el, se simțea vitregit. Sau, cum spusese chiar Inès, cu inima smulsă din piept.

— Așa nu se mai poate. Trebuie să facem ceva, zise Elpidio Graça, iar glasul lui răgușit șuieră pe sub bolțile de la Montemor-o-Velho.

Povârnit de ani, dar și de grijile ultimelor zile, Manoel Leite se sprijini în bastonul cu măciulie și se îndreptă spre ieșire, alături de fostul secretar al regelui. Cuvântul lui atârna greu — chiar mai greu decât șoaptele otrăvite pe care Ocayo se pricepea atât de bine să le strecoare în urechea măritului. Dacă hotăra un lucru, lucrul acela se făcea fără crâcnire. O fi fost dom Cristoval omul de

încredere al lui Afonso, însă una era dulăul de pază și alta înțeleptul cu mai multă minte decât toată curtea laolaltă. Pe lângă asta, Leite avea și el oameni risipiți în regat. Nu atât de mulți și de sonori ca ai lui Oçayo, dar agili și cu spirit de observație. Dom Manoel trebuia să-și ia măsuri, știind foarte bine că de părerea lui atârnav multe. De fiecare dată chibzuia îndelung înainte să deschidă gura, și exact așa se întâmplă și acum.

— Unele lucruri sunt ușor de făcut, Elpidio. Totul e să le justifici. Dacă iei o măsură pe care n-o poți îndrepta și măritului nu-i place, nu știu pe unde scoți cămașa.

Ieșiră din mohoreala de la Montemor-o-Velho, iar soarele portughez li se revărsă peste capete ca o găleată de lumină. Era o zi minunată de toamnă, cu nori răzleți și vânt moale. De la Rio Salado soseau vești bune. Abu Hasan cel crunt pierduse o mulțime de soldați și scăpase cu fuga de pe câmpul de luptă. Oastea lui Alfonso al Castiliei, mercenarii aragonezi și trupele portugheze îi striviseră pe marinizi și-i făcuseră să le piară cheful de Iberia. Dacă totul mergea conform așteptărilor, peste două săptămâni regele avea să se întoarcă la castel și să se reazeze pe tron. Nesiguranța de la Montemor-o-Velho avea să fie curmată, iar măritul avea să preia din nou frâiele regatului, pe care prințul Pedro le ținuse cu lehamite și cu gândurile în altă parte.

— Zănaticul ăsta ne pune pe toți în primejdie, dom Manoel. Nu-ți dai seama? Măritul o să se-ntoarcă și tot pe noi o să ne facă vinovați fiindcă n-am știut să-i strunim băiatul. De parc-ai putea să pui căpăstru unei jivine. Târfulița aia blondă i-a sucit capul lui Pedro. Ce nu

puteai să te-nțelegi cu el înainte, dar să vezi acum. Înès și iar Înès, altceva nu mai știe. Când îl cauți, e plecat pe coclauri. Știi ce-nseamnă asta: o-ntinde pe galițiană pe sub toate tufele din Coimbra. Și bagă de seamă, dom Manoel, mătrăguna cu ochi alunecoși mai are și altceva în cap, în afară de cuplărai. Uită-te la frații ei. De câte ori apare Pedro în lume, sunt și ei acolo. Unul de-a dreapta, celălalt de-a stânga. Să nu-mi spui că-i doar o potriveală, că nu cred.

Leite încuviință din cap. Observase și el că frații de Castro, perfidul Alvaro și tainicul Jaime, se semețiseră peste măsură în ultima vreme. Din postura de santinele tăcute ale surorii lor deveniseră îndrăzneți și guralivi. Își dădeau cu părerea despre tot ce mișca în jur și erau gata să-i ofere sprijin lui Pedro, indiferent dacă avea sau nu nevoie.

— Și ce propui, Elpidio?

Grața își frecă bărbuța preț de câteva clipe, neștiind dacă era bine să vorbească pe șleau. Se uită în urmă și-l văzu pe Cristoval Ocayo ieșind pe o ușiță a castelului și îndepărtându-se. Părea dus pe gânduri și stăpânit de un presentiment neplăcut.

— Sunt sigur că dom Cristoval a fost la infantă. De-o bucată de vreme trece pe la ea în fiecare zi. Cred că ne-așteaptă lucruri urâte, dom Manoel.

Leite își trecu o mână prin părul alb și își ridică ochii spre cerul pe care un erete se grăbea spre următoarea pradă.

— Și ce propui? repetă el.

— Să vorbim cu măritul de îndată ce se-ntoarce. N-avem încotro. Trebuie să-l convingem s-o alunge pe târfă de la curte. Iar dacă nici așa nu se-astâmpără...

Graça nu își termină fraza, lăsându-l pe sfetnicul vârstnic să-i ghicească sfârșitul.

— Te-ai gândit la cum o să răspundă Pedro? întrebă moale Leite.

Fostul secretar al lui Afonso dădu din cap. Se gândise și știa foarte bine că prințul era dispus să ia gâtul oricui ar fi uneltit să-l despartă de Inès.

— Orice-ar face, n-avem încotro, dom Manoel. Șerpoaica blondă și frații ei visează departe. Dacă nu lucrăm cu băgare de seamă, în scurt timp o să ne simțim musafiri la noi acasă. Asta i-ar mai lipsi Portugaliei după toate câte-a îndurat, stăpânire castiliană. Temutul Dinis s-ar răsuci în groapă dac-ar ști ce primejdii îi pasc țara pe care-a iubit-o atâta.

Iubite tată,

Parcă a trecut o veșnicie de când am plecat de lângă tine, chiar dacă în fapt sunt doar câțiva ani. Am stat mult pe gânduri dacă să-ți trimit sau nu vorbă despre viața mea aici, la curtea regelui Afonso. Dacă aștern totuși rândurile astea e fiindcă trebuie să spun cuiva lucrurile care mă apasă. Și n-am cui. Nu am pe nimeni în care să mă mai pot încrede. Nu știu cât de departe îmi e sorocul — ziua când Domnul nostru mă va chema la El să mă judece. În mare mila Lui, Atotputernicul știe cât de grea îmi e cazna, așa că sunt încredințată că nu-mi va da mai mult decât pot să duc. Cu toate acestea, nu vreau să părăsesc lumea asta altfel decât împăcată — cu lumea, cu tine, cu mine însămi.

Așa cum mă temeam, zilele alături de prințul Pedro al Lusitaniei au fost și sunt un chin. Am bănuț-o încă din ziua când am plecat de acasă, alături de Inesita. Degeaba am ingenuncheat pe drumul spre Portugalia în douăzeci de catedrale, mănăstiri și biserici. Milostivirea divină nu se capătă după câteva temenele și pomeni. Am omenit săraci flenduroși, am dat de-ale gurii flămânzilor prăvăliți pe trepte, am pus bani frumoși în cutia milei. Zadarnic. Nu poți nici să-ți cumperi soarta, nici să-l faci pe bunul

Dumnezeu să te creadă mai de ispravă decât ești cu adevărat. Cine încearcă așa ceva e vrednic de dispreț.

De când am ajuns aici, aproape că n-a fost zi în care să nu-mi doresc moartea. Trăiesc într-o temniță fără gratii, unde grațierea va veni când voi fi chemată în lumea dreptilor. Am voie să fac tot ce nu mă interesează, nu-mi e îngăduit nimic din ce mi-ar plăcea. Regele Afonso mă privește cu milă, Pedro mă detestă, nobilii se întreabă cât o să rezist, femeile râd de mine pe la colțuri și mă fac în fel și chip: slăbănoagă, prostovană, uscătură, piază-rea, vis urât și câte și mai câte. Curtea și mai ales Afonso așteaptă să-i fac un băiat lui Pedro, după care n-am decât să dau ortul popii. Spre bucuria lor, dom Valerio Funchal, medicul curții, le-a dat vestea acum câteva luni. După strădanii mai mari decât e demn să-ți povestesc, pântecul meu a prins rod pentru a treia oară. Plăpândul Luis, pe care îl născusem în primul februarie petrecut aici, a trăit doar nouă zile și s-a stins ca un abur. Maria, care a venit pe lume trei ani mai târziu, e sănătoasă și crește văzând cu ochii, dar, nefiind băiat, nu merită prețuirea curții.

După cum vei fi aflat deja, nu sunt singura care se bucură de atenția virilă a lui Pedro. „Se bucură“ e un fel de-a spune, în ce mă privește, căci împreunarea mea cu prințul poate produce o odraslă, dar nicidecum plăcere. După cum iarăși sunt sigură că știi, marea iubire care înfloare și neliniștește acum curtea Portugaliei e cea a lui Pedro și a Inesitei. Soțul meu de os domnesc își face mendrele cu cea care mi-a fost, până nu demult, singura prietenă pe care mă puteam bizui. Nu mă reped să condamn sau să blestem, tată. Observ doar cât de ironică poate fi soarta și

cum știe să râdă de tine fără să i te poți împotrivi. Căci iată-mă căzută din lacul în puțul căsniciei. După nevolnicia înecată în spirtoase a lui Alfonso, potența neînfrânată a lui Pedro. De la unul am avut parte de palme, sudălmii și duhori, de la celălalt m-am ales cu o silă rece, o indiferență oarecum ostilă și o distanță scurtată doar când ne-am chinuit să concepem urmaș pentru tronul țării. Dacă așa arată viața unei infante care se pregătește să fie regină, mai bine lipsă.

Lucrul care m-a îndurerat peste măsură a fost purtarea Inesitei. Accept că nu poți porunci iubirii să se arate sau să dispară. Nimeni n-o cheamă cu un pocnet din degete, nimeni n-o zăgăzuieste din priviri, nimeni n-o alungă din preajmă ca pe un oaspete nepoftit. Însă nu mă așteptam ca o prietenie pe care am prețuit-o ca pe un dar divin să se destrame atât de brutal și urât. Nu credeam că anii alături de Inesita vor fi jertfiți desfrâului nelegiuit. Am copilărit cu Inesita, ne-am spus secrete pe care nu le-a știut nimeni în afara noastră, n-am avut ascunzișuri una față de alta. Am udat amândouă lujerul prieteniei – cu fapte bune, cu sinceritate, uneori cu lacrimi. Iar acum? Inesita a adulmecat mirosul de țap întărâtat al lui Pedro și i s-a dăruit la prima întâlnire. Curtea se uită la mine ca la o gloabă răpciugoasă. Ca la o sfrijitură senilă și naivă, de care poate să-și bată joc oricine. E greu să trăiești un asemenea calvar, tată. E greu să te trezești în fiecare zi și să știi că te așteaptă din nou priviri compătimitor-ironice, șoapte pe care nu știi dacă e mai bine să le pătrunzi sau să le ignori, gesturi echivoce, plecăciuni care ascund rânjete știrbe și rele. Cu voia Celui de Sus, o să aduc pe lume copilul pe care-l așteaptă Portugalia – trag

nădejde să fie băiat — și pe urmă o să pot muri liniștită. Fără nici un regret că mă despart de lumea asta. Dar deocamdată număr zilele până la soroc, căci nobilii au început să se uite la mine cu un fel de nerăbdare mojiacă. Parcă ar vrea să mă îmboldească: „Haide, n-ai de gând să naști odată?” Sunt clipe în care mi se pare că nu sunt măritată cu Pedro, ci cu toată curtea lui Afonso.

În plimbările lor pe coclauri, Inesita și Pedro se cred departe de ochii curioșilor și de aceea nu se feresc de nimeni. N-au de unde să știe că i-am văzut de la înălțimea castelului Montemor-o-Velho. Și că mi-a părut rău imediat ce am dat cu ochii de ei. Fereastra dormitorului meu se deschide exact spre curbura lui Mondego, unde se află pâlcul de măsline sub care se opresc de obicei să se dezmierde. Vederea omenească nu bate până acolo, dar la scurtă vreme după ce am ajuns la castel am descoperit, într-un cufăr prăfuit și mirosind a vechi, o unealtă pe care ajunge s-o duci la ochi ca să te trezești că locurile la care te uiți în depărtare se apropie singure de tine. Ciudat obiect — la fel de ciudat ca mintea celui care l-a scornit. Chiar în ziua când am dat peste el, i l-am arătat lui Cristoval Ocayo și l-am întrebat cum de ajunsese în cufăr. Ocayo s-a încruntat și mi-a îndrugat o poveste despre un magician din Faro care scandalizase curtea cu ani în urmă, zugrăvind lucruri care se petreceau la mare distanță de el și pe care n-ar fi avut cum să le vadă cu ochiul liber. Se uita încolo și-ncoace printr-un fel de tub negricios, la capătul căruia montase o sticlă curbată ușor și lustruită într-un fel anume. Citisem și eu despre ceva asemănător, pe vremea când îmi petreceam câteva ore pe zi la noi în bibliotecă. Era, pare-mi-se, un

tratat scris în secolul trecut de un englez, Roger Bacon, despre care mi-ai povestit chiar tu că i se spunea „Doctor Mirabilis“. Un învățat pe care lumea îl credea nebun, dar căruia îi mergea mintea mai repede decât celorlalți. L-am întrebat pe Ocayo ce se întâmplase cu magicianul din Faro și a făcut un gest straniu, dându-mi de înțeles că mi-ar sta mai bine să nu știu.

Constancia se opri și căzu pe gânduri. Îi dădea inima ghes să scrie negru pe alb ce văzuse lângă pâlcul de măslini, dar buna creștere și chipul sever al tatălui său, ivit în clipa aceea ca o plăsmuire de departe, nu-i dădură voie. Ar fi vrut să-i dezvăluie că, dată fiind meteahna femeiască a curiozității, se uitase după Inès și Pedro, care pleaseră călare de la Montemor-o-Velho și urmaseră cursul râului. Nu trecuse mult și caii celor doi se opriseră, așteptând ca prețioasa lor povară să se dea jos. Pe urmă se întorseseră ca la un semn și pleaseră, bot lângă bot, de parcă s-ar fi sfătuit cum să se îndepărteze fără să-i stingherească pe stăpâni. Inesita se dezbrăcase cu mișcări încete, în timp ce Pedro o privea cum te uiți la un tablou din fața căruia n-ai mai vrea să pleci. Pe urmă fusese rândul lui Pedro să-și lepede hainele. O făcuse smulgându-și-le mândru și aruncându-le la nimereală în iarbă. Se priviseră îndelung, lăsând vântul de septembrie să le mângâie trupurile. Constancia se uitase la ei cu inima secată și cu ochii storși. Nu văzuse chiar tot, până la ultimele amănunte, dar presupusese că sfârcurile lui Inès se obrăzniciseră sub șfichiul vântului și sub privirea lacomă a lui Pedro. Din cauză că el stătea cu spatele,

Constancia nu avusese cum să-i admire bărbăția erectă, ci doar fundul ușor bombat, pletele negre și trapezul spatelui.

Se iubiseră apoi sub ochii ei de slujnică aplecată pe gaura cheii, căutându-se cu mâini înfrigurate, potrivindu-și corpurile pentru o contopire cât mai deplină, îngânând îndemnuri lubrice, poate mușcându-se ca două jivine în călduri, deși Constancia nu putea fi sigură că văzuse aieva așa ceva, dată fiind distanța mare, dar oricum rostogolindu-se pe urmă goi, liberi și veseli prin iarbă. O cățea stârnită și un taur năvalnic. Un cuplu incendiat de o pasiune fără cuvinte și prins fără puțință de scăpare în capcana cărnii. Doi fachiri ai sexului, doi șamani ai rutului în toate pozițiile. Constancia îi privise minute în șir, cu un fel de căpoșenie întristată, de parcă ar fi vrut să se pedepsească singură. Pentru ce, nici ea nu știa. După ce-și umpluse ochii cu dragostea lor fără stavilă, zăvorâse ușa dormitorului, se apropiase de oglinda mare de pe perete, se despuise și căutase în sticla oglinzii un cât de mic motiv pentru ca Pedro s-o iubească pe ea în locul lui Inès. Nu-l găsisese. De fapt, nici nu sperase cu adevărat să-l afle. Fusesse doar felul ei de-a se declara înfrântă în fața celei pentru a cărei sănătate se rugase de asemenea în fiecare biserică în drum spre Portugalia. Un gest de abdicare de pe jilțul însemnat cu inima lui Pedro.

Constancia își dori să aștearnă toate acestea pe hârtie, dar îi fu peste poate. Se mai gândi câteva clipe, doar-doar avea să prindă curaj. Pe urmă scoase un oftăt, clătină neputincioasă din cap, se aplecă la loc asupra hârtiei și scrise mai departe.

Acum trei zile, pe când mă întorceam de la capela castelului Montemor-o-Velho — un loc de o liniște stranie, peste care, nu știu de ce, mi se pare că plutește umbra unor fărâdelegi de demult —, un trimis al lui Ocayo mi-a adus un răvaș și mi l-a pus în palmă. Era o hârtie mototolită, pe care am despăturit-o, am întins-o pe masă și am citit-o imediat după plecarea necunoscutului. Poezia mângălită acolo de o mână șovăielnică ieșise, mai mult ca sigur, de sub condeiul lui Jesualdo Miñambres, cronicarul în versuri al Lusitaniei. Țin minte fiecare cuvânt imprimat pe creier cu bruschetea fierului trecut prin foc. Degeaba am citit poemele lui Chrétien de Troyes și ale Eleonorei de Aquitania. Degeaba te-ai chinuit să-mi deslușești atât de complicata limbă a Languedocului. Și tot degeaba mi-am petrecut ceasuri peste ceasuri buchisind versuri pe care le cântau apoi stoluri de trubaduri, truveri și minnesingeri. Nimic nu mi-a rămas înfipt în creier ca poezioara asta nerușinată, care a cutreierat pesemne Portugalia din port în port și din tavernă în tavernă. Ți-o aștern mai jos, tată, și te întreb dacă o fată de o vârstă atât de fragedă merită asemenea lovituri din partea sorții și a semenilor. Iat-o:

*Un boț de carne dintr-un trup de iască
Amenință din vară să se nască.
Fii gata, Lusitanie solară,
Să treci prin zile grele de ocară.*

*Dom Pedro, îmboldit de-al său părinte,
Pe soața lui s-a așezat cuminte
Și a umplut-o scurt cu a sa snagă,
Făcându-se mehenghiul că-i e dragă.*

*Dar cum să poți iubi o stârpitură
Pe care nici oglinda n-o îndură?
Cum să culegi a dragostei zambilă
Când jilavul cearșaf miroase-a silă?*

*Constancia, un săculeț de oase
Cu pielea solzi și dește noduroase,
E bună mai degrab' de sperietoare
Decât de mamă blândă, iubitoare.*

*În schimb Inès, zvârluga pătimașă,
Își joacă țâțele pe sub cămașă
Și doar ce face-un semn de jos, din iarbă,
Că sângele lui Pedro stă să fiarbă.*

*La ora asta țara se întreabă
Cum se va descâlci această treabă
În care țiitoarea și soția
Cu Pedro și-au pierdut pe rând fetia.*

*Pe străzi au început să umble șoapte
Din zori și până hăt, în miez de noapte.
Dom Pedro va avea curând doi prunci.
Pe care-l ții, pe care îl arunci?*

*Din care faci urmașul tău la tron?
Pe care-l surghiunești în Aragón
Sau în vreun târg mai nebăgat în seamă,
Unde să n-aibă tată, ci doar mamă?*

Ce spui? Crezi și acum că ai procedat bine silindu-mă să plec din Peñaŝiel spre a-mi irosi bruma de tinerețe în ținut străin, neiubită de nimeni și batjocorită de toți? Vezi oare vreun folos pentru scumpa ta Castilie în felul cum sunt tratată de aliatul ei vremelnice? Iartă-mă, poate că îndrăznesc prea mult, dar ți-am spus la început de ce îți scriu: nu mai am pe nimeni. Doar un soț curvar și crud, o fostă prietenă devenită rivală sub cearșafuri și câteva umbre cu suflet care îmi pregătesc baia, îmi servesc la masă și îmi țin lumânarea aprinsă când mă rog. Atât.

Dintr-o clipă într-alta, regele Afonso trebuie să se întoarcă de la Rio Salado. Cât a lipsit, curtea Portugaliei a zbârnâit de intrigi. Frații Inesitei au prins curaj și au început să-și folosească sora pentru tot felul de hatâruri obținute cu ajutorul lui Pedro. Am din ce în ce mai des sentimentul că soțul meu încropește tainic o curte din umbră, care ar putea să-l ajute în cazul unui război civil. Da, da, iubite tată, război civil. Din ce-am tras cu urechea la discuțiile lui Cristoval Ocao cu Manoel Leite și Tiago Melendes, Pedro s-a cam săturat de cărmuirea tatălui său. Se visează pe tron, iar iscoadele lui Ocao au adus vești despre uneltirile pe care le-ar fi ȝesut, la ceas de noapte, cu răzvrătitul Rodrigo Pereira, un bandit care seamănă groaza printre bogătani de ceva vreme și care a sosit la Coimbra dinspre Guimarães. Acest Pereira e, din ce-am aflat, visul văduvelor și coșmarul santinelelor. Iubește cu aceeași poftă cu care pradă trăsurile și taie gâtlejuri. Fură în fiecare zi inima unei femei singure și în fiecare săptămână un sipet cu pietre prețioase sau o ladă cu galbeni. Ocao a trimis

potera să-l lege sau să-l omoare de-a dreptul, dar oamenii de rând îl ascund și-i dau de veste când i se apropie dușmanii.

Îmi e dor de Castilia și mai ales de Peñaafiel. Știu însă că n-o să le mai văd niciodată și abia asta e supărarea cea mai mare. Dacă mă pot obișnui cu gândul că Inesita a ajuns o adulterină ingrată și că Pedro nu va avea copii doar cu mine, ci și cu domnișoara mea de companie, nu pot cu nici un chip să accept că n-o să mai ajung nici măcar o zi în locurile unde am copilărit și la care țin atât de mult. Am un sentiment al pierderii pe care nu-l pot așeza în vorbe. Mă simt pustiită, goală pe dinăuntru, fără putere asupra a nimic din ceea ce mă înconjoară. Aș veni până la tine, măcar să te mai văd o dată și să te strâng în brațe, dar Ocayo mi-a pus în vedere că nobilii de la curte ar murmura bânuitori, mai ales acum, când regele Afonso e departe de casă.

Da, e foarte ușor să fii suspectat de trădare printre nobilii Portugaliei. Tot ce faci se pune în legătură cu scrisori de-acum trei luni, ocheade de anul trecut sau zvonuri care ți-au trecut la șapte leghe de urechi. Există aici o religie a bănuielii ce îmbolnăvește pe toată lumea care ajunge într-un fel sau altul la curte. Orice gest te poate azvârli în temniță, orice vorbă te poate pune cu capul pe butuc. Nimeni nu are încredere în nimeni, fiecare tocmește oameni să stea cu ochii pe alții. Când un nobil îți surâde mieros la masă înseamnă că ți-a pus gând rău. Urzeli peste urzeli, șoapte care plutesc veninos pe deasupra meselor doldora de bucate, schimburi complice de priviri, mișcări care ascund mai mult decât dezvăluie — așa arată spectacolul de fiecare zi al nobilimii lusitane. Cel puțin Afonso știe să-i țină în mână și să cârmuiască fără șovăire. Pedro, în schimb, abia așteaptă

umbra unei bârfe ca să dea poruncă să se ascută securea. Asta când nu se ocupă personal de administrarea justiției, așa cum se șopocăie prin piețele din Coimbra. Poate că e doar o legendă morbidă, însă umblă vorba că la o execuție de acum două săptămâni Pedro i-a luat locul călăului, și-a pus gluga roșie pe cap și l-a descăpățânat cu mâna lui pe condamnat. La început n-am crezut o iotă, dar pe urmă trei oameni care nu se cunoșteau între ei mi-au povestit pe rând despre semnul ca o frunză de smochin pe care-l avea călăul pe brațul stâng, mai jos de umăr. Or, eu știu foarte bine că exact un semn ca ăsta are și soțul meu – și tot acolo. Țăsta e omul cu care m-am împreunat pentru ca descendența regilor portughezi să nu sufere. Așa arată, așa se comportă, astea îi sunt îndeletnicirile favorite: uciderea semenilor și răstignirea Inesitei pe sub toți copacii de pe malul lui Mondego. Încep să cred că boala care mă macină e de fapt un dar ceresc, nicidecum o pedeapsă. Decât douăzeci de ani alături de Pedro, mai bine o ridicare timpurie la ceruri.

Nu vreau să-ți frâng inima sau să te mâhnesc, tată, dar așa stau lucrurile. Sunt bolnavă. Bolnavă rău. Nici chiar leacurile lui dom Valerio Funchal nu pot să mă ajute. Mă sufoc, mă dor oasele ca pe moșnegi, scuipe sânge dimineata, imediat după ce mă dau jos din pat. Am fierbințeală mare, gura uscată și fruntea încinsă. Câteodată transpir rece, mă albesc la față și mă ia cu leșin. Iar de crezi cumva că Pedro mi-a stat alături și mi-a vegheat suferința, ești mai naiv decât aș fi bănuie. N-a deschis o dată ușa să mă întrebe cum mă simt sau dacă am nevoie de ceva. Asta e treaba slujnicilor – de parcă eu cu ele m-aș fi măritat la Lisabona. Aproape că mi se pare mai cumsecade Ocayo, chit că de câte

ori îi văd chipul înnegurat, mă aștept să fiu vârâtă de vie într-un sac cusut la gură și azvârlită pe fundul lui Mondego.

Mă întorc la viața pe care-o port în pântec. Nu cu mult timp în urmă am aflat – și mă grăbesc să-ți dau vestea – că pe copilul meu (și nepotul tău) o să-l cheme Fernando dacă o să fie băiat și Clara dacă o să fie fată. Poate o să te miri, dar nici măcar alegerea numelui nu-mi aparține. Pesemne că nu sunt vrednică de așa ceva. Se prea poate să existe vreun strămoș care trebuie cinstit prin botezarea copilului cu numele său și, cum nu știu pe dinafară istoria Portugaliei, această mărunță chestiune de protocol onomastic a fost dată în grija curtenilor cu știință de carte. Eu rămân un fel de iepuroaică al cărei singur rost e să nu lase cotețul gol. Mi s-a spus deja, cu un freamăt sugestiv al buzelor și o ridicare misterioasă din sprâncene, că trebuie să mă întremez grabnic după naștere, căci dacă nu voi naște un băiat sănătos și zdravăn, vor urma noi încercări.

Până și visele au început să mă facă de râs, tată. Din trei în trei nopți, dacă nu mai des, îi visez pe Inesita și Pedro ferecați în dragostea lor pe care nimic nu pare s-o tulbure – nici murmurul veninos al curtenilor, nici ochii scormonitori ai lui Ocayo, nici încruntăturile regelui Afonso și cu atât mai puțin umila mea prezență pe pământ. În fiecare vis sunt lângă ei, însă trupul mi se prefăce în abur, așa că n-au cum să mă vadă. Îi descopăr în lunca lui Mondego, țeșându-și covorul iubirii din iarba pe care ploaia parcă a uitat să cadă. Mă țin după ei în galop spre Lagoa de Óbidos, unde se scaldă neștiuți de nimeni și ies încolăciți din apă, prinzând să se înfrupte din fructul patimii până când șiroaiele de pe trupuri li se usucă sub soarele amiezii. Îi

urmăresc în întrecerile călare spre Cadaval și Alenquer, le știu cuiburile tainice din Almeirim și Maceira, îi însoțesc când se plimbă ținându-se de mână prin Alcanena sau Azambuja. Nici măcar nu-mi încordez auzul dacă vreau să le deslușesc șoaptele. Visele au cruzimea de-a dezvălui totul atât de limpede, încât nu-i nevoie să mă străduiesc. Le aud toate cuvintele, le văd ochii în stare să topească stâncile ieșite din Atlantic, le surprind chipurile rotunjite de bucuria regăsirii. Sunt proaspeți, vii și detestabili. Iubesc, sunt iubiți și nimic altceva nu mai are importanță. Nici diferența de rang, nici primejdiile. Îi admir, îi invidiez și-i urăsc cu aceeași intensitate. Și încă nu-mi dau seama dacă trebuie să mă bucur sau să-mi pară rău că nu mai am mult de trăit. E o lume strâmbă și rea, știu. Dar parcă tot ți se strânge inima în piept când îți spui că va trebui, nu peste multă vreme, să te desparți de ea.

Fiica ta iubitoare,

Titina

Flagelanții porniră pe strada mare la prima geană de lumină. Pe sub geamuri oblonite, prin dreptul fântânilor care își așteptau primii veniți pentru găleata cu apă, înaintau fără grabă, știind că aveau drum lung în față. Își țineau uneltele ascunse sub cămeșoaiele lungi și largi, gândindu-se deja la dubla caznă pe care aveau s-o îndure la amiază. Căci pe lângă sulile soarelui, miezul zilei avea să le aducă furtăciunile bicelor. Flagelanții veneau din Spania și aveau să pună punct marșului în regatul lui Afonso. Le-ar fi plăcut să se îndrepte spre Africa în loc de Portugalia, spre a fi văzuți de cât mai multă lume și spre a primi în rândurile lor pe oricine ar fi vrut să-și arate credința însângărându-se de bunăvoie. Aflaseră însă că pe unii africani carnea de om îi ațâța mai ceva ca pe lighioanele pădurii și se lăsaseră păgubași.

Pelerinajele flagelanților îi înfuriau pe regi, îi contrariau pe preoți și sădeau spaimă în inimile enoriașilor. Primele lor apariții fuseseră întâmpinate cu indiferență, dar nu după multă vreme clerul intrase la idei. Ceea ce începuse ca o formă radicală de militantism purificator ajunsese să fie înfierat de Biserica Catolică și identificat cu unul dintre chipurile răului. Ce tristă ironie, să te

încolonezi în oastea Domnului și să te trezești asimilat Satanei! Temându-se de eficiența flagelanților în materie de prozelitism, Biserica decisese, după discuții aprinse, că mișcarea care prinsese contur în ordinele monahale ascetice era de fapt o sectă, cu toate subînțeleșurile ei primejdioase. Oamenii căscaseră gura și dăduseră glas nedumeririi. Cum era posibil ca niște oameni care mergeau în urma crucii, supunându-se unor asemenea chinuri, să fie bănuți de slujire a Celui cu Copita Despăcată?

Preoții își chemaseră și mai abitur enoriașii la slujbe și se chinaseră să le deschidă ochii. Feriți-vă de emisarii pierzaniei, tunaseră ei din amvoane. Nu cedați în fața lor, nu vă lăsați duși cu zăhărelul. Dacă nu-i puteți alunga, ferecați-vă în case când trec și nu vă arătați la ferestre. Sunt uneltele Necuratului, puse la treabă să clatine credința omului simplu și nebănuitor. Oamenii își scuipau în sân, se închinau și își ridicau ochii spre zidurile bisericilor, somându-i parcă pe sfinți și arhangheli să le vină în ajutor. Nici predicile nu mai erau ca altădată. Preoții se hotărâseră să-și lumineze credincioșii, povestindu-le întâmplări de demult, din vremea când nu bănuia nimeni că rigorile lui Dominic Loricatus din Luceolis, un benedictin ascuns între zidurile mănăstirii din Fonte Avellana în al unsprezecelea veac după Cristos, aveau să provoace atâta confuzie și teamă.

Însuși episcopul Hernan de Hastings al Lisabonei vorbise într-o bună zi, timp de aproape cinci ceasuri, într-o catedrală plină cum nu mai fusese nici la nunțile însemnate, despre felul cum prinsese cheag obiceiul curățirii prin bici. Cu vocea gravă cu care unise vieți de

regi și regine, Hernan amintise de flagelările cărora li se dedau în străvechime adepții cultului lui Isis, de excesele dionisiace din Grecia și de Lupercaliile romane unde șfichiul plumbuit rupea carnea femeilor păcătoase. Desenând cruci enorme peste capetele enoriașilor, el spusese după aceea povestea flagelanților perugini, petrecută cu o sută și ceva de ani mai devreme, când orașenii terorizați de holeră ieșiseră cu toții pe străzi, în grupuri mai mari sau mai mici, și străbătuseră tot orașul cu cruci sprijinite pe spinările șiroind de sânge, cerșind iertarea Domnului. După trei zile de marșuri prin arșiță, cu mintea întunecată și ochii injectați, ei observaseră că unii localnici rămăseseră acasă, așa că merseseră la fiecare, îl târâseră afară, îl dăduseră în vileag ca pe unealta diavolului, îl tocaseră în picioare până la ultima suflare și dăduseră foc casei.

În fața enoriașilor împietriți, Hernan de Hastings vorbise apoi despre repeziciunea cu care se întinsese vâlvătaia flagelărilor colective în toată Italia, de la Reggio la Parma și de la Modena la Bologna, despre predicile mesianice ale lui Gioacchino da Fiore, despre felul cum interzisese Biserica activitățile sectei în 1261, despre ivirea, la scurtă vreme după aceea, a unei organizații asemănătoare în Germania și în Țările de Jos, care își luase denumirea de „Frații Crucii“. Papa Clement al VI-lea fusese nevoit să emită o bulă de condamnare a flagelanților, fapt care nu împiedicase totuși ascensiunea teribilă a lui Konrad Schmidt, un nebun însuflețit de convingerea că era reîntruparea împăratului Frederic al II-lea, căruia putea să-i continue toate planurile cu condiția să fie lăsat să se

îmbăieze în sângele celor pe care-i conducea pe străzile orașelor din Turingia.

Portugalia lui Afonso al IV-lea era pregătită să-i întâmpine pe flagelanți cu neîncrederea arătată străinilor care lăsau în urmă dâre de sânge. Ce nu știau locuitorii din Coimbra – și nu bănuiau nici măcar mășălătorii revărsați pe strada principală – era că printre bărbații cu bicele sub cămeși se strecuraseră patru desperados care căutau să-și piardă urma. Erau nobili portughezi de origine, dar ajunși în Castilia și intrați cu timpul în grațiile lui Alfonso al XI-lea. În martie 1350, când acesta murise la Gibraltar, cei patru simțiseră că rămânerea în regat le-ar fi pus viețile în pericol. Fiul lui Alfonso, care se numea tot Pedro, la fel ca vărul lui din Portugalia, îi bănuia că-i sfătuiseră tatăl să-l însoare cu Blanca de Bourbon și că se opuseseră cu înverșunare aducerii la curtea castiliană a Mariei de Padilla, pe care noul suveran avea să și-o facă amantă. Dacă asupra acestei vinovății planau totuși unele îndoieli, în ce privește trădarea lucrurile erau limpezi. Cei patru nobili unelteau, așa cum știa toată Castilia, pentru suirea pe tron a lui Enrique de Trastámara, copilul din flori al lui Alfonso al XI-lea și al Eleonorei de Guzmán. În timp ce-și ascuteau pana și-o înmuiau în cerneală, cronicarii epocii se simțeau adeseori derutați de permanentul joc al întâmplărilor, coincidențelor și simetriilor, de acest imprevizibil cadrul politic care azi te aducea la putere și mâine te azvârlea în temniță, de șotronul bezmetic în care pătrățelele aveau înăuntru un singur nume pentru două sau trei destine diferite. Afonso și Alfonso, un Pedro în Portugalia și unul în Castilia, frați

vitregi și colo (Smintitul), și dincolo (Enrique), iubite tratate ca niște soții (Inès de Castro și María de Padilla), tinere neveste vârate pe gâtul la fel de tinerilor soți din rațiuni de stat (Constancia de Peñafiel și Blanca de Bourbon), răzbunări, comploturi, crime și false alianțe – nu lipsea nimic din ceea ce transformase Peninsula Iberică într-unul dintre locurile cel mai greu de înțeles din Europa.

Dintre cei patru falși flagelanți, Pedro Nunes de Gusmão era cel mai mare și avusese rangul cel mai important la curtea castiliană. A lui fusese ideea infiltrării în mijlocul acestui imens miriapod care intrase în Portugalia pe la nord și se îndrepta spre Cabo de São Vicente. De Gusmão aflate de la un om de încredere că drumurile spre Lisabona, Guimarães, Óbidos și Coimbra erau supravegheate de oamenii noului rege al Castiliei, care însă n-ar fi avut cum să-i descopere între câteva sute de bărbați arși de soare, osteniți, desculți, morți de foame și de sete.

Câteva rânduri mai în spate, Mem Rodrigues Tenório începuse să se întrebe dacă nu cumva ar fi fost mai bine să se lase închis și apoi executat de Pedro al Castiliei decât să se chinuie într-un asemenea hal. Avea tălpile jupuite de la mers, ceafa îi ardea, iar mirosul de transpirație al celor din dreapta și din stânga lui îi muta nasul din loc. Cât timp stătuse la curte, Tenório încercase să domolească adversitatea lui Alfonso față de fiul lui, dar Pedro văzuse în strădaniile lui simple lingușeli menite să-i aducă două-trei moșii în plus și un scaun mai apropiat de tronul regal. Castilianul dispăruse de la castel cu o zi înainte de înscăunarea lui Pedro și stătuse ascuns în pivnița unui

jupân căruia îi salvase cărciuma de la incendiere luându-i la goană pe zurbagiii care-i pusese răd gând rău.

Ceilalți doi fugari mergeau umăr la umăr în ultimele rânduri ale procesiunii. Fernão Gudiel Toledo și Fernão Sanches Caldeira copilăriseră împreună, se făcuseră frați de cruce și își juraseră să nu se despartă până la sfârșitul vieții. Trecuseră împreună prin multe și ajunseseră, cu timpul, să se comporte aidoma perechilor de gemeni în care fiecare simte și preia bucuria sau durerea celuilalt. La trei zile după ce Pedro al Castiliei urcase pe tron, gărzile regale năvăliseră în palatul pe care cei doi îl împărțeau și-i căutaseră în toate cotloanele, din foișorul crenelat până în cel mai întunecos ungher al beciului. Toledo și Caldeira fugiseră cu o oră înainte să descindă soldații și petrecuseră zece nopți sub cerul liber, dormind pe rând câte două-trei ore, vânând ca să mănânce și neștiind cum aveau să fie primiți în așezările prin care aveau să treacă.

— Ne vrei sângele, Doamne? Te bucură jertfa cărnii noastre?

Vocea bubuitoare a celui care conducea procesiunea sparse liniștea dimineții. Ca la un semn, flagelanții își făcură trei cruci din mers, scoaseră bicele de sub cămeși, începură să se plesnească în cadență — o dată peste umărul drept, o dată peste stângul — și reluară în cor întrebările căpeteniei: *NE VREI SÂNGELE, DOAMNEEEEEEE? TE BUCURĂ JERTFA CĂRNII NOASTREEEEEE? NE VREI SÂNGELE, DOAMNEEEEEEE? TE BUCURĂ JERTFA CĂRNII NOASTREEEEEE? NE VREI SÂNGELE, DOAMNEEEEEEE? TE BUCURĂ JERTFA CĂRNII NOASTREEEEEE?* Nici un

oblon nu se dădu în lături, nici o ușă nu se deschise scârțâind. Localnicii aveau cu siguranță alte feluri prin care stăteau de vorbă cu bunul Dumnezeu. Strada mare din Coimbra părea cufundată într-un somn din care procesiunea flagelanților n-ar fi putut s-o smulgă nici dacă ar fi zăbovit cinci zile.

Scumpul meu tată,

Cum nu ți-am mai scris vreodată până acum, nu știu în ce fel să încep. Mi-aș dori să citești până la capăt, chiar dacă îți vine greu. Știu că mă urăști și că mă crezi vinovată de moartea mamei. Probabil că sunt. Nu încerc să arăt cu degetul spre altcineva sau să-ți recâștig dragostea. Nu pentru asta îți scriu, ci spre a-mi lua rămas-bun. Și spre a-ți povesti câteva lucruri despre care poate că n-ai aflat. La ora când rândurile acestea vor ajunge la tine, s-ar putea să dorm deja somnul dreptilor. Ceea ce părea la început o bănuială a devenit între timp certitudine. De săptămâna trecută am o santinelă în fața chiliei în care regele Afonso m-a trimis să-mi duc zilele. Asta înseamnă că ies doar când mi se îngăduie, că n-am voie să fac un pas fără însoțitor și că fiecare gest îmi e supravegheat. De fapt, nici nu știu dacă scrisoarea asta va ajunge până la urmă la tine. Ușa chiliei se poate descuia dintr-o clipă în alta, hârtiile îmi pot fi smulse din mâini și aruncate în foc. Sunt la mila altora, ceea ce pentru un străin e periculos, iar pentru o femeie înjositor. Cum e pentru o femeie străină, te las pe tine să-ți închipui.

Până acum opt luni, când am fost izgonită la Mosteiro de Santa Clara, la doi pași de Coimbra, toată lumea vedea în

mine cea mai norocoasă ființă din lume. Ajunsesem să fiu invidiată, dacă poți să crezi una ca asta. Eram iubită de un prinț căruia nu-i rezista nici o femeie din Portugalia, trăiam la curte, primeam daruri scumpe, înfloream de la o zi la alta, îmi cinsteam cu fiecare clipă tinerețea. Ce mi-aș mai fi putut dori? Nimic. Le aveam pe toate. Ei bine, tată, să știi că nu-i așa. Clipele de vis alături de Pedro – tot mai rare și petrecute între pereții umezi ai chiliei – sunt urmate acum de ore întunecate, în care plâng pe ascuns, să nu mă vadă copiii. În ziua aceea de august, la nunta Constanței, când Pedro s-a întors spre mine și m-a sărutat pe gât, în văzul curții, nu m-am gândit că buzele lui pecetluiseră de fapt o sentință. Am luat-o ca pe un capriciu princiar, o toană cum li se îngăduie celor de os domnesc, poate un moment de slăbiciune. Iar când mi-am dat seama că lucrurile luaseră o altă întorsătură era deja prea târziu. Nu mai puteam să fac nimic.

N-am aflat – de fapt, nici nu m-am străduit să înțeleg – de ce iubirile cele mai mari sunt cele interzise. De ce flacăra pasiunii aprinde doar ceea ce s-ar cuveni să ocolească. E aici o rânduială dincolo de mintea și inima omului, căreia resemnații și nevolnicii îi spun soartă. Știu doar că, după anii ăștia de iubire furișă și viață dublă, am ajuns să-mi doresc la fel de mult să trăiesc și să mor. E ciudat și nu mă pricep să explic. Dacă aș trăi mai departe, m-aș bucura de zbguelile micuților și de dragostea lui Pedro. Dacă aș muri, aș scăpa de rușinea de-a fi privită de întreaga țară ca un ciumat a cărui răsufare strică aerul și îmbolnăvește totul în jur. E greu să știi că doar patru perechi de ochi văd în tine altceva decât o târfă dezământată sau o uneltitoare

care își folosește farmecele pentru cine știe ce ambiții. E greu să vezi că până și măicuțele de la Santa Clara trec pe lângă tine făcându-și cruce și scuipându-și în sân, de parcă l-ar fi zărit pe Necuratul.

Nu știu dacă (și când) o să-ți întâlnești nepoții, așa că dă-mi voie să-ți scriu două vorbe despre fiecare. Pe bietul Afonso l-am pierdut la câteva zile după naștere, ceea ce lui Pedro i s-a părut un semn de mânie divină. Și-a amintit că și Titina îi născuse un copil slab, molatic, hărăzit să trăiască doar ceva mai mult de-o săptămână. Beatriz e blondă ca mine și hotărâtă ca tine. Nu-i chip să nu-i faci pe plac și știe mereu să te aducă unde vrea. Simt că ar dori să mă-ntrebe de ce suntem ținuți sub lacăt, dar ceva o oprește. Nu știu ce. Fiind cel mai mare dintre copii, e de fapt singurul meu sprijin la Mosteiro de Santa Clara. O învăț să citească și deja știe să ducă rândul până la capăt, urmărind cu degetul fiecare cuvânt și ridicându-și ochii mulțumită când termină un pasaj. Cât despre Pedro, e topit după ea. De îndată ce-o vede, mă trage deoparte și-mi spune că are gesturi și stofă de regină.

Nu trebuie să te mire alegerea numelor. N-am avut încotro, iar Pedro a insistat să respect obiceiul curții. Aici reverențele onomastice făcute înaintașilor sunt chiar mai numeroase decât la noi, în Galiția. Dacă iei istoria Portugaliei, observi că există câteva nume care se tot repetă: Dinis, Afonso, Pedro, Beatriz, Izobel. Fiecare rege și regină își arată dragostea pentru predecesori numindu-și odraslele după ei. Regula mi s-a aplicat și mie, chiar dacă sunt o proscrisă disprețuită de toată suflarea Portugaliei. N-a contat că

voiam să le dau alte nume copiilor. De fapt, lucrurile pe care mi le doresc contează din ce în ce mai puțin.

João e un butoiuș de energie. Nu stă locului nici când doarme. Chiar și atunci dă din picioare, se agită, moto-tolește cearșaful sub el și se întoarce de pe-o parte pe alta. Ziua se învâрте ca titirezul, iar când iese la aer, în curtea mănăstirii, aleargă întruna, ca un dulău scăpat din lanț. Pentru el, viața la Santa Clara e cum nu se poate mai obișnuită. E ca și cum s-ar fi născut aici. Mă uit la el și-mi dau seama că se crede în mijlocul unei aventuri fără pereche. Și-a creat o lume a lui, despre care îmi mai povestește uneori, când îl conving să se oprească din fugă sau când cade singur, frânt de osteneală. E convins că Santa Clara e un castel, iar chilia asta e locul unde croiește planuri împotriva unor vrăjmași care amenință să-l împresoare. Eu una îi cânt în strună cât pot, dar simt că João îl așteaptă pe Pedro ca să-și dea adevărata măsură a geniului strategic. Împreună, frunte lângă frunte, fiul și tatăl chibzuiesc cum să-i prindă pe picior greșit pe atacatori și mai ales cum să-i pedepsească după ce-i vor fi înfrânt. Dacă te uiți în clipele acelea la Pedro, vezi că dincolo de tonul lui glumeț se ascunde o dorință teribilă de răzbunare împotriva tuturor celor care l-au convins pe Afonso să mă închidă aici. În locul lui Ocayo, Leite și Melendes, mi-aș căuta din vreme un loc de refugiu în afara Portugaliei, căci după ce regele va muri și fiul lui va ajunge pe tron, sunt sigură că primele trei ștreanguri pentru ei vor fi pregătite. Nu-mi stă în fire să fac profeții fioroase, dar cred că moartea va cutreiera în voie prin piețele Coimbrei după ce Pedro va pune mâna pe sceptru.

Dinis, cel mai mic dintre cei trei, are câteva luni și toată lumea e a lui. Deocamdată știe doar limba plânsului și a râsului, graiuri cărora li se răspunde prin legănat, mângâieri și vorbe de alint. Palabras cariñosas, așa cum îmi șoptea și mie mama, Dumnezeu s-o primească în împărăția Lui, când aveam fierbințeală și aiuram. Beatriz mă ajută să-l schimb, să-i pregătesc mâncarea și să-l culc. Nu-mi dau seama dacă în clipele când îl ia în brațe pe Dinis instinctul matern pune în vreun fel stăpânire pe ea. Uneori îmi spun că e prea mică să simtă așa ceva. Alteori, când văd cu câtă grijă îl culcă în pătuț și-i cântă numai ea știe ce, mă gândesc că, și la vârste mici, omul e o plămădire mult mai complicată decât ne place să credem.

Nu-mi dau seama ce vești ai primit din Portugalia în ultimii ani. Poate că nu ți s-a spus tot adevărul. Poate că ai aflat doar ce-au vrut unii și alții să afli. Poate că nici nu te mai interesează, după toate nenorocirile care s-au petrecut și care, într-un fel sau altul, au fost legate de mine. Dar dacă tot m-am hotărât să-ți trimit foile astea, măcar să fac atâta lumină câtă se poate face. Cronicarii de la curte scriu de multe ori cu securea deasupra capului și aștern pe hârtie ce le poruncesc stăpânii. Cine se va naște peste câteva sute de ani și va fi curios să afle cum arăta Portugalia de azi va citi povești nespuse până la capăt sau ciuntite cu bună știință. Nu avem ce face. Așa s-a scris istoria până acum, tot așa se va scrie și de-acum încolo. În schimb, acei urmași ai noștri care vor cotrobăi prin cuferele familiei vor găsi, poate, explicațiile pe care le vor fi căutat zadarnic în alte părți.

Afonso m-a izgonit la Mosteiro de Santa Clara la aproape un an după ce Titina s-a stins și a fost îngropată la Santarém. Fosta mea prietenă din copilărie a murit, cum se spune, în slujba țării: născând un băiat, Fernando, pe care supușii îl vor slăvi, la momentul potrivit, drept al nouălea rege al Portugaliei. (Dacă nu m-am încurcat la numărătoare, al optulea va fi Pedro.) Nu exagerez când spun că nou-născutul și-a făcut bunicul mai fericit decât tatăl. După ani de posomorală, regele a fost văzut zâmbind în sfârșit. Orăcăiala lui Fernando i-a îmblânzit inima și i-a însorit zilele. Bucuria a cuprins toată curtea portugheză, care s-a făcut că uită că nașterea lui Fernando a însemnat totodată moartea Titinei. Cu micuțul în pătuț, îngrijit de doică, și cu mama lui întinsă pe o lespede din capela de la Montemor-o-Velho, nobilii au încins chiolhanul și s-au pus pe golit butoaie. Asta dovedește cât de mult contează viața unei femei la curtea Portugaliei: mai puțin decât cârpa cu care slujnica șterge pocalul.

M-am încredințat de asta la câteva săptămâni după moartea Titinei, când Afonso a început să-i caute o soție nouă lui Pedro. Ți-l poți închipui pe războinicul fioros, care a tocat sute de dușmani cu mâna lui, preschimbându-se în pețitor pentru propriul copil? Nu mai spun că rânduielile funerare n-au mai avut nici o importanță. Doliul? O goangă fără noimă. Jelirea norei? O pierdere de vreme. Afonso a ținut morțiș să-l însoare repede pe Pedro ca să încheie o nouă alianță, în locul celei eşuate cu grupul de castilieni fideli lui don Juan Manuel de Peñafiel, tatăl Titinei. Pedro a ridicat glasul împotriva tatălui său și n-a lipsit mult să ridice și mâna. I-a spus că o să se mai însoare

o singură dată în viață, iar aleasa o să fiu eu. Au urmat certuri aprige, sfătuiri cu Leite, Melendes și Ocayo, încercări de forțare a mâinii lui Pedro. I s-au adus pe tavă o droaie de fete de familie bună, din care să-și aleagă mireasa: Luisa de Aragón, Bianca de León, Teresa de Asturias, Eleonora de Sevilla și încă vreo cinci. Degeaba. Pedro nici n-a vrut să audă. Și se prea poate ca îndărătnicia lui, care atunci m-a umplut de bucurie, să fi fost unul dintre motivele pentru care Afonso a decis să mă îngroape de vie la Mosteiro de Santa Clara.

Ceea ce știu doar câțiva oameni pe lume e că Pedro și cu mine am reușit totuși să ne unim în fața lui Dumnezeu. Am făcut-o pe furiș, departe de ochii lumii, cu aproape trei luni înainte de întemnițarea mea printre umbre cucernice, statuete de sfinți și cruci bătute de vânt. Pedro m-a smuls din așternut într-o zi din care nu mai țin minte aproape nimic. Nu mai știu dacă era soare sau nor, dimineată sau după-amiază, răcoare sau zăpușeală. Îmi amintesc doar cum îi ardeau ochii și-i fremătau nările lui Pedro. Am încălecat și am gonit câteva zile, înspumegându-ne caii și odihnindu-i cât să nu crape sub noi, până am intrat în Bragança, unde am ocolit castelul și am ajuns la Igreja São Vicente, umplând străduțele cu vacarmul copitelor și zburătăcind găinile care își căutau cuminți grăunțele. Părintele Lendoiro s-a trezit cu noi în biserică și la început a crezut că eram urmăriți și căutam adăpost, deși era greu de găsit un motiv pentru care fiul preaputernicului Afonso să fi fugit din calea cuiva. După ce Pedro i-a spus câteva vorbe, s-a dumirit care era rostul nostru acolo. S-a codit și am simțit că nu voia să ne cunune, temându-se — vezi

bine – de regeasca furie. Însă ceva în privirea lui Pedro l-a făcut să-și cheme ajutorul, un băiat plăpând, cu un aer bolnăvăcios, pe care nici nu mai știu cum îl chema. Lendoiro își va fi făcut pesemne o socoteală simplă: dacă accept acum, poate că mai târziu o să regret. Dacă refuz acum, n-o să existe nici un „mai târziu“. Prin urmare, a aprins trei lumânări, și-a făcut un rând de cruci și a deschis Cartea Sfântă. Așa s-a ținut slujba, cu noi doi de o parte a altarului și cu părintele Lendoiro și micul ajutor de partea cealaltă.

Am ieșit din Igreja São Vicente liberi și uniți în fața lui Dumnezeu. Și așa vom și rămâne, tată dragă, oricât s-ar căzni alții să ne închidă, să ne despartă sau să toarne în urechea unuia vorbe otrăvite despre înfăptuirile celuilalt. Pedro și cu mine am fost sortiți unul altuia, iar de povestea noastră se va ști chiar și după ce Mondego va seca și zidurile bisericii din Ourém se vor nărui. Poate că unii vor vedea în ea doar o parabolă a iubirii imposibile, o legendă înecată în lacrimi. N-are a face. Acum Pedro pleacă de la Montemor-o-Velho la Lisabona, la Guimarães sau la Óbidos, trimis de Afonso să inspecteze construcții, să judece pricini și în general să vadă cum se conduce o țară. Eu rămân aici, îl însoțesc cu gândul și-l aștept. Nu știu niciodată când vine la Santa Clara. Dar știu că de fiecare dată gândurile mele îl însoțesc pe oriunde merge și că își dă și el seama.

S-au spus tot felul de blestemății despre mine. Ba că aș face vrăji în miez de noapte, ca să-i sucesc mințile lui Pedro (ca și cum ar fi nevoie, ca și cum nu ne-am fi îndrăgostit de când am dat cu ochii unul de celălalt). Ba că sunt în solda fraților mei, pe care-i ajut să urce în ierarhia curții lusitane cu ajutorul celui pe care, de fapt, îl iubesc mai mult

ca pe propria viață. Ba că am pus să fie răpiți copiii Titinei. Oamenii vorbesc vrute și nevrute, fiindcă scorneala vinovată nu se pedepsește nici măcar cu un sfânt. Mi-au ajuns la urechi grozăvii pe care nu credeam că le poate gândi cineva: că m-aș împreuna pe rând cu Pedro și cu armăsarul lui favorit, că mi-am învățat fata încă din pruncie să învărtoșeze mădulare frecându-le cu mâna, că strâng ierburi de pe câmp și fac din ele fierturi în ai căror aburi deslușesc necazurile viitoare ale Portugaliei. Când am sosit aici, nu se uita nimeni la mine. Acum unii mă socotesc vrăjitoare, alții, curvă, iar alții cred că sunt și una, și alta. Sigur, poți să te întrebi — deși nimeni n-are curiozitatea asta — ce caută o desfrânată ca mine la mănăstire. Oare nu i-a trecut prin cap maicii starețe că mărul viermănos, de-l așezi lângă altele, strică tot coșul?

Cum ți-am spus deja, dragul meu tată, simt că am zilele numărate. Nu știu de ce. În orice caz, nu doar din cauza santinelei pe care o am în fața chiliei de câteva zile. Există lucruri pe care nu-i nevoie să ți le explice nimeni, lucruri la care ajungi din instinct. Iar mie instinctul îmi spune să mă aștept la lucruri rele. Moartea cutreieră prin Portugalia și ia de peste tot fără să se uite. Sunt oameni care spun că e echitabilă, alții, dimpotrivă, că oglindește imperfecțiunea divină. Dacă ai rosti aceste de pe urmă cuvinte și-ar fi de față urechi străine, în două zile te-ai trezi legat de rug și prăjit ca o ciozvârtă de berbec. Am auzit că în piața centrală din Covilhã, nu departe de Coimbra, miroase deja a fum și a carne arsă. Dominicanii, cu excesul de zel cunoscut și stimulați de autoritatea cu care au fost investiți de Papă, au început să pedepsească păcătoși și nevinovați

deopotrivă. E foarte simplu să fii declarat eretic în zilele astea. Uneori ajunge să te îmbraci nepotrivit sau să spui ce nu se cuvine. De la prigonirea catharilor încoace, nu s-au mai pomenit timpuri atât de înnegurate și crime deghezate atât de ușor în acte de justiție. Cine a zis că răul cel mai mare se face în numele binelui a știut ce spune.

Cu câteva nopți în urmă, am visat că apele năvăliseră peste mine în chilie. M-am îngrozit, firește, dar cred că știu de ce am avut un asemenea vis. Mosteiro de Santa Clara e foarte aproape de Mondego, iar dungile de igrasie din încăpere sunt un fel de cronică a năvălirilor de până azi ale apelor. Când a poruncit să se ridice lăcașul aici, preacucerica regină Elisabeta, soția lui Dinis, nu s-a gândit că după trei zile de ploi râul își iese din matcă și se întinde în toate părțile. Înainte să am visul acela îngrozitor, a trecut pe la mine maestrul Estevão Domingues, arhitectul care a conceput curtea interioară a catedralei din Lisabona. Din câte știu, tată, ai fost prieten cu părintele lui, Domingos Domingues, cel care și-a pus energiile în slujba catedralei de la Alcobaça. Fiul e un bărbat de ispravă, care își venerează tatăl și-i e veșnic recunoscător fiindcă i-a transmis pasiunea pentru construcțiile ambițioase. Ispita monumentalizării lucrează și aici, nu doar în Spania sau la italieni. Estevão mi-a vorbit atât de seducător despre catedrala la care a muncit tatăl lui, încât i-am spus lui Pedro că aş vrea să fiu înmormântată acolo, dacă rânduielile locului o vor îngădui. Pedro m-a privit cu niște ochi în care, dincolo de iubirea pe care o găseam de obicei, am citit o durere pe care trag nădejde că nu eu i-am provocat-o.

Acum e iarnă. Am ajuns în anotimpul care se potrivește cel mai bine stării mele de spirit. Zile scurte și nopți nu atât reci, cât lungi ca un deșert străbătut fără strop de apă în burduf. Cerul portughez în ianuarie are o limpezime pe care mi-e greu să cred c-aș mai găsi-o undeva. E ca un acoperiș de cleștar. Păcat că pot să-l văd doar prin zăbrele, cu gândul la lumea asta nedreaptă, unde bunătatea e batjocorită, dragostea se pedepsește și mormintele așteaptă oaspeți. Titina își doarme somnul de veci la Santarém, Pedro se chinuie să nu-și piardă mințile, iar eu mă consolez fugăr cu zâmbetul lui Beatriz, cu zburda lui João și cu micile râsete ale lui Dinis. Ți-ar plăcea să-i vezi, iubitul meu tată, și poate chiar o s-o faci într-o bună zi. Cu mine, în schimb, m-aș mira să mai dai ochii pe lumea asta. Poate c-o să te așteptăm dincolo, mama și cu mine, și-o să încercăm să găsim împreună fericirea care de prea multe ori s-a ferit din calea noastră pe pământ.

Inesita

Trei călăreți intrară în grabă pe poarta principală de la Montemor-o-Velho, de parcă n-ar fi vrut să fie văzuți de nimeni. Cristoval Ocayo le trimisese vorbă să se înfățișeze la castel, pentru chestiuni ce nu suportau amânare. Care erau aceste chestiuni cei trei nu puteau ști, dar bănuiau că la un moment dat omul de încredere al regelui Afonso avea să aducă vorba, în felul lui insinuant și cu privirea lui șerpească, de o sugrumare în faptul nopții, de o otrăvire discretă sau măcar de ceva care să semene a accident de vânătoare.

Cel mai tânăr dintre ei, Diogo Lopes Pacheco, un brunet cu obrazul drept brăzdat de urma unei spade, avea faima unui maestru al garotei, dar și al chitarei. Nu era neobișnuit pe vremea aceea ca necăpătuiții să-și folosească degetele și la curmatul vieților, și la nașterea cântecelor. (Tot atunci, în Andaluzia, Luis Burro Corvalán, un orfan crescut la nimereală pe ulițele Sevillei, care asasina la ordin și cu banii înainte, trecea drept cel mai ciudat ucigaș cu simbrie de pe continent, fiindcă își lichida victimele în timp ce le cânta la ureche melodii dintr-un trecut răscolitor, pe care inflexiunile glasului izbuteau să-l redea mai bine decât penelul celui mai

iscusit dintre pictori.) Lângă Pacheco se găsea Alvaro Gonçalves, un bărbat scund, pleșuv și cu o grimasă de om tulburat. Lumea știa despre el că avusese trei soții și că le ucisese pe toate: pe prima fiindcă născuse un copil mort, pe a doua fiindcă o bănuise de încumetrare cu Necuratul și de magie neagră, iar pe a treia fiindcă luase bani din casă fără să spună și ajutase un cerșetor. Al treilea călăreț ajuns la Montemor-o-Velho se numea Però Coelho. Era un om uscățiv și ros de o umoare potrivnică, un îngândurat pentru care rosturile firești ale vieții încetaseră în ziua când fratele său geamăn, Lourenço, fusese prins și tăiat de mauri într-o ambuscadă noptatică lângă Albufeira. Din ziua aceea, Coelho începuse să ucidă, la adăpostul întunericului, diverși nefericiți pe care orele târzii îi prindeau departe de strada principală a orașului – târgoveți întârziați, fete plecate din lupanar spre casă, străini zdrențăroși, bătrâni rămași singuri pe lume.

Ușa sălii de consiliu de la Montemor-o-Velho se deschise, iar în cadrul ei nu apărură Cristoval Ocayo, ci însuși regele. Afonso slăbise, avea ochiul stâng acoperit cu un petic negru și mergea greu. Deși trupele sale și armata castiliană îi înfrânseseră pe marinizi, Rio Salado fusese un coșmar. O moară care măcinase viața câtorva dintre luptătorii cei mai prețuiți ai Portugaliei și-l făcuse pe cărmuitorul lusitan să plângă pentru prima oară după patruzeci de ani în care nimeni nu-l văzuse vărsând o lacrimă. Cel mai bun spadasin al țării, unduiosul Severino Morais, mușteriul locantelor de pierzanie și autorul celor mai deșucheate epigrame scrise la umbra cupei cu vin, fusese străpuns

de o lance venită parcă de nicăieri. Tristao Terceiro, războinicul cu figură de sfânt șugubăț, plecase pe lumea cealaltă ducând în piept o săgeată muiată în otravă. Hoitul fără cap al sumbrului Luis Viriato da Sousa fusese împins într-o baltă amestecată cu sânge, după ce copitele cailor îl frământaseră neștiutoare și tenace. Egas Baltazar Gervasio fusese spintecat de o sabie precisă ca mâna unui spițer neamț. Inacio Villamarin murise izbit de o ghioagă în moalele capului, cu râsul pe buze, după ce apucase să-l vadă pe prietenul său Jacinto Vidigal răpunând o căpetenie marinidă cu arcul de la peste două sute de pași. Gaspar Diamantino Vermelho scăpase cu o ureche retezată și un braț aproape smuls din umăr, pentru ca la întoarcerea în Coimbra să-și găsească familia lovită de o molimă fără leac. Afonso O Bravo trecuse prin multe grozăvii, dar ceea ce văzuse și trăise la Rio Salado îl făcuse să se clatine pe picioare.

Iar acum nici nu se întorsese bine și aflate că lucrurile o luaseră razna la castel. În loc să aibă grijă de țară și să-și cinstească nevasta, nerodul de Pedro se ținuse de fustele spanioloaicei care venise în Portugalia odată cu Constancia de Peñafiel. La curte era o dezordine cruntă. Uneltirile se întetiseră, iar din ce-i povestise Ocayo, prințul începuse să tragă pe nesimțite spuza puterii pe turta propriilor interese. Cu ajutorul lui, lăudându-l în față și vorbindu-l de rău pe la spate, frații poamei din Galiția urcau încet, dar sigur, în ierarhia curții. Fără să-i pese că încălca rânduiala, Pedro le dăruise ambilor dregătorii de seamă, în schimbul a ceea ce credea el că însemna fidelitatea. Dacă ar fi trăit mai mult în preajma

lui Afonso și mai puțin între pulpele târfelor, ar fi înțeles de mult că omul îi era loial până când îi dădea cineva un gologan în plus și că jurământul de credință valora cât o piele prost argăsită.

Gonçalves, Pacheco și Coelho se așezară la semnul regelui și se străduiră să ghicească dacă mesajul lui avea să fie cel pe care-l așteptau. Taina se risipi după câteva clipe, când Afonso se hotărî să vorbească. O făcu pe un ton coborât și trist, cu inima îndoită și cu un tremur ușor al buzelor.

— N-am încotro. M-am gândit îndelung și n-am găsit altă soluție. Dumnezeu să mă ierte, dar e pentru binele Portugaliei.

Degetele mâinii drepte a lui Gonçalves se închiseră neobservat în fermitatea unui pumn biruitor.

— Mergeți chiar acum la Santa Clara, continuă Afonso. Aveți grijă să nu vă vadă nimeni. Știți ce aveți de împlinit. Spălați onoarea familiei și a țării. Fata lui de Castro trebuie mutată la cele veșnice. A făcut destul rău și, dacă n-o oprim, Dumnezeu știe ce mai poate să se-ntâmple. A venit momentul să plătească.

Cei trei bărbați chemați la Montemor-o-Velho se priviră pe sub gene. Până la urmă, insistențele curtenilor pe lângă Leite, Ocayo, Graça și Melendes dăduseră rezultate. La drept vorbind, strădaniile lor erau de înțeles. Dacă Inès de Castro dispărea, frații ei, Alvaro și Jaime, nu mai aveau nici un sprijin pe lângă Pedro. Iar asta însemna că se puteau linge pe bot de funcțiile și onorurile la care râvneau de când puseseră piciorul în Portugalia. Nobilii din jurul regelui Afonso se uitau oricum chiorâș

la castilienii. Când însă amenințau să le sufle privilegiile și să le fure puterea, erau în stare de orice. Și-așa se găseau prea puține dregătorii la curte. Asta mai lipsea, să le cedeze unor pribegi care nu știuseră să-și facă un rost la ei în țară.

— V-am ales fiindcă știu ce vă poate pielea, se auzi din nou glasul regelui, care de data asta le creștă urechile cu tăișul unei amenințări subînțelese. La cât ați ucis, ar fi trebuit până acum să fiți spânzurați de cinci ori fiecare și o dată cu capul în jos. Dacă vă faceți treaba, vă ajut să dispăreți din Portugalia. Dacă dați greș, vă jupoi de vii, presar sare peste voi și vă atârni în zbilț. Atâta am avut să vă spun. Acum luați-o din loc și aveți grijă.

Coelho se aplecă până la pământ, imitat repede de Gonçalves și Pacheco. Acesta din urmă se codi preț de câteva clipe, după care puse întrebarea care-l frământa.

— Ce facem cu cei mici, mărite? După cum știi, prințul are copii și cu galițiana.

Afonso se uită la sugrumător cu un dispreț care ar fi putut îneca flota fenicienilor. Era de fapt disprețul pentru propria decizie, mascat în scârbă față de cel din fața lui. În atâția ani de stăpânire, nu ținea minte să fi autorizat o crimă. Cu atât mai puțin s-o fi comandat. Trimisese la moarte destui supuși, dar o făcuse la vedere, după judecăți neînduplecate și drepte. Eruditul Alberto Duvergel, confesorul lui Afonso, trebuia să se pregătească de data asta pentru mărturisirea unui asasinat.

— Îi lăsați în pace. N-au nici o vină, n-au cerut să se nască.

Cei trei se înclină ca la un semn și părăsesc sala de consiliu. Ieșiră pe o ușiță tainică din Montemor-o-Velho, se suiră pe cai și plecară spre mănăstirea Santa Clara cu inima îndoită. Aveau de ce să se teamă. Afonso știa de crimele lor și-i juca pe degete. Credeau că secretul lor nu fusese aflat de nimeni, dar iată că el ajunsese exact la urechile cui nu trebuia. Però Coelho, Diogo Lopes Pacheco și Alvaro Gonçalves se obișnuiseră cu moartea mai bine decât groparii din toate cimitirele Portugaliei. Uciseseră femei și bărbați, tineri și vârstnici, hoți și adulterini. Strigătele de îndurare, pungile cu galbeni oferite de mâini tremurând de teamă, făgăduielile îngăimate cu voci subțiri, nimic din toate astea nu-i înduioșase și nu-i făcuse vreodată să vâre pumnalul la loc în teacă. Dar acum era altceva. Afonso le ordonase s-o ucidă pe Inês între zidurile unei mănăstiri, într-un loc unde viața era mai ocrotită decât oriunde. Pentru galițiana alungată de la curtea lusitană, Santa Clara de Coimbra nu era doar loc de surghiun, ci și sanctuar. Or, nu se pomenise nicăieri să ridici sabia asupra cuiva într-un lăcaș al Domnului. Nici cel mai mare nelegiuit n-ar fi făcut așa ceva, de frică să nu ardă în focurile iadului. În drum spre mănăstirea unde Inês de Castro își creștea copiii făcuți cu Pedro, cei trei asasini aveau de ales între cazanul cu pucioasă de pe lumea cealaltă și tratamentul făgăduit de Afonso pe lumea asta. Când descălecară în fața mănăstirii, hotărârea era deja luată.

Regina Beatriz se dădu jos din pat, iar umbra ei se furișă pe perete ca un hoț pătruns în hambarul cu grâne.

Pentru a nu se știe câta oară, praful de dormit nu avea nici un efect. Îl băuse degeaba, somnul refuza să-i lipească genele. Dom Valerio Funchal era ori cârpaci, ori șarlatan. Vrusese de mai multe ori să-i spună că leacurile lui nu valorau nici cât o găleată cu apă din Mondego, dar de fiecare dată se gândise că reproșurile ei l-ar fi putut expune mâniei lui Afonso. Regele ar fi putut bănuî un lucru necurat și l-ar fi putut pedepsi. Dom Valerio era într-o situație delicată încă de când îl adusese pe lume pe Fernando – cu ajutorul unei moașe luate pe sus din Leiria în acea noapte agitată de februarie –, dar nu izbutise s-o salveze pe infanta Constancia. Cristoval Ocayo îl arătase cu degetul și-l acuzase că era complicele lui Pedro, căruia îi înlăturase principalul obstacol în calea căsătoriei cu Inês de Castro. Fusesse nevoie de multă diplomație din partea reginei pentru a-și convinge soțul că medicul nu trebuia acuzat de trădare.

Regina porni să-l caute pe Afonso prin castel cu o lumânare în mână. Observase că, de când se întorsese de la Rio Salado, regele se trezea noaptea și nu-și găsea astâmpăr. Se frământa, era prost dispus și părea mereu cu mintea aiurea, ca și cum ar fi căutat o soluție care să-l scoată din impas. Dar care era impasul, nu voia să spună. Bucuria produsă de nașterea micului Fernando fusese intensă, dar durase puțin. În schimb, se întâmpla destul de des ca Afonso să-și amintească de războinicii lui curajoși care-și lăsaseră oasele pe câmpul de luptă și să se posomorască adânc. Poate că ăsta era motivul pentru care se închidea între patru pereți, singur cu propriile gânduri.

Beatriz bătu la ușa camerei lui Afonso și, neprimind răspuns, o deschise încet. Încăperea era întunecată și pustie, iar tablourile de pe pereți ale strămoșilor păreau niște santinele ale tăcerii. Regina se înfioră scurt, ca în fața unei vietăți a beznei, își strânse cămașa de noapte pe corp și își continuă căutările. Bântui pe coridoarele de la Montemor-o-Velho, deschise mai multe uși în spatele cărora se afla aceeași liniște întunecată și după o vreme se hotărî să renunțe. Poate că Afonso se dusesse la grajduri, pusese șaua pe Luz, iapa primită în dar de la alcadele Sevillei cu un an în urmă, și plecase la plimbare fără o țintă anume. Dădu să se întoarcă, dar pata de lumină văzută într-un geam îndepărtat o făcu să se îndrepte într-acolo. Merse pe vârfuri, atentă să nu dărâme ceva și să nu se ciocnească de vreunul dintre obiectele ale căror contururi abia se ghiceau unul câte unul dincolo de flacăra lumânării.

Se apropie de geamul luminat și se uită înăuntru. Afonso stătea în genunchi, cu mâinile împreunate, în fața unui bărbat mărunț, îmbrăcat în negru, căruia îi vedea părul tăiat drept deasupra cefei și o parte din peticul de piele din creștet. Fără să aibă nevoie să-i vadă fața, regina Beatriz îl recunoscuse pe confesorul regal Alberto Duvergel și se încruntă. Ce taină ascundea discuția celor doi în inima nopții? Și cum ar fi putut să audă și ea ce-și spuneau? Regina se gândi să-și lipească urechea de crăpătura de sub geam, sperând să prindă măcar câteva crâmpie. Pe urmă însă văzu că, din neatenție sau din grabă, ușa încăperii nu fusese închisă de tot, așa că mai făcu doi-trei pași și se opri lângă canatul înnegrit. Își

apropie un ochi de crăpătura ușii, temându-se ca nu cumva să i se audă răsuflarea, și se strădui să deslușească vorbele șoptite în încăperea slab luminată. Glasul lui Afonso ajunsese la ea firav ca ultima nădejde a unui condamnat.

— ...n-a fost chip. Pe el l-am amenințat cu dezmoștenirea, pe ea cu alungarea din regat. Am și trimis-o înapoi la taică-său în Castilia, ca să-i vină mintea la cap. După două luni s-a întors la curte și a promis că se dă pe brazdă. Crede oare sfinția ta că și-a ținut cuvântul? Aș! L-a îmbrobodit iar pe netrebnicul de Pedro, de-a trebuit s-o închid la mănăstire. Și nici așa nu s-a potolit. Iscoadele lui Ocayo mi-au spus că Pedro se duce pe furiș la Santa Clara, se strecoară la ea și la copii în chilie și stă până spre zori.

Cu spatele la ușa întredeschisă, confesorul rosti câteva cuvinte pe care Beatriz nu avu cum să le audă.

— Numai eu știu câte nopți m-am frământat, părinte, continuă Afonso. Mi-e inima grea că a trebuit să dau porunca asta, dar n-am avut încotro. Și chiar dacă lumea o să spună despre mine că am îngăduit o crimă, n-am ce face. Nu cunoaște nimeni primejdiile care pândesc Portugalia cum le cunosc eu. Ceasurile viperei din Galiția sunt numărate, părinte. De asta te-am chemat aici în puterea nopții. Ești singurul căruia pot să-i mărturisesc și îmi dau seama că trebuie să-mi iau piatra asta de pe inimă.

Regina Beatriz își duse mâna la piept, vrând parcă să-și astâmpere inima care o luase razna. Afonso, soțul ei drept și neînfricat, luase o hotărâre strâmbă și lașă. Dacă auzul nu-i juca un rengi, regina tocmai aflase că

se pusese la cale uciderea lui Inès de Castro. Și chiar în clipa aceea regele își ridică privirea spre confesor, șoptind cu o voce răgușită și tristă:

— Lumea îi spune *colla de garza*, „gâtlej de egretă“. Am poruncit să mi se aducă la castel o bucățică din gâtlejul ăsta. Să-l pipăi și să văd dacă e chiar atât de moale și subțire cum vorbesc oamenii.

Afonso își plecă fruntea în fața confesorului și începu să se roage. Părintele făcu semnul crucii deasupra regescului cap, își propti bărbia în piept și-l asistă în rugăciune. Lângă ușa, regina își lăsă lacrimile să i se prelingă pe obraji și se îndepărtă tiptil, cu sufletul gârbovit de povara morții. Nu avea cui să-i spună de grozăvia aflată și chiar dacă ar fi avut, ar fi fost zadarnic. Nici cel mai influent sfetnic de la curtea Portugaliei n-ar fi avut cum să întoarcă porunca regelui.

Când auzi cheia răsucindu-se în broască, Inès se ridică de pe patul îngust, își aranjă rochia de postav, își strânse doi dintre cei trei copii lângă ea și își alungă o șuviță rebelă de pe frunte. A naibii putorișcă, mândră și cochetă chiar și-n ceasul de pe urmă, își zise Alvaro Gonçalves, intrat primul în chilie în urma unei măicuțe care dădu ușa de perete, pentru ca apoi să se îndrepte, într-un vârtej de cruci, spre corpul principal al mănăstirii Santa Clara.

— Vă așteptam. Știam c-o să veniți, spuse Inès cu un calm care-i luă prin surprindere pe cei trei ucigași. Măritul a hotărât c-am trăit destul, am dreptate? Ce-i drept, douăzeci și opt de ani nu-s de colea.

Plânsul micuței Beatriz înfioră pereții celulei, înainte ca mâna înmănușată a lui Perô Coelho să-i acopere gura. Portughezul i-ar fi făcut de petrecanie pe loc, dar își aminti la vreme că regele le pusese în vedere să nu se atingă de copii. Oricum, ceilalți doi nu știau ce se întâmpla. João era încredințat că musafirii nocturni veniseră special ca să-l atragă într-un nou joc de-a războinicii, iar micuțul Dinis dormea fără griji. Diogo Lopes Pacheco se uită la Beatriz și își duse un deget la gură, după care o eliberă din strânsoarea lui Coelho. Fetița continuă să plângă, dar în tăcere, căutând o vorbă de încurajare din partea mamei sale. Înès se apropie de ea zâmbind, îi sărută părul blond, o strânse în brațe preț de câteva clipe și-i șopti complice:

— Ia-l pe João și mergeți amândoi cu dom Diogo în grădină. Ascundeți-vă cum știți mai bine și nu vă temeți de-ntuneric. Venim să vă căutăm. Hai, fuguța.

Fata își prinse fratele de mână și se apropie de ușa chiliei, cu Pacheco urmând-o la doi pași. Înainte de-a ieși în răcoarea nopții, ucigașul se întoarse spre Înès și o privi contrariat câteva clipe. Se așteptase la o scenă cu răcnete și implorări printre lacrimi, nicidecum la calmul acesta de pe altă lume. Se pregătise s-o vadă pe iubita lui Pedro târându-i-se la picioare, pupându-i tivul mantalei, cerșind îndurare și arătând deznădăjduită spre copii. Când colo, galițiana îi primise aproape detașată, cu firescul cu care întâmpini un prieten care trece să vadă cum te simți. Ceva înrudit cu admirația își făcu loc fugar în sufletul lui Pacheco. Porunca regelui trebuia îndeplinită, nu încăpea discuție, dar dacă toți supușii portughezi ar

fi avut jumătate din curajul lui Inès, țara lor nu s-ar fi temut de nimeni pe pământ.

Ieșind cu micuții din chilia întunecoasă, Pacheco îi lăsa pe ceilalți doi ucigași să împlinească vrerea lui Afonso. Perô Coelho și Alvaro Gonçalves nu aveau de gând să piardă vremea cu lucruri prisoselnice. Așteptară ca tovarășul lor să se îndepărteze suficient și apoi se apropiară de victimă. Inès mai apucă să se închine și să îndrepte un ultim gând spre Pedro, care la ora aceea își învăța, probabil, arcașii să nimerească mogâldețele de paie pe timp de noapte. Când pumnalul lui Coelho i se înfipse în inimă și înainte ca sabia lui Gonçalves să-i reteze capul, un nor trecu prin dreptul lunii spre care lupii ascunși în pădurile din Óbidos prinseră să urle dintr-odată, cum n-o mai făcuseră din nopțile Ciumei Negre.

Partea a doua

MORTA FOI RAINHA

Norii spânzurați peste câmpiile de lângă Ourém vesteau vijelia. Căldura înăbușitoare stătea să se risipească sub ploaie și tunet. Trecuseră cinci săptămâni de secetă, în care iarba se îngălbenise și caii începuseră să crape la marginea drumului. Vacile dădeau lapte tot mai puțin și mai subțiat. Oamenii intrau în umbra copacilor ca în niște sanctuare ale supraviețuirii. Vipia terciuia creierii țăranilor și-i făcea să aibă vedenii. Un păstor povesti, pe banca din fața unui han la care trăgeau drumeți dinspre Porto de Mós spre Proença sau Castanheira de Pêra, că o arăboaică de viță nobilă îi ținuse calea și-l despăgubise pentru treizeci de oi găsite cu zgaibaracele în sus și cu spume la gură. Descrierea tinerei se potrivea mânășă prințesei după care se spunea că își luase numele orașul, semn că păstorul nu era în toate mințile. Într-adevăr, cu două sute de ani mai devreme, un cavaler pribeag pe nume Gonçalo Hermigues o răpise în toiul nopții pe frumoasa Fatima și o dusesse cu el în Serra de Aire, între dealurile Portugaliei. Prințesa își plânsese soarta, dar a doua zi, pe lumină, văzuse cât de chipeș era Gonçalo, se îndrăgostise de el și hotărâse să-și arate iubirea creștinându-se și botezându-se Oureana. Nunta ținuse trei zile, iar mirele

îi dăruise miresei un oraș pe care ea îl botezase Ourém, după propriul nume. Auzind povestea păstorului, țărani strânși în jurul lui schimbă priviri compătimitoare și se scărpinară în cap încurcați. Nu era lucru curat să amesteci adevărul și legenda în felul ăsta.

Stropi mari începură să cadă pe la amiază, spălând sângele de pe săbii și muind hainele celor rămași pe câmpul de luptă. Stolurile de corbi se ascunseră pe crengile copacilor, așteptând să treacă potopul înainte să-și înceapă rotirile deasupra stârvurilor. Cocoțat pe unul dintre țăncurile de la Portas do Amorao, Rodrigo Pereira îndura ploaia și aștepta iscoadele care trebuiau să sosească de la Figueiró dos Vinhos cu vești despre trupele lui Afonso. Tălharul intrase în solda lui Pedro cu trei luni mai devreme, dornic să-l ajute pe prinț să câștige războiul civil împotriva tatălui. Sătul de viața nesigură și de somnul iepuresc, Pereira i se predase lui Pedro, lăsându-l să dispună de viața lui după cum îi va fi fost pofta. Pedro aflate între timp că banditul era pe cât de urât de bogătani, pe atât de îndrăgit de portughezii de rând și hotărâse să-l cruțe, cu condiția înrolării rapide sub steagul său. Prințul chibzuse bine, căci Pereira nu venise cu mâna goală, ci adusese cu el câteva sute de simpatizanți buni de luptă, care se săturaseră de stăpânirea lui Afonso și erau gata să se pună în slujba fiului răzvrătit.

Cu părul lipit de țeastă și hainele îmbibate de apă, Pereira trase o înjurătură, după care făcu mâna streășină și își miji ochii. Două clipe mai târziu, posomorala pricinuită de ploaie făcu loc bucuriei. În văioaga care se căsca sub postul lui de observație înaintau trei puncte

încolonate. Iscoadele se întorceau din misiune și, dacă se mișcau la fel de repede, peste o oră aveau să ajungă la Portas do Amorao. Pereira le aștepta cu înfrigurare raportul, spre a ști cum să-și dirijeze oamenii și cum să pregătească ambuscadele pentru dușmani. Pentru asta îl ținea alături pe Coutinho do Freitas, strategul și, de la o vreme, confidentul lui Pedro, omul mulțumită căruia trupele lui Afonso avuseseră parte de câteva surprize sângeroase în ultimele luni. Cei doi schițau împreună planurile de atac, după care i le arătau lui Pedro. În general, prințul nu avea motive de împotrivire și porunca ca tacticile de luptă născocite de Pereira și do Freitas să fie respectate întocmai. Organizarea trupelor era singura șansă de izbândă în fața unui adversar perfid, numeros și sigur pe sine.

Războiul civil începuse de aproape opt luni. Scânteia se aprinsese la sfârșitul lui ianuarie 1355, la două săptămâni după ce Pedro, întors de la vânătoare, aflase de moartea lui Inês. Reacția prințului în fața cumplitei vești nu șocase pe nimeni, căci nimeni nu așteptase din partea lui doar resemnare, tristețe sau frică. După un acces de nebunie care făcuse să vibreze zidurile de la Montemor-o-Velho, Pedro rostise, cu un scrâșnet al dinților, singurul cuvânt care-i venise în minte: răzbunare. Lacrimile n-aveau decât să aștepte, doliul era fără noimă. Cine o ucisese pe Inês trebuia vânat, prins și măcelărit. Nu exista altă cale și, chiar dacă ar fi existat, lui Pedro i-ar fi fost cu neputință s-o urmeze.

Descusut cu bruschetea gălăgioasă a deznădăduitului, căci o durere atât de mare ca a lui Pedro nu putea să se rostească șoptit, regele Afonso se ferise să spună adevărul

despre moartea lui Inès. Cât despre regina Beatriz, nu avea rost să fie luată la întrebări, știut fiindu-i obiceiul de-a nu avea habar despre cele ce se petreceau la mai mult de zece pași de iatacul personal. Amenințările tânărului nu duseseră la nimic, încercările de înduioșare a părinților, nici atât. Groaza de o reacție nestăpânită o făcuse pe regină să se ferească de întâlnirile între patru ochi cu Pedro și să se zidească într-o tăcere de cremene. La rândul lui, regele știa că recunoașterea poruncii criminale s-ar fi putut solda pe loc cu o grozăvie. Preferaseră amândoi să ridice din umeri și să promită că asasinii vor fi prinși și pedepsiți cum meritau. Câteva zile mai târziu, Diogo Lopes Pacheco, Perô Coelho și Alvaro Gonçalves ieșiseră din Coimbra la adăpostul întunericului, într-o taină deplină, fără ca altcineva în afara lui Afonso și a lui Cristoval Ocayo să afle de fuga lor călare. Ocayo îi dăduse fiecăruia o pungă cu galbeni, un sac cu merinde și sfatul de-a nu se mai face văzuți în Portugalia până la sfârșitul vieții.

— Se apropie, spuse do Freitas, cu ochii la mogâldețele care se zăreau tot mai bine pe panta ce ducea la Portas do Amorao.

Pereira dădu din cap mulțumit.

— Sper c-au căscat bine ochii. Bătrânul e viclean și are lângă el doi-trei ticluitori de ispravă.

Do Freitas se simți atins de cuvintele banditului și răspunse fără să stea pe gânduri.

— Ticluitor sunt și eu, *senhor*. De-asta m-a adus prințul în suita lui. Și cu toată ascuțimea celor pe care-i lauzi,

până acum nu le-a folosit la nimic. Au pierderi mai mari decât noi.

Rodrigo Pereira râse și își bătu tovarășul pe spate.

— Te aprinzi repede, Coutinho. E de-nțeles, ești tânăr și-ți fierbe sângele-n vine. Dar să știi că n-am vrut să te jignesc. Ne-am dat cu toții seama că, fără iscusința dumitale, ne-ar fi fost mult mai greu cu oștile lui Afonso. La Aveiro, dar mai ales la Viseu.

Iscoadele se opriră gâfâind în fața celor doi favoriți ai lui Pedro. Urcușul la Portas do Amorao era anevoios și pe vreme bună, darămite sub ploaia ce schimbase pământul într-o clisă pe care alunecai la cel mai mic pas greșit. Ce-i drept însă, priveliștea îți tăia răsuflarea. Mare mirare că maurii nu trântiseră și aici o cetate crenelată, cum făcuseră la Sintra și peste tot unde li se păruse că puteau îmbrățișa o regiune întreagă dintr-o privire.

— Să te-aud, Nuno, zise Pereira, ridicându-se de pe pietroiul unde stătuse până atunci. Întâi și-ntâi, spune-mi că nu v-a văzut nimeni cât ați târcolit oastea lui Afonso.

— Ne-am făcut de culoarea frunzelor și-a pământului, ne-am mânjit pe față și ne-am înfundat mâinile-n noroi, se făli șeful iscoadelor. Să fi stat la doi pași de soldații regelui și tot nu ne-ar fi observat.

— Cum și-a aranjat trupele? întrebă do Freitas, pregătit să țină minte tot ce avea să-i spună Nuno.

— Pedestrii lui Natanael Umberto s-au oprit la Alvalázere și au trimis oameni spre Ourém, ca să aranjeze capcanele din pădure și din jurul ei. În fața lor sunt arcașii lui Vidigal ăl bătrân. Trei sute de soldați, care probabil c-o să se așeze pe trei...

— Lasă finețurile tactice pentru cei care se pricep la ele, Nuno, i-o tăie Pereira. Spune-mi ce-ai văzut, nu ce crezi c-o să se-ntâmple. Dacă vrem prorociri, avem unde să mergem.

Pe chipul iscoadei trecu umbra unei nemulțumiri risipite la vreme.

— Arcașii lui Vidigal cel mic și călăreții lui Fernam Furtado do Avellar, care plecaseră împreună de la Montemor-o-Velho, s-au împărțit în două. O parte au poposit la Fatima, cealaltă la Tomar. Primii sunt conduși de dom Fernam, ceilalți de dom Umberto. Să tot fie cinci mii de oameni în total. Și am mai văzut – de fapt, nu eu, Tinho și Barral, se corectă Nuno, arătând spre celelalte două iscoade – că se-adună trupe la Torres Novas. Din Santarém, Bombarral, Chamusca și Entroncamento. Pare-o oaste de strânsură, căci fiecare vine cum dă Dumnezeu. Unul cu toporul, altul cu sabia, altul cu ghioaga. Unii sunt călare, alții pe jos. N-am apucat să ne duminim cine-i comandă

— Rombul, șopti Coutinho do Freitas și surâse disprețuitor. Ehe, șmecherie veche. Ticluitorii lui Afonso nu văd mai departe de lungul nasului. Și nici unul n-are vreme să mai joace șah cu prietenii. Măcar așa, din când în când.

Pereira îi aruncă o privire mirată. Nu era pentru prima dată că do Freitas vorbea în dodii. Cât despre iscoade, se feriră să scoată vreo vorbă. Săpuneala scurtă pe care i-o trăsesese banditul lui Nuno îi vindecase de boala părerilor rostite cu voce tare. Își făcuseră treaba, iar acum așteptau răsplata (Pereira făgăduise câte trei galbeni

fiecăruia dacă aduceau noutăți) și porunca de-a se întoarce în rândul soldaților.

— Rombul? Care romb, Coutinho? Vorbește-ne pe înțeles. Și ce-i aiureala asta cu... cum i-ai zis? Șah?

Do Freitas fluieră un cântec știut doar de el, cum făcea de fiecare dată când se apuca de un lucru serios, puse mâna pe un băț și începu să împungă pământul și să traseze tot felul de linii pe care apa le îneca înainte ca Pereira și cele trei iscoade să le priceapă rostul.

— Rombul, singura figură geometrică pe care pun preț sfetniciei de luptă ai regelui. Mă-ntreb a cui o fi fost ideea – ori a lui taica Vermelho, care de când i s-a vlăguit brațul crede că i-a crescut mintea, ori a lui Graça. Bietul Elpidio s-a săturat să plimbe hârtoage pe sub nasul lui Afonso, iar acum se visează luptător și croitor de planuri. Cât despre șah, habar n-au toți nătărăii ăștia care-și dau aere de gânditori marțiali cât de bine le-ar face o partidă la trei zile. Măcar atât. Așa își sprintenesc mintea, nu călărind codane prin tractire și bând până cad sub masă. Chinezii au născocit o minunăție de joc. Dac-aș fi rege, mi-aș sili consilierii să învețe șah de la chinezi în două luni, iar pe cei care nu s-ar supune i-aș alunga de la curte.

Pereira își pierdu răbdarea.

— Mă mai fierbi mult? Spune-mi odată ce-i cu rombul ăla și unde duc liniile pe care le tot tragi cu bățul. Doar știi că trebuie să ne-ntoarcem la Pedro.

— Șahul, continuă netulburat do Freitas, ridicând mâna cu care nu ținea bățul și cerând încă un strop de răbdare, te învață cititul în gânduri. Așa te deprinzi să intuiești ce vrea să facă adversarul. Ticluitorul care nu

visează mișcarea celuiilalt e ca pasărea care se umflă-n pene, dar nu se ridică nici două dește de la pământ. Asta nu vor să priceapă strategii de paie ai lui Afonso. Noi însă, prietene Rodrigo, o să le venim de hac fiindcă măcar unul dintre noi se răsfăță cu încântările șahului. Cât despre romb, totul e să-l vezi cu ochii minții. Aici, unde înfig bățul acum, sunt dealurile de lângă Ourém, unde o să se dea lupta. Dacă unești cele patru locuri pe care le-au pomenit iscoadele, ai un romb care închide Ourémul la mijloc. Cu Alvalázere la nord, Torres Novas la sud, Fatima la răsărit și Tomar la apus. Simplu. Geografia nu face doi bani fără memorie, prietene. Iar memoria se îmbunătățește și prin șah. Așa se face că știu pe dinafară harta Portugaliei și ultimele partide jucate. Vezi tu, lucrurile se leagă.

Un fulger despică văzduhul, iar steiurile de la Portas do Amorao se dezveliră în lumina albăstruie a amiezii ca niște colți de lup. Ploaia se porni și mai tare, gonindu-i pe cei cinci bărbați într-o scobitură a muntelui. Do Freitas aruncă bățul, se cuprinse cu brațele și se sprijini de peretele la care stropii mari nu ajunseseră.

— Sunt atât de convinși c-o să ne-mpresoare, că nici nu s-au gândit la noi. Or, tocmai asta îți câștigă lupta sau războiul, Rodrigo – felul cum te așezi în încălțările celuiilalt. Vechii greci numesc însușirea asta empatie, dar care dintre nobilii lui Afonso să știe asemenea lucruri? Dacă le-ai luat cinstiților curteni portughezi poezioarele lui Miñambres și Morais, le-ai isprăvit biblioteca. Oricum, e limpede ce urmează. Vor să ne atace din patru părți și să ne prindă la mijloc. Figura seamănă cu menghina

mișcătoare a lui Scipio Africanul care i-a prins la mijloc pe soldații lui Hanibal, chit că războinicii de la Montemor-o-Velho n-au auzit în viața lor de el. Întreabă-i de războaiele punice și-o să vezi c-o să se uite la tine ca la o dihanie ieșită de pe fundul oceanului. Totuși, dacă iscoadele dumitale n-ar fi avut ochi buni și fire curajoasă, am fi murit pe capete. Nici măcar o armată mai acătării n-ar scăpa dintr-o încercuire ca asta, darămite trupele noastre flenduroase, șubreze și flămânde. Pedro nu s-a gândit cum o să-i reziste oamenii. L-a orbit gândul răzbunării. Or, știi bine, Rodrigo, că dacă te bizui doar pe instinct, credință și entuziasm, mai devreme sau mai târziu se alege praful.

Pereira încuviință din cap. Deși Coutinho do Freitas plesnea de înfumurare și cerea să fie jugănit cu sabia, vorbele lui erau ale cuiva care nu trăise de pomană.

— Ce crezi că trebuie să facem?

— Să lovim primii. Oamenii lui Afonso nu se-așteaptă să venim peste ei și oricum nu le dă prin cap că le cunoaștem pozițiile. Singurul fel în care putem scăpa de împresurare e să atacăm rombul în toate vârfurile lui. Știu că n-avem destui oameni, dar e singura șansă. Suntem puțini la număr, dar ne bizuim pe sporul surprizei. Mai ales dacă pornim atacul pe timp de noapte. Avem avantajul că iscoadele ne-au spus tot ce era nevoie.

Pereira își aminti de cei trei cercetași de-abia când îi auzi pomeniți de strategul lui Pedro. Se uită în jur și-i descoperi așezați în buza scobiturii, la adăpost de ploaie și de vântul care între timp se întetise. Nuno, Tinho și Barral șopocăiau în legea lor, nedând semne că ar fi auzit

ce discutaseră Pereira și do Freitas. Banditul se apropie de ei, îi răsplăti conform făgăduielii și le ordonă să se întoarcă în vale, unde se afla grosul trupelor rebele.

— Aveți grijă pe unde-o luați. Mergeți cu băgare de seamă și fiți atenți să nu dați nas în nas cu soldații lui Afonso. V-ați făcut bine treaba.

Cei trei bărbați se ridicară și o luară din loc prin ploaie, îngânând mulțumiri pentru galbenii primiți. Când ieșiră din scorbură, Pereira era deja cu spatele la ei și discuta cu do Freitas. Nici banditul, nici strategul nu observară rânjetul iscoadelor. Și nici că, în loc s-o ia spre Ourém, cei trei cotiră pe cărarea care cobora până la poalele muntelui, unde se întâlnea cu drumul spre Leiria.

— Doar n-ai de gând să-l omori, Doamne apără și păzește, rosti împietrită regina Beatriz.

— Mi-a declarat război, doamnă! izbucni Afonso. Iar legile războiului sunt aspre și nu se discută. A pus o țară-ntreagă pe jar cu nebunia lui. Am crezut c-o să-i vină mintea la cap măcar în ceasul al doisprezecelea. Când colo, el strânge oaste și vrea să mă dea jos de pe tron. Ce-ar trebui să fac, mă rog? Să-l primesc cu flori? Să mă duc de bunăvoie în temniță? Să-l aștept cu gâtul pe butuc, că tot îi place să-nvârtă securea călăului?

Regina începu să plângă, așa cum făcuse aproape în fiecare dintre zilele scurse de la plecarea lui Pedro de la Montemor-o-Velho. Își împreună mâinile și căzu în genunchi în fața lui Afonso.

— Ești mai puternic și mai înțelept ca el. De ce n-ai fi și mai milostiv? E un băiat chinuit, o știm amândoi.

L-am însurat cu de-a sila și soția i-a murit de tuberculoză. Pe Inès au ucis-o oamenii tăi...

— Pe asta de unde-ai mai scos-o? Ai început să pleci urechea la clevetelile precupețelor? Galițiana și-a pus singură capăt zilelor, iar măicuțele de la Santa Clara au îngropat-o în afara curții, aproape de gard. Fără slujbă, cum e rânduiala pentru sinucigași.

Regina surâse amar, se ridică încet și își șterse lacrimile cu o batistă de olandă.

— N-are nici un rost să mai jucăm comedia inocenței, zău așa. Te-am auzit spovedindu-i-te lui Duvergel. În noaptea aceea, la tine în cameră. Plecasem să te caut, fiindcă nu erai în pat, și-am văzut lumină. Am ascultat la ușă, Afonso. Știu tot. Știu pe cine ai trimis la Santa Clara și știu că, a doua zi după vânătoare, Pedro a silit-o pe stareță să-i spună unde era groapa lui Inès. „Și-a pus capăt zilelor”? Atunci poate-mi explici cum a reușit să-și înfigă pumnalul în inimă și-n același timp să-și taie capul. Ne-am prefăcut destul amândoi, Afonso. Eu m-am făcut că mă uit în altă parte și că nu observ nimic, tu te-ai drapat în mantia omului drept, cumpănit și fără prihană. Gata, ajunge. Blestemățiile astea politice ne-au distrus familia și nu peste multă vreme o să ne bage și pe noi în mormânt.

Regele se așeză pe scaunul cu spătar înalt pe care stătea când citea documentele de stat și scrisorile ambasadurilor. Arăta stors și copleșit de gânduri negre.

— Chiar nu-nțelegi? Copilul nostru e un monstru cu chip de om. Taie capete prin piețe în locul gâdelui, bea sângele sălbăticiunilor vâdate, iar acum și-a pus în cap

să mă trimită pe lumea cealaltă. S-a întovărășit cu o șleah-tă de canalii pe care trebuia să le spânzur când am avut prilejul. Pe unii i-a cumpărat cu bani și cu promisiuni de dregătorii, după ce-o să ajungă în locul meu pe tron. Pe nemernicul de do Freitas l-am trimis să învețe carte la francezi, și uite-l – îmi sfătuiește fiul cum să-mi vină de hac. Mai știi și eu unele lucruri, doamnă, am iscoadele mele, altele decât ale lui Ocayo. Pe tâlharul de Pereira ar fi trebuit să-l ronțăie ciorile-n zbilț acum doi ani, după primul jaf la drumul mare. A ajuns și el tot în târla lui Pedro. Te-ntreb sincer, Beatriz: ți-ar plăcea să-l vezi încoronat pe copilul nostru la Lisabona și binecuvântat de Hernan de Hastings? Ți-ar plăcea să știi că sfetnicii lui cei mai de vază sunt un bandit ucigaș și un șarpe încălzit la sân, bașca frații galițienei? Ce crezi că s-ar alege de Portugalia lui Dinis și cum crezi că ar fi primite veștile astea în Castilia sau printre marinizi?

Lacrimile înmuguriră din nou în ochii reginei. Beatriz își privi soțul pe sub genele umede și văzu, în locul suveranului temut și admirat de supuși, un bărbat ros de orgoliu și de teama de-a fi răsturnat. Afonso iubea coroana mai mult decât binele Portugaliei. Se obișnuise cu tronul și era gata să sacrifice orice pentru el, chiar și pe propriul fiu. Pedro era nesăbuit, căpos și rău – asta o știau și țăncii care se jucau în praf. Însă de aici până la uciderea lui, în caz că ar fi fost capturat de soldați, era drum lung. Iată totuși că măritul Afonso se arăta gata să-l străbată.

Mușteriii tăifăsuiau vesel în crâșma deschisă nu demult în Piața Florilor din Valladolid. Vinul curgea slobod din ulcică în pocal, pe când aburi calzi se ridicau spre tavan din ciozvârtele de carne friptă. Felipa, ștregărița pistruiată de douăzeci de ani, abia dacă prididea să aducă la mese și să dea peste mână îndrăzneților care-o pișcau de fund. În spatele tejghelei, jupânul cresta ceva pe un răboj, însoțind cu mișcări negândite ale limbii strădaniile cuțitașului de-a așchia lemnul. Îi plăcea zăpușeala, fiindcă însetații cu parale zoreau să-și ocupe mesele și să dea pe gât vedre de vin până li se împleticea limba, li se împăienjeneau privirile și-i pălea un somn năprasnic.

Cu toată mulțumirea pe care i-o aduceau banii mușteriilor, cine s-ar fi uitat cu atenție la jupân i-ar fi observat, fără doar și poate, neliniștea din ochi ori de câte ori i se oprea cineva în prag. Calisto, așa cum îl știau localnicii, deschisese crâșma cu câteva luni în urmă, la puțină vreme după ce-și găsisese loc de ședere în Valladolid. Curioșii care-l trăseseră de limbă aflaseră din gura lui că venise din Santarém, unde moștenise averea unei mătuși săvârșite din viață după ce i se pusese un os de pui de-a curmezișul gâtulejului. Așa se explicau sfioșenia cu care

vorbea castiliana și greutatea cu care își găsea uneori cuvintele. Nimeni nu bănuia că jupânul ursuz, dar cu un vin atât de uleios și bun, era de fapt un fugar portughez lăsat să scape de regele Afonso pentru hatârul de-a o fi șters pe Inês de Castro de pe fața pământului. Calisto însuși se ruga lui Dumnezeu să-i ocrotească noua identitate și să nu-l pună față în față cu vreun portughez poposit din nimereală la crâșma din Piața Florilor, care să-l recunoască în jupânul pleșuv pe Alvaro Gonçalves.

Gălăgia anarhică din Piața Florilor era aceeași în fiecare zi cu soare. Negustorii își laudau mărfurile și chemau lumea să le vadă, să le încerce, să le pipăie, să le guste și la urmă să le cumpere. Zumzetul tocmelilor se ridica deasupra pieței ca o armată de viespi. Chilipirgii de toate vârstele se gândeau de cinci ori până să scoată banul din pungă. La crâșmă și la colțuri de stradă, oamenii sporovăiau despre întâmplările ultimelor săptămâni, își aminteau de procesiunile flagelanților care reîncepuseră să le năpădească orașul, îl bârfeau pe noul rege și își dădeau cu părerea despre viitorul Castiliei. Pe alei unde umbra stăpânea cât era ziua de lungă, ucigași năimiți își culegeau plata din mâinile lașilor dornici să împlinescă răzbunări, dar temători să-și păteze mâinile de sânge. Tineri nobili crescuți în cultul onoarei stabileau locul din afara orașului unde aveau să-și încrucișeze spadele, căci Pedro al Castiliei, urmașul la tron al lui Alfonso al XI-lea, interzisese duelurile între zidurile cetății. Năvalnică sau lenoasă, imprevizibilă sau fără nerv, tainică sau la vedere, viața localnicilor din Valladolid oglindea culorile anotimpului și pasiunea spaniolilor pentru aventură, muzică și chef.

La o masă din fundul crâșmei, trei bărbați puneau țara la cale cu aplombul celor care pot da glas celor mai năstrușnice soluții, fiindcă oricum nu se ia nimeni după ei. Își treceau ulcica din mână-n mână și vorbeau mai aprins cu fiecare pocal dat peste cap.

— Ce ne-o trebui să ne lingușim pe lângă englezi zău dacă pricep, spuse unul dintre ei, cu pălăria trasă pe ochi și cu mâinile frământând de zor două bile verzui, care scoteau sunete ciudate când se loveau una de alta.

— Decât cu portughezii, mai bine cu albicioșii, don Rafael, îl contrazise cu înverșunare un bondoc asudat și rumen la față, făcându-i semn Felipei să mai aducă o ulcică. Lusitania e pământul prefăcuților și-al feciorilor de târfă, oricine o știe. Abia aștept să văd ce pretenții o să aibă regele lor de la al nostru după ce l-a ajutat la Rio Salado. Doar nu crede vreunul din voi că și-a dus soldații până acolo din milostivire creștinească.

Chiar când bărbatul cu pălăria trasă pe ochi voia să răspundă, jupânul pleșuv se apropie de masa lor cu un aer încurcat.

— Ce e, Calisto? S-a terminat vinul și Felipa n-a avut curaj să ne spună?

Jupânul se aplecă la urechea celui de-al treilea mesean, care stătea cu spatele la restul mușteriilor și încă nu scosese o vorbă. După cele șoptite de don Calisto, bărbatul se întoarce și cercetă cotloanele întunecoase ale crâșmei, până când ochii i se opriră asupra unui tânăr trupeș, aflat singur la o masă. Tânărul ținea în mână o pană de gâscă pe care o înmuia din când în când în călimara pe care-o avea la el și apoi scria ceva pe-o coală de hârtie. Simțindu-se

privit, își duse mâna la pălărie și surâse. Apoi se ridică și se apropie de masa celor patru spanioli, vârându-și uneltele de scris și coala de hârtie în căptușeala hainei.

— V-am auzit punând țara la cale, domnilor, li se adresează el într-o spaniolă căznită, cu accent caraghios.

— Fii bun și cinstește-ne masa, dacă poștești, *señor*, îl invită bărbatul care nu deschisese gura până atunci. Iartă-ne dacă ți-am tulburat liniștea cu pălăvrăgeala noastră. Bag seama că nu ești de pe-aici.

Străinul dădu din cap și se așeză pe un scaun adus în grabă de jupân.

— Așa e. Sunt unul dintre albicioșii cu care se pregătește să se alieze regele vostru. Vin din Anglia, dar n-am treburi la curtea castiliană. Vreau doar să văd locuri noi, să vă învăț limba mai bine și să-mi caut personaje pentru cărți.

— Ești scriitor? Și, mă rog, ce scrii? se repezi să întrebe bondocul, ștergându-și sudoarea de pe frunte cu mâneca surtucului.

Înainte ca străinul să răspundă, bărbatul care-l invitasese să li se alăture își dresese glasul și vorbi din nou. Avea un glas măsurat și o grijă pedantă pentru felul cum rostea fiecare cuvânt. De îndată ce deschidea gura, cei din jur se simțeau nevoiți să tacă și să ia aminte.

— Se cuvine să știm și noi, și domnia ta cu cine avem de-a face. Dumnealui – mâna bărbatului se îndreptă spre bondocul lac de apă – e don Diego Monteprieto, proprietarul spișeriei de la răspântie, unde găsești leacuri la care nici nu te duce mintea. Corn de rinocer pisat, venin de cobră regală și o sumedenie de șipuri pregătite după rețete pe care nu vrea să le spună nimănui. Că n-are

în ditamai spițeria un praf care să oprească transpirația, iată o taină pe care nimeni nu știe s-o dezlege. Chiar în fața domniei tale – arătătorul celui care vorbea îl fixă pe bărbatul cu pălăria trasă pe ochi – se află don Rafael Altamirano, unul dintre cei mai buni negustori de postavuri, stofe și pânzeturi din Valladolid. Cât despre mine, sunt unchiul cavalerului Gerardo de Aguilar, plecat de câțeva vreme în Anglia domniei tale. Numele meu nu-ți spune mare lucru, dar ți-l dezvălui fiindcă așa se cade. Conte Rodrigo Álvarez, la dispoziția dumitale.

Străinul se înclină politicos, își scoase pălăria și rosti simplu:

— Geoffrey Chaucer. O cinste pentru mine să vă cunosc.

Obrazul lui Altamirano se luminează pe neașteptate, ca și cum un snop de torțe s-ar fi aprins în penumbra crâșmei.

— Am auzit de domnia ta. Bunul meu prieten Lionel de Antwerp mi-a povestit că ai slujit în armata engleză.

Chaucer încuviință din cap.

— Prietenul dumitale are o ținere de minte uluitoare, *señor*. Așa e, am făcut parte din oastea Maiestății Sale Edward al III-lea, Dumnezeu să-l aibă în pază. Am intrat în Franța la începutul războiului cel mare și am căzut prizonier. Întâiul duce de Clarence – Lionel, cum spui domnia ta – l-a înduplecat pe Maiestatea Sa să plătească o pungă de galbeni ca să mă scoată din temnița din Reims unde mă azvârliseră francezii. În fine, să nu mai pomenim. Dar așa cum domnia ta ai auzit de mine, don Rafael, și la urechile mele au ajuns povești despre contele Álvarez.

Contele răsă scurt.

— Lumea e mai mică decât credeam, *señor* Geoffrey. Acum știu și eu de unde să te iau, zise el. N-a trecut luna de când citeam, la mine-n bibliotecă, o ediție englezească din *Romanțul rozei* de Guillaume de Lorris, pe care pare-mi-se că l-ai tradus.

— Doar fragmentele care altora le-au fost peste puteri, conte.

Rodrigo Álvarez își turnă în pocal și închină în sănătatea mesenilor, pe când Felipa, biciuită de vorba aspră a jupânului, venea de la bucătărie cu cărnuri de-abia scoase de la proțap pentru cinstiții oaspeți.

— Și cam ce povești ți-au ajuns la urechi despre mine, *señor*?

Chaucer îi aruncă o privire piezișă contelui. Știa că trebuia să aibă grijă ca nu cumva Álvarez să-l ia drept prieten al noului rege.

— Bunăoară, că ești tutorele prințului Enrique de Trastámara. Și totodată omul care-l sprijină să strângă oaste pentru răsturnarea lui Pedro al Castiliei. Că ai cunoștințe pretutindeni unde e nevoie nu atât de diplomați convingători, cât de spadasini dibaci. Că ți-ai creat un cerc de prieteni care încearcă să ia legătura cu oameni de încredere din Portugalia.

Contele mai trase câteva înghițituri de vin, lăsând carnea friptă să se răcească.

— Ești bine informat, *señor* Geoffrey.

— Mai c-aș spune *prea* bine informat, adăugă don Diego Monteprieto, îndesându-și o bucată de friptură între fălci.

— Dar, continuă Álvarez, aş putea să te-ntreb la rândul meu ce treburi te-aduc la Valladolid. Ştii bine că străinii sunt luaţi la ochi imediat aici, mai cu seamă-n vremurile astea tulburi.

Englezul îşi mângâie barba câteva clipe şi apoi îşi aşează mâinile pe masă, de o parte şi de alta a blidului cu carne de care n-apucase să se atingă.

— Cum am spus când m-am aşezat la masa voastră, n-am nici o misiune. Văd locuri şi-mi caut personaje pentru cărţi. Mi le iau de unde pot. Am în cap nişte snoave cu pelerini şi-o poveste despre Troilus şi Cresida. Am fost în Franţa şi Flandra, acum am poposit în Spania. Nu ascund că am fost primit la curte, dar asta mai mult mulţumită relaţiilor bune pe care le-a avut taică-meu cu tatăl lui Pedro. Şi fiindcă protectorul meu, Ioan de Gaunt, din a cărui suită am făcut parte, se bucură într-adevăr de simpatia lui. Te asigur însă că n-am stofă de iscoadă, iar la minciuni mă pricep doar dacă e să le aştern pe hârtie şi să le pun în gura altora. Mă crezi ori ba, asta-i adevărul.

Contele nu păru convins de sinceritatea străinului, mai ales că de la o vreme cronicarii numeau Anglia „perfidul Albion“. Însă recunosc în sinea lui că *señor* Geoffrey nu arăta nici a mincinos, nici a pehlivan. Dădu din umeri şi începu să-şi taie friptura.

— Am crezut că ai venit să reînnoieşti legăturile dintre Pedro şi curtea Angliei. Ştii, probabil, că n-a lipsit mult să avem o regină de la voi.

Chaucer dădu din cap, cu un aer cătrănit.

— Am avut un unchi care a murit de ciumă la bordul vasului care trebuia s-o aducă pe Ioana Plantagenet în Spania, conte. Înainte să plece, mi-a spus că nu credea c-o să mai apuce să vadă vreodată stâncile de la Dover. Și așa a fost. Știu că s-a ocupat de păstrarea la loc sigur a rochiei de mireasă a Ioanei, croită dintr-o mătase cum nu se mai văzuse până atunci. Și mai știu, tot din ce mi-a povestit înainte să urce la bord, că fiica lui Edward a fost însoțită pe mare de treizeci de arcași care luptaseră la Crécy. Din nefericire, nu i-a folosit la nimic. Veteranii te pot apăra de atacul dușmanului, dar nu de boală.

După ce se înfruptă din carnea friptă, Rafael Altamirano se șterse la gură și reîncepu să frământa cele două bile verzui.

— Domnia ta s-o fi gândit c-a dat peste un cuib de uneltitori, spuse el. Nu cred că-i bun cuvântul. Aș spune mai degrabă că suntem o mână de patrioți pe care-i doare sufletul când văd cât de urgisită le e țara. Uneltitor e cel care, ticluind planuri pe furiș, urmărește foloase pentru sine. Un interes, o dregătorie, ceva. Noi n-avem trebuință de nici unele. Avem rosturile noastre, trăim fără grija zilei de mâine — chiar și don Diego, cu leacurile lui — și nu ne-am pus în slujba nimănui. Numai că Pedro n-are croială de rege. Cât a trăit Alfonso, Castilia a dus-o bine și toți au tratat-o cuviincios. Acum ne pasc primejdii mari.

— Pe la noi au ajuns zvonuri...

Altamirano nu-l lăasă pe englez să-și termine fraza.

— Gura lumii e slobodă, *señor* Geoffrey. Zvonurile de care spui au fost scornite aici de cârcotași. Le știm și noi: că Alfonso a umblat după toate fustele, în afară de

ale reginei. Că în loc să-și facă datoria de soț față de Maria a Portugaliei, i-a turnat zece plozi Eleonorei de Guzmán. Că omora fără judecată. Ce să-ți spun, parcă la alții nu-i tot așa. Uită-te la portughezi, de pildă, și la râca dintre Afonso și băiatul lui. Barem aici n-a fost război civil, cum aud că e acum în Lusitania. Alfonso a murit de ciumă la Gibraltar, înainte să-i plesnească inima în piept din cauza neghiobiilor lui Pedro. Dacă țin bine minte, a fost singurul monarh din Europa cosit de Moartea Neagră. Te și gândești dacă nu cumva cărările Domnului sunt mai încurcate decât ne predică nouă popii prin biserici. Alfonso curăță lumea de mauri la Rio Salado și crapă de ciumă, pe când fiu-său face umbră pământului și n-are nici măcar o zgaibă. Singura lui grijă e să nu iasă din cuvântul maică-sii și al lui Juan de Albuquerque, care conduc de fapt Castilia.

— Nu vreau să te supăr, ci doar să pricep. De ce crezi că prințul Enrique ar fi mai bun?

Contele Rodrigo Álvarez găsi de cuviință să vorbească în locul lui Altamirano. O făcu pe când, la o sută de pași în fața crâșmei, un cerșetor cu un picior îndoit sub fund și cu mâna întinsă era înconjurat de câțiva tineri afumați, care de la depărtarea aceea arătau de parcă i-ar fi pus gând rău. Altădată contele ar fi ieșit în prag și i-ar fi alungat pe zurbagii în doi timpi și trei mișcări, căci mârșăviile și luptele inegale îl scârbeau. Acum însă, simțindu-se silit să răspundă la întrebarea lui Chaucer, lăsă gesturile mărinimoase în seama cui se va fi nimerit să treacă prin dreptul crâșmei și își măsură vorbele cu grija obișnuită.

— Din mai multe motive. Întâi și-ntâi, n-are cruzimea în sânge, ca Pedro sau ca vărul lui pe care-l cheamă la fel și care umblă-n patru labe după coroana Portugaliei. Pe urmă a legat prietenie cu Bertrand de Guesclin, cavalerul breton care a făcut atâtea vitejii în războaie, și prin el cu o bună parte din nobilimea Franței. Îmi dau seama că prieteșugul ăsta n-o să-ți sune bine, căci domnia ta și de Guesclin ați luptat în tabere diferite, dar n-am ce face. Nu mai pun la socoteală că prințul Enrique e de viță mai aleasă și că, spre deosebire de Pedro, a învățat carte. Dar poate cel mai bun motiv e că o să știe să le pună căpăstru evreilor, care deja s-au întins mai mult decât îngăduie buna-cuviință. La el, nu la Pedro ne e nădejdea unor legi limpezi, care să-i îngrădească. Altminteri, nu știu pe unde scoatem cămașa. Rar mai găsești negustor sau cămătar castilian în tot Valladolidul. Don Rafael, aici de față, e unul din puținii rămași.

În timp ce afară cerșetorul în zdrențe era scăpat din ghearele scandalagiilor de un bărbat care străbătea din întâmplare Piața Florilor, în semiîntunericul crășmei Geoffrey Chaucer primi vestea prieteniei dintre Enrique și cavalerul breton fără să i se clintească un mușchi pe față. În sinea lui însă, așa cum ghicise Álvarez, englezul fierbea. Bertrand de Guesclin făcuse prăpăd printre soldații englezi în războiul cel mare, răpunându-l, printre alții, pe Cedric Chaucer, fratele mai mare al lui Geoffrey. La rândul lui, protectorul Ioan de Gaunt își pierduse doi veri pe câmpul de luptă, uciși tot de spada bretonului.

Diego Monteprieto își termină porția din blid, luă o ultimă înghițitură de vin și se ridică de la masă, la fel de asudat ca în clipa când se așezase.

— Călătorului îi șade bine cu drumul, *señores*. Să nu mă-nțelegi anapoda, *señor* Geoffrey, de mine vorbeam. Păcatul spițeriei pe care-o țin e că nu se deschide dacă nu vâr cheia în lacăt și nu-și vinde singură marfa. Mă duc la ale mele căci, vorba ceea, de treburile țării om mai avea vreme să vorbim.

Văzând că și ceilalți meseni se pregătesc să plece de la masă, Calisto o trimise pe Felipa să strângă vasele golite de mâncăruri, scrise câteva vorbe cu pana pe un petic de hârtie, iar pe urmă îi făcu semn băiatului care spăla blidele și pocalele în bucătărie.

— Ramón, fugi la casa roșie de lângă Fântâna Zeilor, urcă la primul cat și bate la a doua ușă pe dreapta. Întreabă de meșterul Ambrosio și dă-i hârtia asta. Repede, nu mai sta. Te-ai întors?

Băiatul o luă la picior, pregătindu-se să taie Piața Florilor de-a curmezișul, pe când Calisto se întorcea la mușteriii care își luau rămas-bun unul de la celălalt. Grăbit să le mulțumească pentru vizită, jupânul nu observă că micul Ramón nu apucase să facă patruzeci de pași și fusese oprit de un bărbat cu o pelerină plină de praf, care sprijinea zidul umbrat al unei case. Bărbatul îi smulse biletul din mână băiatului, îl citi repede, surâse parșiv și-l îndemnă pe micuț să-și vadă de drum. Ramón o tuli spre Fântâna Zeilor, găsi casa de care-i spusese jupânul și își îndeplini misiunea. Se întoarse la fel de repede cum plecase, bucuros că nu-l mai vedea pe necunoscutul care-i

așinuse calea, dar frământat de o neliniște. Ce să facă, să-și spună jupânului ce pățise sau să-și vadă de treabă? Amintindu-și că jupânul îl altoia din te miri ce cu nuiaua subțire de alun pe care-o dosise în spatele sobei, Ramón hotărî că tăcerea nu venise nimănui de hac și că nu era bine să stârnești dulăii adormiți. Prin urmare, îi spuse lui Calisto că biletul ajunsese la cine trebuia, intră în bucătărie și-și văzu mai departe de spălatul blidelor.

După ce ieși din mâinile chefliilor, cerșetorului îi cresc pe neașteptate piciorul lipsă, îndoit până atunci sub el și prins cu un bandaj murdar. Zdrențărosul se ridică de jos, își scutură fundul pantalonilor cu palmele și se uită pe jumătate cu teamă, pe jumătate recunoscător la cel care-i scăpase pielea. Era un bărbat încă tânăr, cu barbișon negru și cu o cicatrice întinsă pe jumătate din obrazul drept. Vârșe în teacă sabia cu care-i pusese pe fugă pe tineri, dar avea în continuare un aer amenințător. Stând ore întregi în Piața Florilor cu mâna întinsă, cerșetorul se obișnuise să cerceteze chipurile celor care treceau pe lângă el, fără să țină seama dacă-l miluiau ori ba. Văzuse tot felul de oameni – îngâmfați sau fricoși, aprigi sau molatici, ursuzi sau veseli. Însă niciodată nu adulmecase la vreunul dintre ei pericolul simțit în fața acestui salvator misterios și tăcut. În plină zi, bărbatul cu cicatrice parcă făcea să se pogoare dintr-odată noaptea. Ochii lui înfundați în găvane, buzele subțiri și vinete, obrații supti ca de o boală fără leac, mâinile cu degete subțiri și nervoase, hainele negre ca de cioclu, totul în felul lui de-a fi și de-a se purta trimitea cu gândul la un singur lucru. Iar acel lucru era moartea.

Lui Diogo Lopes Pacheco nu-i trebuiră decât două clipe ca să-și dea seama că pomanagiul pe care-l scăpase de batjocură, ba poate chiar de ceva mai rău, era speriat de parcă ar fi împărțit culcușul cu o stafie. Dinadins își luase aerul ăsta mohorât și căutătura asta fioroasă. Avea nevoie de cineva care să-i jure recunoștință veșnică și, la o adică, să-i întoarcă binele făcut. Dacă flendurosul se simțea îndatorat, cu atât mai bine. Pacheco nu apucase să cunoască Valladolidul ca pe propriul buzunar și știa că soarta străinilor poposiți în orașele Castiliei se schimba mai lesne decât direcția vântului. Alvaro Gonçalves și Però Coelho își luaseră alte nume și scorniseră niște povești de care ar fi răs și copiii de țată. Unul își zicea Calisto, iar celălalt, Ambrosio, ca și cum asta i-ar fi putut scăpa de iscoade sau de furia prințului portughez care le voia capul. În ce-l privește, Diogo Lopes Pacheco își păstrase numele, dar hotărâse să facă rost de niște ochi mai buni decât ai lui. Ochi liberi să pătrundă unde ai lui nu aveau voie. Ochi în stare să vadă primejdiile pe care ai lui n-ar fi știut să le observe. Ochi atenți și vii, ca ai unui cerșetor obișnuit să deslușească, în pasul celor care treceau prin dreptul lui, mărinimia firii, grosimea pungii, bună-tatea sau răutatea gândurilor.

Vergele lungi de apă băteau cu putere în geamuri. Ploua ca la sfârșit de lume. Trăsnetele rupeau copacii în două și țineau lumea în case. Când și când, vântul se înfoia ca un monstru de abur, iar atunci stropii lați pisau zidurile pieziș, gata să spargă tot ce prindeau. Nu era fericire mai mare, pe un asemenea potop, decât să stai în fața focului și să asculți jertfa vreascurilor. Nu era bucurie mai deplină decât să regăsești iubirea pe care o credeai pierdută pentru totdeauna. Nu era cântec mai frumos decât șoapta turnată în cochilia delicată a urechii. Peste bătlîi și castele, peste alianțe și trădări, peste toate merindele îngrămădite în tolba vieții stăteau dragostea și priceperea de-a i te dărui până la ultima pîrticică a trupului și a minții.

Fata își despleti cozile blonde și scutură din cap ca o iapă năvălășă, lăsând evantaiul părului să-i îmbrace umerii. Se întoarse spre el și își descheie rochia care mătura pe jos. Zâmbiră amândoi ca în fața unei minuni cerești, după care ea se apropie goală, se aplecă deasupra lui și-i gâdilă buzele cu zmeura sfîrcurilor. Așteptă mușcătura, știind că nu avea cum să întârzie, iar când arsura veni, scoase un geamăt ațâțat. Mîna ei dreaptă se

încolăci în jurul mădularului întărit, care pulsa în mângâina degetelor. Își simți capul apăsător de o rugămintă mută și și-l aplecă spre coloana de carne tare și încinsă, trecându-și vârful limbii peste buze și surâzând mai departe. Închise ochii și se hotărî să pună la încercare răbdarea bărbatului răstignit pe pat ca pe o cruce a plăcerilor. Abia cine știa să aștepte merita bunătățile lumii.

Chiar atunci însă, într-un fel pe care mintea omească nu l-ar fi putut pricepe, trupul ei începu să se piardă într-o ceață roșiatică din ce în ce mai deasă. Dacă nu se grăbea, avea să i se prelingă printre degete ca firele de nisip de pe malul Atlanticului. Bărbatul întinse iute brațele, dar nu mai izbuti decât să sculpteze în aer corpul de care se pregătea să se bucure cu toată ființa. Îngăimă numele iubitei, iar când nu primi răspuns, murmurul se preschimbă, cu tăria pe care-o dă deznădejdea, într-un răcnet ce inundă încăperea.

— Inès... Inès... Inesitaaaaa!!!

Pedro se trezi buimac și rămase aproape un minut în capul oaselor. Avea părul năclăit, o dâră de scuipat în colțul gurii și același tremur al mâinilor pe care-l observase încă de luna trecută. Soldatul care-i veghea somnul în fața cortului rămase afară. Prima dată când îl auzise strigând, se speriasse și năvălise în cort, ca să vadă ce se întâmpla. De atunci însă, Inès de Castro venise de multe ori în ospeție prin visele prințului, răscolindu-l de fiecare dată, așa că în cele din urmă soldatul se obișnuise cu zvârcolilele acelea noptatice de care aveau parte numai sufletele cu adevărat tulburate.

Pedro ieși din cort și ceruapă. Bău din burduful adus în grabă de un alt soldat și își ridică ochii spre cer. Îi păștea încă o zi pârjolitoare. Afurisită țară, își zise înciudat. Când ploua de ți se-neca sufletul, când căpiai de cald. Bine măcar că iernile erau blânde, altfel cine știe câți dintre oamenii lui ar fi rămas în viață după atâtea luni petrecute pe coclauri, mâncând pe apucate, dormind pe sponci și așteptându-se mereu ca oamenii lui Afonso să le cadă în cărcă. Armata de răzvrătiți a lui Pedro nu avea știința războaielor de uzură. Era alcătuită din soldați tineri, entuziaști și sătui de stăpânirea regelui bătrân, însă fără comandanți cu priceperea măsurată în șiruri lungi de biruințe. Singurii pe care avusese curaj să-i numească în fruntea trupelor fuseseră frații de Castro și Rodrigo Pereira. Lângă ei îl adusesse pe Coutinho do Freitas, care nu știa să se bată nici cu o căpiță de fân, dar băgase la cap destule lucruri folositoare despre arta războiului, învățate la școlile la care-l trimisese Afonso. Pedro ar fi avut nevoie de încă trei-patru conducători cu autoritate, stăpânire de sine și curaj, dar de unde să-i ia?

Singura lui mângâiere era că nici războinicii lui Afonso nu mai erau cei de altădată. Din grupul cu care regele venise la putere rămăseseră Elpidio Graça, Calisto Peixe, care însă lupta mai bine pe mare, Natanael Umberto și Jacinto Vidigal. Vermelho, comandantul cavaleriei, își aștepta sfârșitul la pat, Terceiro, Morais, Gervasio, Villamarin și da Sousa muriseră la Rio Salado. A, ba nu, mai era cineva. Pedro își aminti, cu chipul schimonosit de ură, de tânărul Umberto Vidigal, fiul mai marelui peste arcași. Ce mușcătură de câine turbat are gelozia, își zise

el. Fostul lui cavalier de onoare nu putuse să treacă peste felul cum i-o suflase pe Inès de sub nas. De parcă o mândrețe ca Inès ar fi putut avea ochi pentru el. Umberto, Umberto, să te ferească Dumnezeu drăguțul să pun mâna pe tine viu. Te înfig în proțap și te rumenesc la foc mic, îi promise în gând Pedro.

Coutinho do Freitas răsări lângă el din spatele cortului. Părea muncit de un gând neplăcut.

— Avem prea puțini oameni. Nu-i putem trimite în toate cele patru colțuri deodată. Afonso i-ar face praf.

— Și-atunci? întrebă Pedro.

— E de văzut. Trebuie să chibzuim bine. N-avem voie să călcăm strâmb.

Prințul își dădu ochii peste cap și simți cum se înfurie.

— Atâta lucru știu și eu, Coutinho, ba încă fără să merg la școli înalte. Te-am luat pe lângă mine ca să-mi spui ce să facem, nu cum să chibzuim.

Do Freitas pregătea un răspuns care să nu-l aprindă și mai rău pe Pedro, când Rodrigo Pereira descălecă în fața lor, cu fața leoarcă și venele grumazului umflate. Își bătu ușor calul pe crupă, iar animalul plecă fără alt îndemn și se opri lângă un pâlc de copaci, unde începu să pască prin iarba care nu apucase să se usuce.

— Oamenii mei au dat peste patru fugari care au intrat în țară ascunși în alaiul flagelanților. Încă nu știu ce hram poartă, dar o să ți-i aducă să-i descoși.

— Cum i-au dibuit? întrebă do Freitas.

— Din întâmplare. Doi dintre locotenenții mei i-au găsit la scaldă, la două leghe de-aici. Își dăduseră jos cămeșile albe ale flagelanților, pe care urmele de sânge

se înnegriseră, și rămăseseră ca în ziua venirii pe lume. Sergio și Edson, băieții mei, s-au minunat nespus când au văzut că toți patru aveau spinările netede și fără cicatrice. Or, se știe ce urme lasă biciul, mai cu seamă dacă te plesnești cu el atât de des cum fac flagelanții adevărați. I-au prins ca din oală, cu hainele pe mal, și i-au luat la scuturat. Au mărturisit că nu fac parte din secta aceea sau ce Doamne iartă-mă o fi și că au șters-o din Castilia de frica noului rege. S-au jurat că n-au intrat în slujba lui Afonso și că nici n-au de gând.

Pedro se încruntă și își scărpină barba deasă. Ce motive i-ar fi putut mâna pe fugari departe de Castilia? Tizul său domnea acolo de aproape șapte ani, deși abia împlinise douăzeci și trei. Din câte aflase de la unii și alții, dăduse mână liberă la toate negoțurile, neoprintd pe nimeni să plece sau să vină în țară, să cutreiere mărire sau drumurile, să-și deschidă prăvălie și să vândă orice i-ar fi trecut prin cap. Nici de mari încârdășiri politice nu putea fi vorba, câtă vreme fragedul său văr ținea în mână doar sceptrul, lăsând sabia în seama lui Juan de Albuquerque și sigiliul regal în mână Mariei a Portugaliei. Pesemne că altele erau pricinile pentru care cei patru aleseseră pribegia. Mai știi, poate că se numărau printre cei care visau ca pe tronul Castiliei să suie Enrique de Trastámara, bastardul ieșit din pântecul Eleonorei de Guzmán.

— O să mă dumiresc, Rodrigo, fii fără grijă. Dar până atunci vreau să știu ce facem acum. Rămânem aici, lângă Ourém? Ne mutăm tabăra mai încolo, ca să fim feriți de surprize, în cazul că iscoadele lui Afonso ne-au dat de urmă? Atacăm totuși în patru locuri deodată, chit

că, la câți suntem de puțini, nu ne permitem să mai pierdem oameni? Hai, să v-aud. Coutinho, ai rămas fără glas? Tu ești strategul, de la tine aștept sfaturi.

La doi pași de Pedro, do Freitas își pierduse trufia pe care-o avea când îi desenase romburi lui Pereira și-i vorbise despre vechii greci și empatie. Prințul nu suferea îmbrobodelile. Voia lucruri precise, nu abureli. Iar dacă povețele nu-l duceau la rezultatul dorit, făcea vărsare de sânge, oricât de apropiat i-ar fi fost sfetnicul și oricât de strălucite școlile unde învățase.

— Ar fi o nesăbuiință să ne risipim în patru vânturi, stăpâne, zise el.

Pedro îl întrerupse cu acreală.

— Știi câtă silă-mi face slugărnicia, Coutinho. Nu sunt stăpânul tău. O să fiu abia după ce-o să-l trag pe taică-meu de barbă și-o să-l dau jos de pe tron. Până atunci spune-mi pe nume, doar știi cum mă cheamă. Gudurările nu ajută la nimic. De-aia merg lucrurile prost în țară, din cauză că fiecare e mai ocupat cu lingușelile decât cu treburile pe care e pus să le facă.

Do Freitas aproape că se obișnuise cu perdafurile prințului. Își înclină ușor capul și continuă.

— Socot că e mai bine să rămânem aici până primim întăriri. Rodrigo are făgăduieli din partea răzvrătiților din Lisabona. Dărilor pe care le jupoaie Ocayo de pe ei i-au adus la disperare. Să mai răbdăm puțin și-o să putem face o armată-ntreagă de răsculați. Din ce se-aude, nemulțumirile sunt tot mai dese și la Guimarães sau Leiria, așa că peste o săptămână, dacă oamenii cu care a vorbit Rodrigo își țin cuvântul, o să fim destui ca să-nfruntăm

oștile lui Afonso. Și chiar să pornim în patru direcții deodată.

Pedro rămase câteva clipe pe gânduri.

— Cum s-au desfășurat trupele lui taică-meu? Unde-au ridicat tabăra?

— Exact cum ți-au spus iscoadele...

— Care iscoade?

Rodrigo Pereira se simți silit să se amestece în discuție.

— Cei trei băieți pe care ți i-am trimis alaltăieri. Nuno, Tinho și Barral. Niște flăcăi curajoși și de ispravă. I-am așteptat acum două zile la Portas do Amorao cu vești. I-am ascultat și pe urmă le-am dat ordin să vină la tine.

Pedro se albi la față, iar tremurul mâinilor reîncepu.

— N-au ajuns.

— Să nu le fi făcut felul vreo jivină, spuse do Freitas. Se știe că prin pădurile astea mișună lupii suri.

— Aici ai nimerit-o, Coutinho, încuviință Pedro cu o umbră de amenințare în glas. Atâtea jivine cutreieră lumea, că nu mai știi cum să te ferești de ele.

— Le-ai spus întocmai cum te-am învățat?

Fernam Furtado do Avellar, războinicul șiret care preluase comanda călăreților regali după ce se îmbolnăvisese Vermelho, se aplecă asupra lui Nuno și-și pironi privirea în ochii lui negri. Nu era cititor în suflete, dar își dădea seama repede, din vorba celuiilalt, dacă i se spunea adevărul sau i se turnau brașoave.

— Întocmai, cavaliere, așa să-mi ajute Dumnezeu, bâigui iscoada.

— N-ai uitat nimic?

— Nici un cuvânt.

— Și te-au crezut?

Împunsă de ascuțimea întrebării, mândria de mincinos a lui Nuno se trezi la viață.

— Dacă-i spun maică-mii că sunt fată, mă crede și ea, viteazule. Pereira n-a avut nici o clipă de îndoială, iar marțafoiul ăla cu nasul pe sus a-nceput să deseneze niște ciudățenii cu bățu-n noroi și să vorbească-n dodii. Ceva cu romburi, o menghină și-un african.

Do Avellar zâmbi mulțumit și se îndreptă din șale. Bietul Coutinho, cât de isteț se credea și cât de lesne putea fi prostit. Trebuia doar să-ți pui mintea. Când aflase că do Freitas intrase în serviciul lui Pedro, făcând pe sfetnicul și semețindu-se cu priceperea lui de strateg, noul comandant al călăreților lui Afonso își frecase mâinile de bucurie. Neghiobul ăla necopt, cu mustăcioară de fante și aere de învățat, îi era mai de folos ca dușman decât ca aliat. Ajungea să-i întinzi cursa și călca în ea cu mândria biruitorului care pășește în cetatea supusă.

Iar prilejul se ivise repede. Do Avellar bănuia că Pedro își trimisese iscoade să spioneze mișcările tatălui. Era nevoie doar să prindă câteva și să le sucească nițel mâna la spate. O amenințare și o făgăduială puteau să schimbe fidelitatea oricăruia dintre țărănoii intrați, cu sau fără voia lor, în luptă. Do Avellar luase treizeci de pedestri ai lui Natanael Umberto și împânzise cu ei drumeagurile pe care era firesc să apară iscoadele. Nuno și ceilalți doi le căzuseră în brațe ca peștele în năvod. Duși în fața comandanților lui Afonso, care se strânseseră în jurul focului, cei trei fuseseră puși să aleagă: o jupuire înceată,

cu grunji de sare presărați pe carnea vie și niscai stupi deschiși la doi pași de ei sau o pungă cu galbeni pentru fiecare. Nuno, Tinho și Barral recunoscuseră că le-ar fi stat mai bine cu gologani decât fără viață și consimțiseră să-i înșele pe oamenii de încredere ai lui Pedro. Do Avellar îi învățase să le împuie capul cu niște nume de sate sau orașele în care oștenilor lui Afonso nici prin gând nu le-ar fi dat să se așeze. Trupele regelui se opriseră pe cel mai înalt deal de lângă Leiria, la mică depărtare de castelul unde, cu peste o sută de ani mai devreme, luminatul Afonso al II-lea ținuse primele *cortesuri*. De pe deal sau din turnul castelului se vedea până dincolo de pădurea de pini. Pe timp frumos, soldații din punctele de observație puneau mâna pe tuburile cu sticlă curbată la un capăt, din care regele poruncise să i se facă patruzeci, le duceau la ochi și se trezeau uitându-se nici mai mult, nici mai puțin decât la strânsura oștenească a lui Pedro.

Un singur lucru îl nedumerea pe do Avellar: cum era cu putință ca un om care mințea cu atâta iscusință să fie atât de prost? După ce se învoise să le spună povești lui Rodrigo și cui ar mai fi stat să-l asculte, Nuno pipăise mulțumit punga în care zornăia răsplata. „Ai aici, pentru tine și ceilalți doi, jumătate din cât face osteneala voastră. Duceți-vă, spuneți ce v-am învățat la urechea cui trebuie și-apoi veniți după cealaltă jumătate“, îl îndemnase comandantul călăreților. Iar Nuno fusese atât de nătâng încât chiar se întorsese, împreună cu celelalte două iscoade. Orice om cu un dram de minte și-ar fi făcut treaba și pe urmă n-ar fi știut cum să se piardă cât mai departe de Leiria. Ba unii mai obraznici ar fi umflat punga și-ar

fi dispărut fără să se ducă la Portas do Amorao și, vezi bine, fără să se teamă de ce le-ar fi făcut oamenii lui Afonso dacă ar fi pus mâna pe ei. Pesemne însă că prostia și lăcomia erau surate și mergeau de mână. Nuno aștepta acum să numere și restul galbenilor.

— Tinho și Barral unde-s, cavaliere? îl întrebă el pe do Avellar, rupându-i firul gândurilor.

— Și-au luat partea și-au plecat, răspunse călărețul.

— Cum și-au luat partea? Parcă eu trebuia să primesc punga și să-i dau fiecăruia ce-i al lui. Prima dată așa am făcut.

Do Avellar surâse cu înțeles.

— Cum bine spui. Numai că amicii tăi s-au temut să nu-i tragi pe sfoară și m-au rugat să-i omenesc eu de-a dreptul. La cât de bine știi să minți, Nuno, nici nu mă mir că s-au hotărât să te ocolească. Le-a venit mintea la cap.

Nuno se foi cu o anume stinghereală.

— Și unde s-au dus?

— M-au rugat să-ți spun că o să vă-ntâlniți la locul știut.

De data asta iscoada simți ceva nelalocul lui. Locul știut? Nu fusese vorba de așa ceva. Dădu să se ridice, dar călărețul îi apăsă mâna înmănușată pe umăr și-l ținui pe bușteanul unde era.

— Nu ne-am dat întâlnire nicăieri, rosti Nuno cu o voce pierită.

— Ei, vezi, aici te-nșeli, prietene. Există un loc unde ne strângem toți după ce ne trece traiul.

Do Avellar bătu de două ori din palme, se răsuci pe călcâie și plecă să se îngrijească de călăreții lui. Iscoada pricepu sensul bățăilor din palme două clipe mai târziu, când un soldat se ivi pe cărarea care ducea spre buștean. În lanț îl ținea pe Sorte, puiul leopardului pe care Afonso al Portugaliei îl primise la începutul domniei și, din ziua aceea, îl luase cu el în toate bătăliile. Ochii galbeni ai pisicii se înfipseră ca două sulite în pupilele mărite de groază ale lui Nuno. Când soldatul dădu drumul fiarei din lanț, iscoada se scăpase deja în nădragi. Dar Sorte nu era năzuros. Îi plăcea carnea proaspătă chiar și atunci când dinspre ea îi urcau în nări mirosuri netrebnice.

Meșterul Ambrosio se uită de după perdeaua geamului mic și murdar înainte să iasă pe stradă. Era lume puțină afară și viermuială se potolise. Soarele după-amiezii învelea Valladolidul cu o plapumă de culoarea naramzei, iar trecătorii răzleți căutau umbra. Ambrosio avea doi ani de când trăia aici și tot nu se obișnuise. Oamenii erau mai deschiși ca în Portugalia, dar mai curioși, gata să se amestece unde nu le fierbea oala și să-ți dea sfaturi, oricât le-ai fi spus să nu-și bată gura. Larma din piețe îți spărgea urechile. Nu știai bine cine vinde și cine trebăluiește în alt fel. Se înghesuiau unul în altul, târgoveți și meșteșugari, mușterii și hoți de buzunare, târfe bune de întins pe loc și oameni ai stăpânirii cu ochiul atent la strâmbătăți. Țigănci cu păr de cerneală depăneau fire de lână la vârtelniță, florărese grijulii și dolofane stropeau obrajii trandafirilor, spre a nu li se pierde culoarea, potcovari cu pielea lucioasă repezeau barosul în fierul înroșit. Forfota începea înainte să urce soarele în piscul cerului, se cumințea după prânz, se întetea la loc pe la patru și ținea până aproape de asfințit.

Ca atâția ucigași plătiți, Ambrosio avea capul bine înfipt pe umeri. Știa că atâta vreme cât pe tronul Portugaliei

se aflau Afonso și mai ales fiul lui, nu putea să se întoarcă. Odată ce intra în ținutul lusitanilor era din nou Perô Coelho, asasinul care o prinsese pe Inês de plete și-i tăiasse capul cu sabia. Regele le spusese și lui, și celorlalți să fugă din țară mâncând pământul, fără să-i bată în vreun fel gândul înapoierii. Prezentul și viitorul lui se aflau aici, în Castilia. Chiar dacă nu avea să rămână până la sfârșitul vieții în Valladolid, Coelho știa că trebuia să-și găsească rostul departe de locul unde se născuse.

Dacă era adevărat ce se spunea, anume că se întâmpla uneori să viețuiască pe pământ oameni cu trup de drac și suflet de sfânt, meșterul Ambrosio socotea că la fel de bine mâinile păcătosului se puteau spăla de vină dând formă gândului cucernic. Prin urmare, bizuindu-se pe priceperea cu care mânuia cuțitul, pe bucuria amintită ca prin ceață a tinereții, când nemurea chipuri de iubite dăltuindu-le în trunchiuri de copaci, și pe buchisirea cărților sfinte, asasinul care curmase vieți la poruncă se apucase să cioplească icoane. Cresta carnea lemnului cu mișcări iuți și hotărâte, făcând totul din minte, fără cărți deschise la portrete de apostoli sau mucenici. Lucra cam o icoană la trei zile. Lăsa lemnul în culoarea dată de la Dumnezeu, nu-l picta, nu-l lăcuia, nu-i adăuga nimic. Vindea rar, dar pe bani destul de buni, căci meșteșugul lui nu era cunoscut altora. Iconari mai existau în Valladolid, numai că de sub mâna nici unuia nu ieșeau obiecte în care să palpita o asemenea însuflețire. Își făcuse atelier din cămăruța unde stătea în schimbul a doi galbeni pe care-i dădea la fiecare început de lună bătrânei surde care-l luase în gazdă. Nu privea cioplitul icoanelor ca pe

un fel de-a cere iertare Celui de Sus. Avea prea multe pe suflet, chiar și fără uciderea galițienei. Smerenia îi era străină, penitența așijderea. Își găsisese un meșteșug și se străduia să trăiască de pe urma lui, căci banii dați de Ocayo cu doi ani mai devreme se terminaseră de mult.

Acum însă altceva îl îmboldea pe Ambrosio să iasă din cămăruță. Citise de zece ori peticul de hârtie pe care i-l trimisese Alvaro Gonçalves – „Calisto“, cum îl știa localnicii – prin micul Ramón cu trei zile mai devreme.

Aud tot mai multă lume vorbind despre Enrique. Chiar azi am tras cu urechea la ce-au povestit niște meseni despre el. Dacă vrei să-i vezi pe doi dintre ei, vino la crășmă joi după trei, căci au promis să se-ntoarcă. Cred că ar trebui să ne punem pielea la bătaie și să ne alăturăm lui Enrique și celor care-l sprijină.

După ce-și plimbase ochii peste bilet până-l învățase pe de rost, îi dăduse foc cu o lumânare aprinsă și-l aruncase în soba a cărei ușiță n-o mai deschisese de aproape o jumătate de an. Cine era prins cu așa ceva își putea lua adio de la viață. Perô Coelho aflate, la scurtă vreme după sosirea la Valladolid, că regele Pedro al Castiliei avea aceleași apucături sângeroase ca vărul lui portughez. Nu numai că osândeia repede la cazne și la moarte, dar îi plăcea să ucidă cu mâna lui. Există uneori beteșuguri ale minții care îmbolnăvesc familii întregi, pe zdrahoni și stârpituri laolaltă, cugetase Coelho, pe când se descotorosea de hârtia aducătoare de necaz.

Ce nu ştia Perô Coelho era că nu fusese primul cititor al biletului. Ramón nu-i povestise nici lui despre bărbatul cu pelerina colbuită care-i ieşise în cale şi-i luase hârtia din mână de parcă lui i-ar fi fost trimisă. Ce rost avea? Şi cât de însemnată putea fi o bucată de hârtie pe care mângălise cineva nişte vorbe? Pentru Ramón altele erau lucrurile pentru care trebuia să fie cu băgare de seamă: să nu fie dibuit de jupânul Calisto cotelind prin cămară după de-ale gurii, să nu simtă vreun muşteriu apa pe care-o turna în vedrele cu vin înainte de-a le aduce din pivniţă, spre a-şi face şi lui parte, să nu fie căutat de merinde dosite pe sub cămaşă înainte de-a pleca la mătuşa care-l ţinea de când rămăsese orfan.

Când ieşi din casă, asasinul lui Inês de Castro nu-l observă pe bărbatul care porni în urma lui, ţinându-se la o depărtare menită să adoarmă bănuielile. Coelho era cu gândul la cele scrise de Gonçalves. Auzise şi el pe unii negustori clevetind prin târg despre felul cum prinţul Enrique de Trastámara prinsese drag de tronul Castiliei, pe care încă şedea fundul fratelui său vitreg. Auzise, dar nu ştia dacă ar fi fost înţelept din partea lui şi a lui Gonçalves, doi străini fără reazem sau prieteni în Valladolid, să se arunce orbeşte pe acest nou drum al vieţii. Mai cu seamă că, dacă ar fi prins de veste că unelteau împotriva-i, regele castilian i-ar fi putut lega fedeleş şi trimite înapoi în Portugalia, unde fiul lui Afonso i-ar fi aşteptat cu securea pregătită.

Coelho intră în crâşma lui Gonçalves şi se duse drept la tovarăşul lui de ticăloşii, care se uita într-o terfeloagă roasă la colţuri.

— Nu puteai să vii tu la mine? Ți-am zis că nu-mi place să mă arăt mai mult decât e nevoie.

Gonçalves ridică din umeri.

— Știi prea puține despre comerțul ăsta, Perô. N-ai cum să pleci și să lași crâșma în grija altuia. Nu mai zic că nici n-aș avea în grija cui — Felipa e fată, iar obrăznicătura aia de Ramón mă pungășește de mic, crezând că nu bag de seamă. Unde mai pui că oricând poate să-ți pice un oaspete neașteptat. La fel ca la noi, astea-s locurile unde afli tot ce merită știut.

Închise terfeloaga și-i făcu semn celuilalt spre o masă din fundul crâșmei în care la ora aceea nu era ȕipenie. Se așezară amândoi, iar Felipa le aduse de mâncat și de băut. De departe, păreau doi oameni obișnuiți să depene amintiri în jurul ulceleii de vin. Însă cine trăgea cu urechea pricepea că nu despre trecut vorbeau cei doi, ci despre ce aveau să facă de-acum încolo.

— Conteale Álvarez vine des aici și nu e niciodată singur. Acum trei zile a stat la masă cu un spițer, un negustor de postavuri și-un englez care zicea că-i scriitor. Ce hram poartă englezul e greu de spus și oricum nu cred c-o să facă mulți purici pe-aici. Dar ceilalți par să pună ceva la cale. Conteale l-a crescut pe Enrique, din ce se vorbea la masă. Iar acum plănuiește să-l înscăuneze în locul lui Pedro.

Coelho mestecă alene o bucată de pâine și-și scutură firimiturile de pe degete.

— Și ce-avem noi de câștigat din povestea asta? Cu toate păcatele lui, Pedro al Castiliei nu ne-a făcut nimic.

Gonçalves aruncă o privire spre ușa pe care aștepta să-i vadă intrând pe oaspeții care-i cinstiseră crășma cu trei zile mai devreme. Dacă ar fi avut ochi mai buni, poate că l-ar fi zărit, rezemat de marginea unei fântâni de piatră, pe următorul lui Coelho, care își făcea vânt cu pălăria pe care și-o scosese de pe cap. Iar dacă ar fi avut cum să cuprindă din priviri întreaga piață și-ar fi dat seama că încercarea bărbatului de-a se răcori era de fapt un semn făcut cuiva de pe acoperișul unei case aflate în partea cealaltă a Pieței Florilor. Bărbatul cu pelerina plină de praf tocmai cerea și primea vești despre apropierea altor meseni decât cei de-acum trei zile.

— Gândește-te bine, Perô. Pedro al Castiliei și băiatul lui Afonso sunt veri. Afonso e bătrân și nu-i departe ziua când o să-și lase fiul pe tron. Cei doi Pedro se înțeleg bine, au copilărit împreună și pot cobzări destule. Nu m-ar mira să ne trezim luați pe sus de gărzile lui și trimiși înapoi în Portugalia.

Coelho râse strâmb și își țuguie buzele.

— Deocamdată Pedro al Portugaliei duce război cu taică-său. Din ce mi-a ajuns la urechi, nu mai e mult și Afonso o să-l înfrângă. Are o armată mult mai bună și e hârșit în lupte grele. Pedro o să aibă noroc dacă o să scape cu temnița până la sfârșitul zilelor.

Fu rândul lui Gonçalves să râdă.

— Pun prinsoare pe crășma asta că Afonso o să-l cruce. Îmi spui și mie pe cine lasă la tron dacă-l omoară pe Pedro? O fi regele crud și răzbunător, dar prost nu e. Dacă mă-ntrebi, cred că nu vrea decât să-l umilească pe

Pedro, să-i dea o lecție și să scape de câțiva nepoștiți care s-au înghesuit în jurul lui ca muștele la băligar.

Gonçalves abia își termină vorba și fu silit să se ridice de la masă. Afară se auzi furnăitul câtorva cai priponiți în fața crâșmei. Mai mulți bărbați intrară și se așezară la o masă lângă geam, ținând sub observație Piața Florilor. Nu erau cei pe care-i aștepta Gonçalves, dar un blid de mâncare și-o ulcică de vin se găseau pentru oricine. Intră la loc în pielea jupânului Calisto, le spuse mesenilor cât de onorat se simțea de vizita lor și-i porunci Felipei să se îngrijească să nu ducă lipsă de nici unele. Se întoarse lângă Coelho, cu fruntea despătată de o încruntătură.

— Ar fi trebuit să vină. Nu știu ce-i ține și unde.

Perô Coelho părea la fel de îngândurat.

— Ți-am spus de la-nceput că nu-mi miroase bine povestea asta. Valladolidul nu-i Coimbra, Alvaro. Nu știi niciodată lângă cine stai și la urechile cui ajung vorbele ce le scoți pe gură. Deja îmi pare rău c-am pierdut vremea venind aici. Dacă n-ar bate la ochi, în clipa asta m-aș ridica și aș lua-o din loc. Dar mi-e să nu se uite ăi de colo chiorăș.

Arătă din cap spre bărbații care vorbeau potolit în așteptarea mâncării. Coelho își dăduse seama de la intrarea lor în crâșmă că erau orice, numai negustori nu. La cum arătau, puteau fi spadasi care își puneau armele în slujba cui avea nevoie de ei, numai că soiul ăsta de om mergea de obicei singur și se ferea de tovărășia celorlalți. Ar fi putut fi oameni ai regelui sau ai prințului Enrique – dar de asta și-ar fi dat seama doar dacă ar fi auzit ce vorbeau. Coelho simți neliniștea înfășurându-l ca un frig

iernatic. Gonçalves era un nătărău și avea mîntea unei găini zăpăcite, iar pe Diogo Lopes Pacheco nu-l văzuse de cîteva săptămîni. Ce punea la cale, numai bunul Dumnezeu putea ști.

Pămîntiu la față, cu mîinile tremurîndu-i acum și de spaimă, nu doar de furie, prințul Pedro coborî treptele spre temniță. În fața lui, crestat de cuțite, împuns de săbiile soldaților și șiroind de sânge ca fleica înaintea împotrăpirii, Rodrigo Pereira se împleticea la fiecare patru pași, căznindu-se să nu urle de durere și să-și alunge cu răsufierea părul care-i cădea în ochi. Mîinile îi fuseseră cetluite la scurtă vreme după ce căzuse prins, iar fiarele ruginite prinseseră deja să-i roadă carnea și să-i pregătească putrezirea. Norocul banditului, dacă noroc se putea numi acesta, era că nu avea să mai apuce ziua în care puroiul i-ar fi bolborosit în tot trupul, iar viermii i s-ar fi prelins pe sub cămașă și printre degetele învinețite ale picioarelor. La cîte fărădelegi făcuse Pereira, cu siguranță că tâmplarii înălțau deja podișca spînzurătorii în piața mare din Coimbra.

Ușa celulei se deschise cu un scrâșnet. Soldații îl îmbrînciră pe Pereira, care se dădu de-a berbeleacul și se opri cu fruntea în zidul zgrunțuros și mâncat de igrasie. O dără de sânge începu să i se prelingă de deasupra ochiului drept pe obrazul acoperit de o barbă țepoasă. Pereira tuși, horcăi de-ai fi zis că i se rupea ceva în gâtlej și scuipă un nod de flegmă verzuie. Răcise pe pămîntul reavăn pe care își petrecuse ultimele zile, când ploaia pusese stăpînire pe câmpiile de lângă Ourém și spălase

steiurile de la Portas do Amora. Cât despre prințul Pedro, acesta intră pe propriile picioare în încăperea joasă și rece, ghemuindu-se apoi cu spatele la zid și prinzându-și genunchii cu palmele, doar-doar li s-o potoli tremurul. Nu i se prinseseră mâinile în față și nu avusese parte de bruftuluielile menite banditului, ba mai mult, unul dintre soldați schițase umbra unei plecăciuni. Într-o lume atât de schimbătoare, prizonierul de azi putea fi stăpânul de mâine, așa că nu costa nimic să îndoii nițel genunchii. Nu murea nimeni din atâta lucru.

Lupta fusese mai scurtă decât își închipuiseră până și sfetnicii lui Afonso. Războiul civil se încheiase atât de neașteptat, încât zile în șir după aceea trupele regelui rămăseseră cu mâna pe armă, neștiind dacă nu cumva Pedro își trimisese cu bună știință o parte din oaste la pieire, urmând să dea lovitura în alt loc, pe nepusă masă. Lucrurile erau însă mult mai simple. Dacă în lunile de dinainte armata lui Pedro făcuse prăpăd între Mondego și Douro, hăcuind pe săturate din soldații regelui și lăsând în urmă stive de capete și covoare de hoituri, la Ourém o mișcare bine chibzuită a armatei regale făcuse ca răzvrățiții să se trezească împresurați și puși cu botul pe labe. „O trădare face mai mult decât povața a trei strategii“, spusese Fernam Furtado do Avellar, comandantul călăreților, căruia îi venise ideea de-a dibui iscoadele dușmanilor și de-a le învăța să mintă în schimbul unor bani în locul cărora bieții nepricopsiți mai apucaseră să vadă doar colții mândrului Sorte. Restul fusese floare la ureche. Încercuite și rămase fără merinde, trupele prințului se văzuseră nevoite să lase armele și să se pună la mila

învingătorilor. Singura mulțumire a lui Pedro fusese că nobilii castilieni care-i fuseseră înfățișați de Pereira — cei patru falși flagelanți găsiți pe când se îmbăiau într-un braț al lui Mondego cu apă mai domoală și luați pe sus — izbutiseră să scape. Pedro vorbise o singură dată cu ei, dar îi fusese de-ajuns. Păreau oameni de ispravă, căroră le-ar fi putut da însărcinări însemnate — asta, firește, dacă mai avea să vadă vreodată lumina zilei. Tot printre scăpați se numărau, printr-un noroc chior, cei doi frați de Castro.

— Ai apucat să afli ce s-a ales de Coutinho? îl descusu Pedro pe Pereira, de îndată ce soldații închiseră ușa celei.

La momentul atacului, do Freitas se juca mai departe cu un băț în praf și desena figuri stranii pentru alți zănatici aidoma lui, care ar fi avut vreme de irosit ascultându-l.

— L-au luat două numele ale lui Natanael Umberto. Nu cred să-i fi făcut felul. Din ce-am auzit că șopteau santinelele, regele a poruncit ca deocamdată să fie ținuți în viață toți cei care ți-au stat alături. Uneltitori, războinici sau bufoni. În afară de mine, care nu cred să mai prind decât cel mult două-trei răsărituri. Dacă-l cunosc bine pe Afonso, are de gând să dea o pildă pentru toți cei în mintea căroră ar mai putea încolți vreodată gândul trădării.

Pedro pufni enervat.

— Dacă totuși Coutinho rămâne-n viață, iar eu scap de-aici, jur pe ce-am mai scump că-l sui în ștreang cu mîna mea. Dar înainte de asta îi bag pe gât, una câte una, bucățile alea de fildeș pe care le tot muta de colo-colo ca bezmeticul. Auzi tu, șah, chinezi și intuiții. Tare-aș vrea

să-l văd cu lațul de gât, cu ochii bulbucăți și deșertând din el regine, turnuri și nebuni.

În timp ce prințul fierbea de ciudă fiindcă se lăsase prostit de vorba subțire și de falsa deșteptăciune a strategului cu mustăcioară pomădată, în sala de consiliu de la Montemor-o-Velho i se hotăra soarta dimpreună cu a celorlalți prizonieri. Din ce în ce mai bolnav și tot mai încet în mișcări, Afonso își asculta oamenii de încredere, cu toate că ar fi putut spune dinainte ce sfat aveau să-i dea.

— Pune-i la cazne și pe urmă taie-i, mărite, susură glasul uscat al lui Ocayo. Nu poți risipi blândețe și mărinimie pe trădători.

— Și cu Pedro ce fac, Cristoval? întrebă regele, cu ochii pe geamul dincolo de care Mondego se unduia ca un șarpe siniliu.

Ocayo își plecă încet capul și șopti abia auzit:

— Ce faci și cu ceilalți. E mai vinovat ca ei, căci s-a ridicat împotriva mâinii care l-a mângâiat în somn.

Afonso își privi pe rând sfetnicii și războinicii strânși în sala de consiliu. Cu toții încuviințară din cap, păzindu-se să se uite prea mult în ochii regelui. Elpidio Graça, fostul secretar, își duse mâna la inimă cu un gest slugarnic. Jacinto Vidigal și Fernam Furtado do Avellar își făcură semnul crucii. Calisto Peixe, Tiago Melendes și Natanael Umberto rămaseră nemișcați. Singurul care îndrăzni să gândească altfel fu bătrânul Manoel Leite.

— Să mă ierți, mărite, dacă nu pot să te sfătuiesc la fel. Nu sufăr trădarea și mi-e silă de viperele care sâsâie în jurul prințului. Merită să moară, și încă în chinuri.

Dar Pedro trebuie cruțat. Nu din bunătate, ci fiindcă alt urmaș la tron n-ai. Numai regii englezi își mai omoară copiii, dar despre ei știm măcar că sunt cu mintea muiată în spirtoase.

Ocayo dădu să deschidă gura, însă Afonso îl opri și-i făcu semn bătrânului.

— Mai departe, Manu.

— Cum bine știi, mărite, n-o mai duc mult. Aud șuierul coasei tot mai aproape și poate de aceea îmi îngădui să vorbesc fără ascunzișuri. Că mor mâine de secure sau peste o lună de boală, mi-e totuna. Sfatul meu e în răspărul celorlalți. Ține-l în viață pe prinț și-o să dovedești nu doar mărinimie, ci și înțelepciune. Dacă-ți omori copilul, nu numai că te-ncarci în fața Domnului cu cel mai mare păcat, dar îi dai apă la moară Smintitului. N-ai uitat, trag nădejde, că fratele tău vitreg a-nceput să se pună bine pe lângă regele Castiliei.

Regele nu uitase câtuși de puțin. Iscoadele trimise la Valladolid îi aduseseră vești că Afonso Sánchez, spurcat și ticluitor ca întotdeauna, se străduia tot mai des să-i arate lui Pedro al Castiliei că lui i se cuvenea tronul Portugaliei, nicidecum celui care-l ocupa în clipa aceea. Și asta nu era tot. Regele ținea la fel de bine minte salva de întrebări ale reginei Beatriz, care-l încolțise imediat după ce aflase că fiul ei fusese prins. „Ți-ai iertat fratele vitreg și vrei să-ți omori copilul? Sânge din sângele tău? Și asta după ce ți-ai pus oamenii s-o ucidă pe singura ființă de pe lumea asta pe care-a iubit-o cu adevărat? Ai lăsat trei copii mici fără mamă, iar acum ai de gând să le iei și tatăl? Chiar nu te temi de judecata de pe urmă?”

— Când vă ascult, fiecare are dreptatea lui, spuse Afonso, ridicându-se și silindu-i pe cei de față să facă la fel. Și cei care mă sfătuiesc să-l omor pe Pedro, și tu, Manu, care ești de părere să-l las în viață. Să mă ierte Dumnezeu dacă judec cu strâmbătate, dar gândul nu mi-e la rușinea neamului nostru, ci la soarta Portugaliei. Am îmbătrânit și bolile au prins să mă surpe. Mâna nu mă mai ascultă, sabia mi se pare tot mai grea, ochiul vede ca prin pâclă. Dom Valerio, medicul nostru, mă îmbărbătează, dar mi-am dat seama că o face doar fiindcă așa se cade. Nu știu dacă apuc sfârșitul anului și, cum bine a spus Manu, dacă mă curăț mâine, n-am pe cine să las în loc. Fratele meu trage sfori, cum face de-o viață, iar urcarea lui pe tron ar fi cea mai mare năpastă ce s-ar putea abate asupra țării. Prin urmare, singurul care îmi poate urma e Pedro. E nebun, crud și nestatornic, știu. Îl mână gânduri de răzbunare, știu și asta. Nu pot decât să trag nădejde că zilele de temniță o să-l facă să vadă cu alți ochi Portugalia și pe supușii ei. Prin urmare, nu-l condamn la altceva decât la trei luni de ședere în temnița din Coimbra, la un loc cu guzganii, muștele și propria murdărie. Ceilalți să fie omorâți cu pietre. *Gratia Dei.*

— *Amen*, murmură sfetnicii — unii cu umilință și smerenie, alții, ca Melendes, Graça și mai cu seamă Ocayo, îngândurați și cu spaima în suflet.

— Îți mulțumesc că ai venit, *señor* Diogo. Te-ai uitat în urmă, să nu se fi luat cineva după tine?

Pacheco descălecă, dădu frâiele calului unui servitor și se grăbi să-l liniștească pe conte.

— Dacă n-aș fi fost cu băgare de seamă toată viața, astăzi n-aș mai avea onoarea companiei dumitale, don Rodrigo. Fii pe pace, nu m-a observat nimeni.

Contele Álvarez zâmbi subțire, îl prinse de braț pe portughez și-l conduse în încăperea de la primul cat al unei case de piatră ridicate la vreo două sute de pași de râul Pisuerga. Deschise ușa și-l pofti înăuntru pe Pacheco. Acesta intră și dădu cu ochii de câțiva bărbați pe care atunci îi vedea pentru prima oară.

— Dumnealor sunt cinstiții domni pe care voiam să-i cunoști, rosti contele. Cred că nu greșesc spunând că toți cei care ne-am strâns aici avem cam același interes. Domniile lor Diego Monteprieto și Rafael Altamirano – Álvarez întinse pe rând mâna în direcția fiecăruia – au schimbat deja un salut cu prietenul dumitale Alvaro, chiar la el în crăsmă, acum câteva zile. Ei bine, da, *señor* Diogo, știm cine e jupânul Calisto. De aceea nici n-am mai vrut să ne întâlnim la el în crăsmă, chit că așa

rămăseserăm înțeleși. Ne-am temut să nu fie luat în cătare și de alții.

Contele își puse pălăria cu pană de struț pe masă, își trecu mâna prin păr și continuă.

— Știm la fel de bine – și când spun „știm“ îi am în vedere pe toți cei de-aici – că amicul vostru Ambrosio, „meșterul“ Ambrosio, cioplește icoane doar fiindcă nu i s-a mai poruncit nici o crimă. Lucrurile urâte ajung mai repede la urechi decât cele plăcute, *señor* Diogo. Portugalia nu-i atât de departe de Castilia cum socoți, iar lumea vorbește.

Pacheco își păstră cumpătul, dar mâna dreaptă îi zvâcni nestăpânit. Dacă ar fi rămas singur între patru ochi cu contele și ar fi avut garota la el, ar fi știut cum să-i oprească vorbele-n gâtleej. Pe lângă asta, nemernicul de Ocayo îi promisese că, în afara lui și-a regelui, nu avea să mai afle nimeni de cele petrecute la Mosteiro de Santa Clara. Iar acum Álvarez îi spunea de la obraz că vestea omorului ajunsese înaintea lui chiar și aici, departe de Coimbra, în alt regat, unde ucigașul trăgea nădejde că avea să i se piardă urma. Pacheco îi cercetă din priviri pe bărbații așezați în jurul mesei și așteptă să i se spună cine erau cei care stăteau laolaltă cu Monteprieto și Altamirano. Citindu-i parcă în gânduri, Álvarez îl lămuri îndatoritor.

— Dumnealui e Atilio Moncloa, spadasin vestit în Iberia și-n afara ei, zise el, arătând spre un bărbat smead și mohorât, care răspunse cu o mișcare moale a capului. Tânărul din dreapta lui e nepotul meu, cavalerul Gerardo de Aguilar, care tocmai s-a întors de la englezi, unde nu l-am trimis să se bată, ci să învețe carte. Inelul cu smarald

la care se uită cu atât drag l-a primit în ziua când a plecat din Albion, de la o fată pe care vrea s-o aducă aici mai încolo și s-o ia de nevastă. Aici, lângă fereastră, îl poți admira în carne și oase pe seniorul Bertrand de Guesclin, unul dintre cei mai viteji și temuți luptători din câte-a văzut spița omenească. În fine, în stânga dumisale stă cel pentru care ne-am strâns astăzi aici.

După ce se uită pe rând la fiecare dintre cei pomeniți de Álvarez, înfiorându-se la vederea seniorului de Guesclin, Pacheco se trezi privind în ochii scormonitori și neliniștiți ai prințului Enrique de Trastámara. Prințul abia dacă trecuse de douăzeci de ani, avea trăsături delicate, de catihet nedepins cu gălăgia semenilor, barbă roșcovană și mâini de bolnav. N-ai fi zis că, în spatele acestei tencuieli de carne și piele gălbejită, ar fi putut sta ambiția de-a cuceri tronul unui regat și hotărârea de-a face orice pentru a-și împlini pofta. Și totuși prințul ardea de nerăbdare să-și atace fratele vitreg și să-l răstoarne de la conducerea Castiliei, așa cum se văzu din chiar primele lui cuvinte.

— Valladolidul s-a lehămisit de Pedro, *señor*. Castilia și Leónul au nevoie de un sceptru care să nu coclească sub atingerea jidovilor.

Pacheco ridică din sprâncene, nepricepând – ca unul care nu era de prin partea locului – ce vrusese să spună prințul. Diego Monteprieto, spițerul rotofei și asudat, se grăbi să încuviințeze cu mișcări energice ale capului.

— Așa e, alteță. Nu degeaba lui Pedro al Castiliei i se spune regele evreilor. Dacă ții minte, am și vorbit despre asta cu domnia ta, conte. Ba și cu dumneata, don Rafael. S-a-mpânzit țara de perciunați cu pete pe față și botezați

cu briciul. Castilienii sadea se plâng că nu mai au loc de ei. Nu poți să tragi un pârț fără să strâmbi niscai nasuri lungi. Fac negoț, deschid crâșme, cumpără ieftin și vând scump. Iar asta e numai din vina lui Pedro. El le-a dat nas și le-a așternut țara preș.

— E timpul să punem piciorul în prag, întări Altamirano, mai mult ca să i se vâre pe sub piele prințului decât fiindcă l-ar fi mâncat cu adevărat limba să-și arate istețimea.

Pacheco își muță ochii de la unul la celălalt, dumi-rindu-se încet unde nimerise. Conteale Rodrigo Álvarez începuse să strângă oameni care să-l răstoarne pe rege și să așeze în locul lui un țânc nevolnic, pe care-l scotea vântul din cizme. Toți cei din încăpere erau niște uneltitori înverșunați, de soiul celor din care Diogo Lopes Pacheco cunoscuse mai mulți decât și-ar fi dorit în Coimbra. Să fi știut că avea să nimerească din lac în puț, nu s-ar fi oprit în Castilia. Avea o verișoară de-a cincea spiță în Avignon care l-ar fi găzduit și acum bucuroasă.

Dacă spițerul și negustorul de postavuri erau niște gargaragii care vorbeau mai mult ca să nu tacă, seniorul Betrand de Guesclin părea frământat de probleme adevărate.

— Ce aliați avem? Cu cine vrem să-l dăm jos pe Pedro? Conteale își drese vocea cu tâlc.

— Când e să vorbească, toți dau năvală. La fapte însă se cam codesc. Nobili nu sunt foarte mulți, căci Pedro a avut grijă să-i îngrașe cu moșii și să și-i țină de partea lui. Mai mult de cinci-șase nu vin lângă noi. Don Diego și don Rafael, aici de față, au adunat cât au putut din

negustorimea castiliană și câțiva târgoveți veniți de prin Flandra și Franța. Am vrea să ni se adauge prietenii noștri lusitani — *señor* Diogo și tovarășii lui. Și ar mai fi Afonso Sanches, cel surghiunit de fratele lui vitreg din Portugalia.

— Cel pe care lumea-l știe drept Smintitul? Ne bizuim pe-un nebun să răsturnăm un rege? se minună bretonul.

— Nebunul ăsta ne poate fi de folos nu doar la curtea Castiliei, ci și în Portugalia.

Pacheco se mută de pe un picior pe altul, simțind că lucrurile nu mergeau cum ar fi vrut. Cu cât se străduia să se țină mai departe de țara natală, cu atât nălucile de acolo se încăpățâneau să-l înconjoare mai strașnic. Scăpase de Pedro al Portugaliei și dăduse peste cel al Castiliei. Îl lăsase în urmă pe regele Afonso și era pe punctul de-a da nas în nas cu fratele său vitreg. Diogo Lopes Pacheco nu avea ascuțime de alchimist, dar puse lucrurile cap la cap și pricepu că nu era a bună. Dacă s-ar fi întovărășit cu ceilalți din încăpere pentru alungarea castilianului de pe tron, ar fi stârnit și mai mult mânia celor din țară. Iar dacă s-ar fi aflat în Portugalia că urzea asemenea mârșavii cot la cot cu Smintitul, ar fi putut să-și pună singur capăt zilelor.

— Mă bucur că țineți partea castilienilor în fața jidovimii negustoricești, alteță, îi spuse el cu un glas potolit prințului Enrique. Dar nu știu cât de mult vă pot fi de folos. La mine-n țară...

— La domnia ta în țară stăpânește un rege îmbătrânit și supt de vlagă. Afonso nu mai are mult și-nchide ochii. Asta înseamnă că, poate mai devreme de sfârșitul anului, prințul Pedro o să fie rege. E știută prietenia trainică pe

care-o are cu vărul lui, Pedro al Castiliei. Crezi oare c-o să fie bine pentru domnia ta și ceilalți doi fugari să trăiască sub o astfel de amenințare? Căci oricând se poate întâmpla ca iscoadele castilianului să vă găsească pe toți trei și să vă trimită sub pază înapoi în Portugalia.

Pacheco tot nu înțelegea unde voia să ajungă Enrique. Se uită la Álvarez, Monteprieto și Altamirano, care însă tăcură chitic și se mulțumiră să dea înțelept din cap, parcă minunându-se de deșteptăciunea prințului de Trastámara. Cavalerul Gerardo de Aguilar își cerceta cu atenție smaraldul care-i împodobește inelul, pe când Moncloa își lustruia lama spadei și fluiera ceva ca pentru sine. Pacheco se pregătește să ceară lămuriri, dar, înainte să deschidă gura, seniorul Bertrand de Guesclin i se adresează pe un ton măsurat.

— Cu un Pedro în Castilia și un altul în Portugalia, mai devreme sau mai târziu și domnia ta, și amicii domniei tale o să aveți de pățimit. Dacă prințul Enrique cucerește tronul Castiliei, lucrurile se schimbă. Căci, cu ajutorul lui Dumnezeu, casa de Trastámara o să ajungă stăpână și peste lusitani. În ce le privește pe domniile voastre, asta înseamnă, printre altele, că în loc să vă ascundeți ca niște chițcani speriați prin cotloanele Valladolidului, de teamă să nu pună fiul lui Afonso mâna pe voi, o să primiți dregătorii, o să trăiți la curte și-o să huzuriți până la sfârșitul zilelor. Ori în Portugalia, ori aici, cum o să vă fie voia.

Pacheco se uită la el prost. Ițele urzelii erau mai încurcate decât crezuse. Cum adică, mototolul ăsta de Enrique se visa rege și peste Castilia, și peste Portugalia?

Cine ar fi putut să-l ajute la așa ceva? Cu ce preț și, mai cu seamă, cu ce interes? Din două una, își spuse Pacheco, strunindu-și un oftat. Ori Enrique e un nătărău cu minte de prunc, ori cele ce se pregătesc contra lui Pedro al Castiliei sunt doar începutul unei schimbări nemaipomenite pentru toată Iberia.

— Și mai e ceva, *señor* Diogo, zise contele Rodrigo Álvarez. Să mă ierți că ți-o spun pe șleau, dar nu cred că ești în situația să faci nazuri.

Pacheco îl privi cu o împletire de scârbă și teamă, ca pe năpârca ieșită la drum. Abia aștepta să plece de-acolo și să stea la sfat cu Perô Coelho și Alvaro Gõnçaves. I se păru dintr-odată că moartea îi însoțea și acum pe toți trei, ca umbra furișată pe garduri a unui lotru cu pumnalul ridicat. Umbra era a răzbunării, iar mâna încleștată pe pumnal, a prințului Pedro al Portugaliei.

— Lămurește-mă, te rog, conte. Sunt mai greu de cap.

Gerardo de Aguilar chicoti ascuțit, dar se opri sub privirea dojenitoare a unchiului.

— Ai priceput foarte bine, *señor*, continuă Álvarez. Dacă lupți lângă noi, poți trage nădejde c-o să-ți scapi pielea. Dacă te ții departe, fără sprijin și prieteni — în afara tovarășilor dumitale portughezi —, te așezi singur în ochiul furtunii. Ba chiar poți să-i pierzi și pe ei. N-ai cum să știi de unde-ți vine brânciul în brațele dușmanului.

Atilio Moncloa se ridică, își vârî spada în teacă, străbătu încăperea și se uită pe geam. Nu era țipenie în jurul casei fără vecini. O buhă cocoțată într-un vârf de pom scoase un țipăt care destrămă liniștea după-amiezii. Moncloa

se întoarce la loc, urmărit cu privirea de ceilalți, și, fără să se așeze, îi vorbește portughezului ca unui vechi prieten.

— N-aș vrea să fiu în pielea dumitale, *señor*. Atâtea strădanii, atâtea luni de fugă și piteli, și pentru ce? Pentru ca într-o bună zi să ieși din casă, să dai nas în nas cu cineva pe care credeai că n-o să-l mai vezi până la sfârșitul vieții și să simți arsura batjocurii. Căci domnul conte aici de față a uitat să-ți dea vestea: cinci oameni ai amicului dumitale Cristoval Ocayo bântuie de vreo trei săptămâni prin Valladolid. Au intrat în crâșma lui Calisto, i-au dat de urmă lui Ambrosio, iar de socoți cumva că, fiind mai isteț ca ei, le-ai scăpat, teamă mi-e că trebuie să te mai gândești o dată. Așteaptă doar să vă-ntâlniți toți trei ca să vă salte.

Moncloa se apropie până la o palmă de Pacheco și-i susură îngustându-și ochii:

— Chiar dacă unul își zice jupân, celălalt, meșter și al treilea face pe prostul, rămâneți ce-ați fost și până acum: niște ucigași care-au căsăpit o femeie fără apărare. Și nu oriunde, ci înăuntrul unei sfinte mănăstiri. Din câte știu despre obiceiurile de-aici, *señor*, astea-s lucruri pentru care nu se capătă îndurare. Iar până la bunul Dumnezeu s-ar putea să aveți de dat socoteală în fața unor oameni care n-au de ce să v-arate îngăduință. Căci – spadasinul suspină prefăcut – fapta voastră a ajuns pe buzele multora.

Pacheco se trase înapoi și se șterse pe față cu o batistă. Dintr-odată își dădu seama că nădușea ca un godac sub zăpușeală.

— Și nu doar atât. A urcat și la urechile celor doi oameni de încredere care țin legătura între prințul vostru și

regele de-acum al Castiliei. De-asta spun că singura voastră șansă e să vă puneți spada și priceperea în slujba prințului Enrique. Altfel...

Moncloa nu avu vreme să încheie propoziția, căci portughezul își lăsă curiozitatea să prindă glas.

— Și mă rog cine sunt oamenii ăștia, don Atilio? Îi cunosc?

Spadasinul dădu din cap, dar nu mai apucă să răspundă, căci cavalerul de Aguilar i-o luă înainte.

— Ba bine că nu, zise el, cu același râs enervant. Sunt Alvaro și Jaime de Castro. Frații nefericitei pe care-ați făcut-o bucăți.

Printre zăbrelele celulei, Pedro se uita la corbii care ciopleau stârvul lui Rodrigo Pereira. Banditul fusese ridicat în ștreang gata mort, după ce fusese legat de un par și bătut cu bolovani în piața mare din Coimbra, spre întristarea vădanelor focoase și veselia bogătanilor jefuiți. Leșul atârnat ca să-l vadă toți se rotea în bătaia vântului care ducea mai departe izul de carne putrezită. Trupul plin de sânge, bube și puroi era prânzul zburătoarelor care se ospătau lacom și rupeau fâșii mai mari sau mai mici, după cum izbuteau să-și facă loc. Cele mai vrednice apucaseră să scobească în găvanele înroșite și să plece ducând în cioc ochii ca niște mărgele cleioase ai banditului. Celelalte căpetenii ale răzvrătiților fuseseră legate în fiare, urcate în șase căruțe descoperite și duse la Lisabona, unde Afonso promisese un spectacol pilduitor, spre a le trece pofta celor cărora le-ar mai fi dat prin cap să se scoale împotriva stăpânirii. Rugămințile reginei Beatriz nu-l

înduplecaseră, ca de altfel nici sfaturile șoptite de confesorul regal, eruditul Alberto Duvergel. O fi fost regele beteag, slăbit și bătrân, dar plăcerea pedepselor crude nu i se domolise defel.

Întorcându-și ochii de la hoitul lui Pereira și tânjind după ceva care să-i alunge gustul de fiere, Pedro își aminti de visele, tot mai multe la număr, în care scumpa lui Inès îi apărea la fel de proaspătă și dornică de iubire ca în ziua când o văzuse pentru prima oară. Curios lucru, pe copiii lor nu-i visase nici măcar o dată de când se răsculase împotriva lui Afonso, poate și din cauză că Beatriz găsisse pe cineva care să-i crească departe de Coimbra, Montemor-o-Velho și Santa Clara. Pe lângă asta, avea grijă să-i aducă din când în când vești lui Pedro despre Beatriz cea mică, João și Dinis. În schimb, rar treceau trei zile fără ca prințul întemnițat s-o viseze pe Inès – ba dansând ștregărește pe malul lui Mondego, ba dăruindu-i-se în nopți cu luna stând ca o cicatrice pe obrazul cerului, ba înfățișându-se în fața curții portugheze, cu mâna în mâna lui, ca regină juruită în fața lui Dumnezeu.

Ca un făcut, în mai toate visele Inès își lipea de el trupul cald, căruia Pedro îi aflase toate tainele, și-i șoptea vorbele pe care chiar i le spusese aieva cândva: „Când pleci, mă simt de parcă mi-ar fi smuls cineva inima. Rămâne un gol însângerat. Un loc unde nu mai poate să crească nimic. Un pustiu pe care nici soarele suit pe boltă nu poate să-l lumineze.” Ascultând iarăși și iarăși glasul acela venit din altă lume, Pedro citi în el un semn ceresc și hotărî ca, de îndată ce avea să urce pe tronul Portugaliei,

să îndrepte măcar în parte grozăvia făptuită de oamenii tatălui său. Și nu oricum, ci într-un fel care să arate nobilimii lusitane că vrerea lui era mai presus de tocmelile și învoielile lor politice.

— E așa cum ai spus, sire, spuse bărbatul cu pelerina prăfuită. Se coace o netrebnicie mare, cu ajutor de-afară.

Pedro al Castiliei se întoarse de la fereastra de unde privise dealurile cu iarbă pârjolită ce se întindeau mai jos de castelul Tiedra. Cea mai veche fortăreață din Valladolid fusese martora multor trădări și mârșăvii, dar asta parcă le întrecea pe toate. Castilianul se așează pe jilțul tare pe care își primea de obicei oaspeții în sala armelor și clătină din cap. Știa de mult că Enrique voia să-l dea jos de pe tron. Cu aproape două luni în urmă, prietenul lui din Anglia, Geoffrey Chaucer, poposisese în Valladolid și-i făcuse bucuria unei vizite. Între două tăvi cu bucate, Chaucer îi povestise ce se vorbise la crășma lui Calisto și-l sfătuisese pe Pedro să reînnoiască prieteșugul cu vărul lui din Portugalia.

— Eu n-am fire de războinic, sire, spusese el. Singurele mele lupte sunt cu gândurile ce nu vor să mi se aștearnă sub pană așa cum poftesc. Dar mă pricep să adulmec primejdia și pe cei ce trădează. Or, în Piața Florilor, taman peste asta am nimerit – peste un buchet de nemernici chitiți să trădeze și să vândă.

Pedro îi mulțumise, făgăduindu-i să aibă grijă și să nu calce strâmb. Oaspetele se înclinase respectuos, iar înainte de-a ieși din sala armelor rostise:

— Cinstitul Ioan de Gaunt, ocrotitorul meu, îți transmite că e gata să-și scoată sabia din teacă și să te apere. Cu prețul vieții, dacă e nevoie.

Castilianul își aminti de ceasul petrecut la sfat cu Chaucer și surâse amar. Englezul încă nu deprinsese purtările curtenitoare ale nobililor din Valladolid, dar avea o inimă de cinci ori cât a lor. Cât despre Ioan de Gaunt, sprijinul lui era mai folositor ca niciodată. Din ce-i ajunsese la urechi, unul dintre străinii care făgăduiseră să-i stea alături bastardului Enrique era nimeni altul decât Bertrand de Guesclin, viteazul care înălțase mormane de hoituri în războaiele de succesiune sau în înțeleștarea cu oștile englezilor. Cavalerul breton, căruia i se făgăduise că avea să fie făcut conetabil al Franței, era vestit pentru patima cu care intra în luptă, ceea ce făcea ajutorul lui Ioan de Gaunt cu atât mai prețios. Și totuși, Pedro al Castiliei adulmeca primejdia. Știa că avea o armată șubredă și că nobilii erau tot mai împărțiți. Aproape că nu era săptămână să nu afle de o fugă în Portugalia sau în Franța. Aproape că nu trecea lună fără să descopere un cuib de vipere gata să-și împroaște otrava. Râca dintre nobili și jurămintele de credință călcate în picioare îl mâniiau și-i împușinau somnul și-așa pe sponci.

— Ce-i de făcut, Gonzálo? îl întreabă el pe bărbatul care venise să-i aducă vestea. Tronul ăsta e tot mai șubred.

Gonzálo Serra era pentru Pedro al Castiliei ceea ce era Cristoval Ocayo pentru Afonso. Nemilos cu dușmanii,

fidel până la îndobitocire, priceput să smulgă mărturisiri de la prizonieri și să-i supravegheze pe uneltitori, spaniolul ajuns cu cinci ani în urmă din Logroño la Valladolid avea o sută de oameni a căror treabă era să afle tot ce se întâmpla în Castilia și merita să ajungă la urechea lui Pedro. Serra împânzise regatul cu năluci în stare să se strecoare pe gaura cheii, să se pitească după o lumânare sau să bată cu privirea – pe timp frumos și dacă urcau în turnul cel mare de la Tiedra – până la Zamora, Aranda de Duero sau Burgos. Nu le țineai minte nici straietele, nici chipurile. Cutreierau străzi lăturalnice, se opreau în inima piețelor, își trăgeau sufletul pe sub streșini, se amestecau printre castilienii de rând, căscau ochii ca pe felinare și urechile ca pe pâlnii. Băgau la cap și spuneau mai departe, știind că Gonzálo răsplătea silința și-i pedepsea pe trândavi.

Întrebarea lui Pedro nu-l miră deloc. Niciodată tronul Castiliei nu făgăduise pace și tihnă celui care se așezase pe el.

— În locul tău, sire, aș da poruncă să fie luați pe sus toți străinii care s-au pripășit în ultima vreme în Castilia. Să-i vârâm nițel la răcoare, să-i descoasem și să vedem ce hram poartă. Bine, cu unii nici nu mi-aș pierde vremea. Bunăoară, cu portughezii care-au fugit din Coimbra. E limpede că urzesc împotriva ta și c-au fost momiți de oamenii bastardului.

Obrazul brăzdat de vinișoare al lui Pedro se schimonosi nestăpânit. Pe toți străinii n-avea cum să-i poprească, iar pe negustorii evrei cu atât mai puțin, câtă vreme nu-i erau dușmani, ci dimpotrivă, prieteni cărora le putea

cere sprijinul la nevoie. E adevărat, se gândise să-i pună la cazne pe Pacheco, Gonçalves și Coelho, dar se înfrânase. Pe de o parte, aștepta să vadă pe cine mai atrăgeau de partea lor și a lui Enrique. Pe de alta, într-o lume a negotului, poate că erau la rându-le mai folositori ca marfă de schimb decât ca mușterii pentru securea călăului. Din câte-i spusese războierii, vărul său aștepta dintr-o zi într-alta să urce pe tronul Portugaliei. Și la cât îl știa de răzpunător, bănuia că avea să-i crească inima în piept aflând că ucigașii pe care-i căuta îi puteau fi trimiși înapoi în țară sub pază. Atâta doar că unui asemenea hatâr trebuia să i se răspundă pe măsură. Iar Pedro al Castiliei știa în ce fel.

— Mai așteptăm, Gonzálo. Lucrurile bune nu întârzie mai mult decât se cuvine, dacă te pricepi să le ieși în cale.

Serra se înclină scurt.

— Și-atunci ce poruncești, sire?

— Deocamdată, nimic. Îndeamnă-ți oamenii să aibă grijă și de-acum încolo la tot ce mișcă. Să nu-i scape din ochi pe portughezi, dar să nu-i înhațe acum, ci abia când îți spun eu. Și să fie cu băgare de seamă la mișcările bretonului. Ceva îmi spune că de-acolo vine primejdia. O fi Castilia regatul soarelui, dar ne-așteaptă vremuri viforoase.

După șaiszeci și șase de ani de viață și treizeci și doi de domnie, Afonso al IV-lea se stinse într-un sfârșit de mai luminos ca un zâmbet de copil. La câteva luni după ce războiul civil se încheiase, boala se înstăpânise repede pe *O Bravo*, făcându-l să arate ca un moșneag împlăcitat. Cu fruntea încrețită de griji, dom Valerio Furchal, medicul

curții, îi șoptise reginei că nădejtile de înzdrăvenire erau mai slabe ca pâlparea unei lumânări în furtună. În ultima vreme, brațul care ridicase sabia și veștejise fala marinizilor la Rio Salado nu mai putea nici măcar să ducă pocalul la gură. Ochii care altădată spintecau depărtările acum de-abia se mișeau nevolnic. Gura pungită rostea tot mai greu cuvintele. Din stăpân neînduplecat, Afonso se preschimbase într-o umbră smochinită, într-o stafie fără vlagă, în care cu greu ar fi recunoscut cineva pe învingătorul de odinioară al lui Abu Hasan. Și chiar dacă moartea lui nu făcu mare vâlvă, fiindcă boala îi obișnuise pe portughezi cu gândul sfârșitului, tot se găsi ceva în care astrologii aduși la curte să vadă semne de nedeslușit. Căci chiar în clipa când Afonso trecu în lumea dreptilor, vegheat de Beatriz, de Pedro, scos din temnița unde i se dăduse vreme să se căiască, de căpeteniile războinicilor și de curtenii credincioși, afară, în curtea de la Montemor-o-Velho, leopardul Sorte se prăbuși din senin lângă zidul dinspre miazănoapte și își dădu ultima suflare cu ochii deschiși.

Cu o săptămână mai devreme, simțindu-și sfârșitul, Afonso îl chemase la căpătâi pe confesorul regal. Eruditul Alberto Duvergel se apropiase de muribund cu pasul șovăielnic cu care străbătea de obicei capela de la Montemor-o-Velho. Aflase deja că regele era pe moarte și era gata să-i asculte ultimele vorbe.

— Părinte, nu mai am mult. Roagă-te bunului Dumnezeu să-mi ierte relele și păcatele.

Confesorul șoptise câteva cuvinte pe care Afonso se căznise degeaba să le audă, iar apoi făcuse de trei ori semnul crucii.

— Plec neîmpăcat la judecată, continuase Afonso cu o voce firavă, întreruptă când și când de câte-un tuset. Mă gândesc că las tronul pe mâna unui nebun mistuit de fierbințeala răzbunării. Aș face altfel, dar n-am cum. Nu pot să pun pe altcineva în loc și nici n-am pe cine. Iar Pedro și-a dus viața umplând țara de copii din flori, săvârșind blestemății sau chinuindu-se să mă dea jos. Mi-e groază să mă gândesc la ce-o să facă de-acum încolo. Castilienii mișună prin Lisabona și Coimbra, strângerea dărilor întârzie tot mai mult, armata e slăbită. Colac peste pupăză, bastardul Trastámara lucrează din umbră să cucerească Valladolidul. Numai un rege puternic ar putea să țină Portugalia pe drumul drept. Dar unde e regele acela, părinte? Eu mă sting pe picioare, iar Pedro are mintea stricată.

Duergel murmurase ceva din care lui Afonso îi ajunsese la urechi „păcate lumești“. Ridicat anevoie pe perne, regele își ștersese cu dosul palmei firicelul de scuipat prelins pe la colțul gurii și vorbise parcă mai încet ca până atunci.

— Căința ușurează trecerea dincolo, părinte. Știu că n-am făcut doar lucruri bune la viața mea. Am descoperit Canarele, dar am și îngăduit nedreptăți. Am dat Portugaliei o flotă de negoț la care nu visa nimeni, dar am și plecat uneori urechea la cine nu trebuia. Am poruncit să se facă primele expediții pe mare, dar am și trimis oameni la pieire. De toate greșelile îmi pare rău și pe toate le-aș îndrepta dacă aș mai avea în ce fel. Dar cel mai rău — aici glasul lui Afonso se curmă câteva clipe, de parcă regelui i s-ar fi pus un nod în gât —, cel mai rău îmi pare

c-am poruncit moartea galițienei de Castro. M-am gândit mult la ce-am făcut atunci, părinte. Ar fi trebuit s-o las în viață.

Zece zile mai târziu, la ora amiezii, alaiul mortuar intră în catedrala Santa Maria Maior, unde episcopul Hernan de Hastings era pregătit să înceapă slujba de îngropăciune a celui care fusese *O Bravo*. Curtenii în haine cernite stăteau cu capetele plecate și păreau copleșiți de durerea clipei. Unii însă chibzuiau mai puțin la nemurirea sufletului și mai mult la ce aveau să facă după apropiata suire pe tron a lui Pedro. Cristoval Ocayo, Tiago Melendes și Elpidio Graça nu jeleau atât moartea lui Afonso, cât mai cu seamă soarta pe care le-o pregătea fiul său. Nici Umberto Vidigal nu se simțea în apele lui, știind că, odată urcat pe tron, Pedro avea să-l învinuiască de trădare. Într-un colț, Alvaro și Jaime de Castro se bucurau în tăcere că nemernicul care poruncise să le fie omorâtă sora se cufundase în somnul veșnic. Dintre toți cei strânși sub bolta catedralei din Lisabona, doar trei nu-și lăsaseră mintea să zboare în alte părți: regina Beatriz, Manoel Leite, cel mai vârstnic dintre sfetnicii fostului rege, și Hernan de Hastings.

Cuvintele latinești ale episcopului înfiorară bolțile de la Santa Maria Maior, urcând spre triforium și spre vitralii. La încheierea slujbei, corpul fără viață al lui Afonso fu așezat de șase războinici în cavoul a cărui lespede fusese dată la o parte. La câțiva pași de el se afla mormântul lui Lopo Pacheco, unul dintre luptătorii care aduseseră faimă Portugaliei. Pe lespede a lui se odihnea replica de bronz a cavalerului, surprins de artist cu mâna pe mânerul

sabiei și cu Melo, credinciosul său câine, cuibărit la picioare. Pe lespede de regăsi nu se găsea deocamdată nimic, iar gravorul curții primise poruncă să treacă doar numele răposatului și cifra romană care să arate al câtelea purtător al acestui nume era.

Vântul se înfuriase, ridicând trâmbe de praf și îndoinde crengile copacilor în plecări neașteptate. Apele râului Sil se încrețiseră, făcând ca forma peștilor care înotau pe fund să se vadă tremurat. În depărtare, câteva petice de zăpadă împodobeau munții Aquilianos și vârful El Morredero, fără să țină seama că jos, la șes, soarele începuse să dogorească. Din turnul de pază al castelului Ponferrada, culmile pietroase sub care se aflau Las Médulas, minele aurifere ale romanilor, semănau cu un sat de pe altă lume, în care casele aveau doar ziduri și acoperișuri, ca și cum cei care le ridicaseră ar fi uitat să le facă uși și ferestre.

Castelul străjuia peste Sil de aproape două veacuri. La scurt timp după ce fusese ridicat, Ferdinand al II-lea îl dăruise cavalerilor templieri, care ținuseră poarta deschisă pentru pelerinii porniți pe drumul penitenței spre Santiago de Compostela. Conducătorii ramurii Calatrava stătuseră aici vreme de douăzeci de ani și-i găzduiseră, cu felurite prilejuri, pe marii maeștri francezi. Unul după altul, descinseseră la Ponferrada cinci dintre templierii cei mai de seamă ai acelor timpuri: Gérard de Ridefort, seneșalul care luptase împotriva lui Saladin la Cresson, Robert de Sablé, răsfățatul regilor angevini și îndeosebi al lui Richard I, Gilbert Horal, cel care intrase de foarte tânăr în ordin și se străduise să-i împace pe creștini cu

musulmanii, Philippe de Plessis, luptător în cea de-a treia cruciadă și arhitect al tratatului dintre Saladin și Richard, și în fine Guillaume de Chartres, rănit la Damietta și mort apoi de ciumă, după ce ajutase ordinul să prindă cheag în Spania și să-i înfrângă pe mauri în câteva bătălii de legendă.

Dacă altădată în sălile reci de la Ponferrada se croiseră planuri de luptă pentru gloria creștinătății, cu totul altele erau vorbele ce răsunau acum sub bolțile de piatră. Cine spusese că prezentul era copilul netrebnic al trecutului nu mințise. Cu hartă Iberiei desfășurată în fața lui pe o masă, prințul Enrique de Trastámara ticluia răsturnarea fratelui său vitreg și urcarea pe tronul Castiliei. Își mângâia bărbuța roșie cu gesturi pripite, frământa în mâna stângă un șirag de mătănii și, când nu-l vedea nimeni, arunca priviri fățarnice crucifixului prins de zidul din fața lui, implorându-l parcă pe Cristos să-i încuviințeze nelegiuirea.

— Cavaliere de Guesclin, mă bizui pe domnia ta să preiei comanda trupelor de asalt. Mototolul care-și face veacul la Tiedra trebuie scos de-acolo, alungat din Valladolid și trimis la văru-său în Portugalia. Asta dacă nu l-o nimeri cumva vreo săgeată.

Bretonul dădu din cap, cu ochii pironiți pe hartă. Cerceta petele maronii tăiate de firicele albastre și încerca să le vadă, cu ochii minții, în mărimea lor adevărată. Totodată, se gândea cui să trimită vorbă în Franța să-i vină în ajutor. Războiul cel mare lăsase pe drumuri o sumedenie de spadasi nevoiți să-și vândă curajul celor care aveau la ce să-l folosească. Nu cereau bani mulți și

știa să se bată cu orice dușman pe orice vreme. Încălecau de îndată ce era nevoie de ei, neostenindu-se să afle dacă slujeau unei cauze nobile sau ticăloase. Lângă de Guesclin, contele Rodrigo Álvarez urmărea cu degetul drumul pe care aveau să-l facă asediatorii până la vizuina lui Pedro al Castiliei, ridicându-și din când în când privirea spre Rafael Altamirano și întrebându-l ba una, ba alta. De partea cealaltă a mesei, Gerardo de Aguilar și Atilio Moncloa șușoteau nelămurit. În picioare, câțiva pași mai încolo, Diego Monteprieto, Perô Coelho și Alvaro Gonçalves se uitau când la prințul Enrique, când la contele care se ocupase de creșterea lui. Dacă Álvarez le trezea un respect vecin cu teama, bastardul nu li se arăta cu nimic mai breaz decât fratele lui vitreg. În sinea lor, recunoșteau cu toții că, dimpotrivă, Pedro al Castiliei părea mai potrivit să șadă pe tron. Monteprieto știa însă că înscăunarea lui Enrique i-ar fi făcut pe spițerii evrei să spele putina din Valladolid, în vreme ce portughezii vedeau în copilul nelegitim al lui Alfonso al XI-lea cu Eleonora de Guzmán cheazășia rămânerii în viață. Era o lume strâmb alcătuită, însă nu doar din vina lor.

O umbră se dezlipi de zid la adăpostul întunericului și-i tăie calea lui Diogo Lopes Pacheco. Sugrumătorul vru să ducă mâna sub pelerină, dar se uită mai bine la cel din fața lui și râse ușurat.

— Ce-i cu tine-aici? Și ce te-a apucat? Să nu-mi spui că vrei să mă jefuiești.

Flendurosul se apropie de portughez, făcându-l să se strâmbe din cauza puturoșeniei pe care-o răspândea.

— Oamenii regelui intră prin crâșme și prăvălii și-ntreabă de domnia ta.

Pacheco ridică din umeri.

— Asta-i soarta străinilor, să fie mereu lumea cu ochii pe ei.

Cerșetorul clătină din cap și se vâri și mai mult în sufletul celuiilalt. Duhnea de-ți întorcea stomacul pe dos.

— Nu știu dac-ai făcut vreo netrebnicie și nu mă privește. M-ai scăpat atunci de la moarte, iar acum îți întorc hatârul. Dacă ții la viață, pleacă din Valladolid. Caută-ți de drum și nu te uita înapoi. Oi fi eu zdrențaros și-oi puți ca groapa de gunoi, dar ochii și urechile îmi sunt la fel ca-n tinerețe.

— Ce-ai văzut și ce-ai auzit? îl întrebă potolit Pacheco.

— Destul cât să știu că ești în primejdie. Crede-mă, n-am de ce să-ți îndrug năzbâtii. Oamenii lui Serra te caută și pe tine, și pe tovarășii dumitale din Coimbra. Ba mai mult, am văzut niște fețe noi prin târg. I-am întrebat pe pomanagiii din Piața Florilor și mi-au zis că nu vorbeau în castiliană. Nu m-aș mira să fie portughezi de-ai dumitale.

Pacheco se căută prin buzunare și-l milui pe zdrențaros cu un ban de argint.

— Cum te cheamă?

— Arsenio, răspunse cerșetorul.

— Mi-ai fost de folos, Arsenio, așa cum ți-am fost și eu. Se cheamă că suntem chit. Dar ar fi bine să uiți că ne-am întâlnit vreodată.

— Fii pe pace, am uitat deja.

Diogo Lopes Pacheco se pierdu în noapte, gândindu-se dacă se cuvenea să le dea de veste lui Gonçalves și Coelho că erau târcoliți de oamenii stăpânirii. Ar fi făcut-o, dar se temea să nu-și taie singur craca de sub picioare. Neghiobi cum erau, ceilalți doi se prinseseră în hora răsturnării lui Pedro al Castiliei, chibzuind că în felul ăsta o să scape teferi și-o să poată rămâne în Valladolid. Treaba lor. El, unul, nu avea să mai zăbovească nici măcar un ceas în viesparul ăsta unde mișunau iscoadele. Și oricum, când voiai să scapi neprins, cea mai bună cale nu era încârdășirea cu alți neisprăviți, ci fuga. Fuga sănătoasă. La urma urmei, așa era cinstit, să scape. Căci nu el înfipsese pumnalul în inima galițienei și nu el îi tăiasse capul.

Dragul meu văr,

Pe cât m-a întristat săvârșirea din viață a preadreptului Afonso, pe atât m-a bucurat suirea ta pe tronul Portugaliei. Am încredințarea că, sub sceptrul tău, lusitanii vor trăi feriți de urgii. Cinstitul tău tată a fost numit de supuși O Bravo. Fie ca pe tine suflarea omenească să te știe drept O Justiceiro.

Aflu din cronici, de la iscoade și din scurgerea firească a zilelor că semănăm mai mult decât aș fi crezut vreodată. Amândoi avem puțini prieteni pe față și mulți dușmani pe ascuns. Amândurora ni se cere să fim drepti într-o lume doldora de alcătuiți strâmbe. Amândoi am fost puși să ne legăm în fața lui Dumnezeu cu ființe pentru care nu simțeam nimic. Ție ți-a fost dată Constancia de Peñafiel, eu a trebuit să mă însor cu Ioana Plantagenet. Soția ta a murit după ce l-a născut pe Fernando, pe a mea a răpus-o ciurma pe mare, înainte să ajungă în Castilia, astfel că a trebuit să fac nuntă, de formă, cu Blanca de Bourbon. În fine, amândoi am descoperit dragostea adevărată în răspărul părinților, al politicii și al rațiunilor de stat. Tu ai avut-o pe Inès de Castro, ierte-o Dumnezeu, eu am avut-o – și, slavă Celui de Sus, o am și acum – pe María de Padilla.

Ai spune, punând toate acestea laolaltă, că soarta ar fi trebuit să ne facă frați, nu veri. Și cred și mai abitir lucrul

ăsta când îmi aduc aminte cum am copilărit împreună, bucurându-ne când fugeam după iepuri, treceam râul înot sau ne ascundeam de slujitorii trimiși să ne caute. După cum vezi, ne leagă multe lucruri, printre care — frumoasă potriveală! — numele primit la botez. Iar dacă te uiți bine vei observa că suntem împreună până și în suferință. Scumpa ta Inès a fost trimisă în lumea dreptilor, viața mea e amenințată, odată cu tronul Castiliei. Din nefericire, eu nu pot în nici un fel să-ți dau ajutor. Tu însă mie, da. Și tocmai de aceea îți scriu rândurile acestea.

N-am îndoieli că știi ce se petrece la mine în regat. De câțeva vreme mi se pregătește uzurparea, iar numărul celor amestecați în urzeli crește de la o zi la alta. Nici n-am terminat lupta cu Pedro al IV-lea de Aragón (aș spune, în treacăt, că suntem cam mulți cu același nume și că le va fi greu istoricilor peste veacuri să ne deosebească) și trebuie să dau piept cu trădătorii strânși în jurul lui Enrique. Nu m-aș mira deloc ca aragonezul și fratele meu vitreg să se unească spre a-mi veni de hac. Casa de Trastámara vrea să domnească în Castilia cu orice preț și nu se va da în lături de la nimic.

Fratele meu vitreg s-a mișcat repede și a găsit aliați puternici. Francezii îl susțin, plătindu-și cu prilejul ăsta și câteva datorii din războiul cel mare. În fruntea lor se află Bertrand de Guesclin, despre ale cărui vitejii nu mă îndoiesc că s-a auzit și în Portugalia. Mai mult, însuși bunul meu prieten, López de Ayala, poet, cronicar și istoric de ispravă, m-a lăsat baltă și a trecut și el în tabăra lui Enrique. De ce, nu știu. Pot doar să bănuiesc că a fost atras cu făgăduieli, cu toate că și eu aveam de gând, după cum i-am și spus nu de mult, să-l numesc cancelar. N-ai ce să faci, dragul

meu văr. Fidelitățile aristocraților castilieni se schimbă mai iute ca firea unei mirese mosturoase.

Și când scriu asta nu mă gândesc doar la Ayala. Don Pedro Fernández de Castro, tatăl dragei tale Inès, și don Juan Manuel de Peñafiel, părintele răposatei Constancia, s-au hotărât să încline tot spre Enrique, după ce s-au înfruptat ani buni din ce le-am dăruit și eu, și tata înainte de-a se stinge. M-am tot întrebat ce i-a făcut să trădeze și cred că am găsit motivul. Enrique a apucat să se laude că, după ce se va sui pe tronul Castiliei, va ataca Portugalia și va încerca s-o aducă sub sceptrul lui. (O nebunie, firește, dar cine-l cunoaște pe Enrique știe că nu e sănătos la cap.) Asta nu poate să însemne decât că don Pedro și don Juan Manuel au găsit în sprijinirea campaniei lui Enrique în Portugalia felul cel mai bun de-a se răzbuna pe tine pentru moartea fiicelor lor. Căci, fii sigur, amândoi te consideră vinovat.

În ce mă privește, nu pot să mă bizui cu adevărat decât pe sprijinul englezilor, așa cum m-a încredințat de mai multe ori maestrul Chaucer. Ioan de Gaunt, cel care-l ocrotește și are grijă de el în lume, îmi e de asemenea alături. Nu însă și Sir Hugh Calveley, care a preferat să se alieze cu Bertrand de Guesclin și să-și pună sabia în slujba lui Enrique. După cum se vede, nu doar castilienii sunt umbroși la suflet și necurați în gânduri. Nasc și în mândra Anglie oameni pe care nu poți să-i crezi nici dacă-ți spun că laptele e alb și noaptea neagră.

Vei fi început pesemne să te întrebi de ce te fac părtaș la aceste frământări. Ți-am spus deja: pentru ajutor. Printre vânzătorii care mă visează dat de-a berbeleacul de pe tronul Castiliei se numără patru oameni credincioși fratelui

meu vitreg, care s-au aciuat în Portugalia. Au intrat pe ascuns, în mijlocul unui alai de flagelanți, și au rămas printre lusitani. Am aflat târziu de fapta lor, așa că n-am avut cum să-i opresc. Aș da orice să-i înhaț și să le scot colții de năpârcă. Mă tem de sabia lui de Guesclin, de șiretenia contelui Álvarez și de nebunia lui Enrique, dar și mai mult mă tem de urzelile celor patru. Sunt ageri, pricinoși, vicleni și-mi poartă sâmbetele de multă vreme. Ei sunt cei care mi-au convins părinții cât de spornică ar fi fost căsătoria cu Blanca de Bourbon — vezi bine, fiindcă le îmbobociseră în minte hatârurile ce le-ar fi putut dobândi dacă ar fi mijlocit totul cum se cuvine. Îți dau numele lor, dragă vere, mărturisindu-ți că tare mult aș vrea să-i găsești și să mi-i trimiți la Tiedra. Îi cheamă Pedro Nunes de Gusmão, Mem Rodrigues Tenorio, Fernão Gudiel Toledo și Fernão Sanches Caldeira. Nu știu dacă ți-a ajuns ceva la urechi despre ei, dar, crede-mă pe cuvânt, sunt niște ticăloși pentru care și moartea e o pedeapsă blândă.

Fapta bună se cuvine răsplătită, dragă vere. Și cred că știu care e cel mai nimerit fel de a-ți întoarce hatârul. În regatul meu, chiar în inima Valladolidului, se ascund doi dintre cei trei ucigași ai lui Inès. Stau aici de câțva timp, iar oamenii mei îmi spun că au apucat să-și facă un rost. Unul ține o crâșmă, celălalt e cioplitor de icoane. De la o vreme au început să umble cu trădătorii care-l slujesc pe Enrique, iar crâșmarul chiar le deschide ușa în Piața Florilor, unde se adună uneori seara târziu, când cred că nu-i vede nimeni. Crâșmarul își spune Calisto, iar iconarul, Ambrosio, dar am aflat că sub numele astea se ascund fugarii portughezi Alvaro Gonçalves și Perô Coelho. Pe al

treilea, în schimb, parcă l-a înghițit pământul. Nici unul dintre oamenii pe care i-am risipit prin târg după el nu-i mai dă de urmă. La înapoierea în Portugalia nu cred să se fi încumetat, drept care tare mă tem să nu se fi pierdut pe drumurile care duc spre Pirinei, prin Burgos și Pamplona, iar de acolo în vreunul din târgurile franceze — poate Toulouse, poate Avignon. Dacă iscoadele mele nu se înșală, pe fugar îl cheamă Diogo Lopes Pacheco.

Mi-ar fi la îndemână să pun mâna pe Gonçaves și Coelho și să-i omor fără judecată. Uneltesc pentru răsturnarea mea și prin urmare merită să-i scurtez de cap. Nu i-am azvârlit în temniță doar fiindcă am vrut să văd cu cine se întâlnesc și pe cine mai atrag alături de ei în ticăloșia pe care vor s-o făptuiască. Din aceeași pricină i-am oprit pe oamenii lui Ocayo să le vină de hac cu două luni mai devreme, când au făcut popas în Valladolid și-au început să cutreiere târgul. Acum însă, ți-i dăruiesc spre a-i pedepsi după cum ți-e pofta. Gonzálo Serra, omul meu de încredere, așteaptă doar un cuvânt ca să-și pună soldații să-i ridice din așternut și să mi-i aducă la castel. M-aș bucura dacă mi i-ai trimite în locul lor pe falșii flagelanți a căror răsuflare a împuțit aerul atât de curat al Portugaliei peste care domnești. Și m-aș bucura la fel de mult ca de-acum încolo să fim gata să ne sărim în ajutor unul altuia, așa cum făceam pe vremuri, când, copii fiind, aveam mult mai multe bucurii și mult mai puține griji.

Cu prețuire,
vărul tău Pedro,
știut de supuși ca El Justo

— Stăpânul Castiliei îți trimite vorbă, mărite.

Al optulea rege al Portugaliei și Algarvelor se întoarse spre solul care descălecaser și își legaser calul la o sută de pași de intrarea în mănăstire. Doi soldați stăteau în spatele lui și nu-l slăbeau din ochi. Bărbatul se sleise de puteri și abia se mai ținea pe picioare. Gonise până când pe zăbala armăsarului împuns nebunește cu pintenii începuse să se prelingă un soi de zeamă roșiatică. Și omul, și calul erau nemâncați, pârjoliți de sete și ruși de osteneală.

— Îngrijește-te să se spele și să se întrezeze, îi porunci Pedro al Portugaliei unui servitor rămas la câțiva pași, luând sulul de hârtie din mâna călărețului.

Real Abadia de Santa Maria de Alcobaça se găsea la douăzeci de leghe de Lisabona și semăna cu un vis turnat în piatră. Cistercienii o ridicaseră cu aproape două sute de ani mai devreme, iar slăvitul Afonso Henriques o împodobise cu două statui — una a sfântului Bernard, cealaltă a sfântului Benedict — în semn de recunoștință datorată proriei pentru că-l ajutase să smulgă Santarémul din mâinile maurilor. Orașul în care se găsea mănăstirea își luase numele de la cele două râuri care-l mărgineau, Alcoa și Baça, iar un braț subțire al celui dintâi trecea chiar prin bucătăria sfântului lăcaș.

Era a zecea zi la rând petrecută de Pedro la Alcobaça, iar meșterii care trebăluiau înăuntru se ofileau văzând cu ochii. Noul rege lăsase baltă treburile țării și poruncise construirea a două cavouri cum nu se mai văzuseră nicăieri în Portugalia. Pe cât de simplă era mănăstirea, pe atât de încărcate aveau să fie criptele. Cei mai destoinici pietrari fuseseră chemați să dantelărească blocurile de

marmură în care nu se afla deocamdată nimeni. La vremea aceea, ochiul străinului n-ar fi știut să spună ce rost avea o asemenea strădanie, dar, la terminarea lucrării, oricine se va fi oprit în dreptul cavourilor avea să poată citi nu doar părți din Cartea Sfântă, ci și povestea iubirii dintre Inès de Castro și Pedro Întâiul, al optulea suveran al Lusitaniei.

Cavoul lui Inès se găsea în partea de miazănoapte a transeptului. Șase îngeri vegheau statuia culcată pe lespede de gâlbui și douăsprezece scene din viața lui Isus umpleau fiecare dintre laturile lungi. Pilaștrii care susțineau cavoul adăposteau chipuri din Vechiul Testament, iar în frize meșterii pietrari îi ciopliseră pe apostoli. La capul lui Inès se odihnea un Crist răstignit, iar sub picioare sculptorii tocmai terminaseră de lucrat Judecata de Apoi. Cavoul stătea pe trupurile de marmură a patru lei cu chipuri omenești. Cine se uita de aproape își dădea seama că trei dintre fețele cu trăsături îngrozite erau ale ucigașilor lui Inès. Cum nu-i plăcea să plece de la Montemor-o-Velho, Cristoval Ocayo nu mai trecuse de mult pe la Mosteiro de Alcobaça. Dacă ar fi făcut-o, ar fi descoperit cu un junghi în piept că al patrulea leu îi furase chipul pe care se oglindea o spaimă fără margini.

În partea de miazăzi a transeptului, meșterii înălțaseră cavoul lui Pedro. Al optulea rege, străjuit de alți șase îngeri, era înfățișat în armură și cu amândouă mâinile odihnind pe mânerul sabiei. La picioare stătea întins un dulău de piatră care era semnul statorniciei nepieritoare. Pe laturi artiștii închipuiseră scene din viața sfântului Bartolomeu, iar mai sus de capul lui Pedro se înșirau

crâmpeie din viața noului rege și a iubitei sale – la început cele vesele, în care Inês își dezmierda copiii, iar apoi cele în care ucigașii îi răpeau dragostea și, odată cu ea, viața. Cavoul regal era sprijinit de șase lei. De data asta sălbăticiunile își păstrasera chipurile, iar căutătura lor feroasă vorbea despre mânia lui Pedro și despre neostoita lui dorință de răzbunare.

Regele desfășură sulul de hârtie, gândindu-se la ce avea de făcut în zilele următoare. Poruncise deja ca rămășițele lui Inês să fie aduse de la Mosteiro de Santa Clara, urmând să fie așezate cu grijă în cavoul pe care pietrarii se pregăteau chiar acum să-l termine. Numai că înainte de asta Pedro plănuise altceva pentru curtea lusitană. Ceva care să înmoaie genunchii nobilimii portugheze, dar care să pecetluiască totodată un legământ făcut cu ani în urmă, departe de privirile curioase din Coimbra sau Lisabona.

Citi scrisoarea lungă a vărului său, trecând repede de la scârbă la furie și apoi la o bucurie dezlănțuită. Nu-l ferecea pe secretarul lui Pedro al Castiliei, nevoit să umple atâtea pagini și să spună în sute de vorbe niște lucruri pentru care ar fi fost de-ajuns treizeci. Cu toate acestea, vestea pe care o primi la sfârșit îi aprinse privirea. Până la urmă, festinul pe care li-l pregătea curtenilor – și care trebuia să mai aștepte câteva zile – avea să se încheie cu un răsfăț peste priceperea celor mai iscusiți bucătari ai lumii.

După ce se înapoie la Montemor-o-Velho, unde-l împietri pe Ocayo cu o căutătură crâncenă, regele se așază la măsuța de scris și se apucă să-i răspundă vărului său din Castilia.

Dragă Pedro,

M-a bucurat scrisoarea ta și mă grăbesc să-ți întorc gândurile prietenești. Cum bine spui, trebuie să ne fim aproape unul altuia și să ne ajutăm în vremurile acestea grele pentru regatele noastre. Rândurile tale lămuresc ce trebuia lămurit. Am aflat de-o vreme cine sunt ucigașii lui Inès, dar n-am știut că Ocayo și-a trimis oamenii în Castilia, pe urmele ucigașilor. A făcut-o fără să-i dau poruncă și cred că știu de ce. Fii incredințat că va plăti scump. Cât despre hatârurile pe care dorești să ni le facem unul altuia, primesc cu dragă inimă. Abia aștept să-i privesc în ochi pe Gonçalves și Coelho. Îmi pare rău că Pacheco a scăpat cu fuga, dar nu deznădăjduiesc. Poate că bunul Dumnezeu mi-l va scoate cândva în cale. Cei patru uneltitori pe care mi-i ceri vor fi aduși sub arme aproape de granița Castiliei cu Portugalia, unde se vor întâlni cu soldații tăi și cu perechea de nemernici. Am bănuir că ar putea fi oamenii lui Trastámara, chit că am trăit o vreme cu gândul să mi-i fac curteni de vază. Îți propun, dacă n-ai nimic împotrivă, ca răscumpărarea să se petreacă peste opt zile la Ciudad Rodrigo. După aceea fiecare dintre noi se va răfui cu trădătorii după cum va crede de cuviință.

Cel de Sus să te păzească de boală și dușmani.

*Pedro I al Portugaliei,
O Justiceiro*

Nu se mai văzuse nădăd atăta lume în jurul castelului Montemor-o-Velho. O puzderie de țărani, meșteșugari, târgoveți, codane și copii înțesaseră dealurile de pe care se zărea fundul lui Mondego cel cristalin, pândind clipa când gărzile lui Pedro aveau să-și ferească lăncile și să împingă în lături porțile grele de fier. Regele făgăduise să-i lase pe toți înăuntru, așa cum înaintașul său Afonso nu făcuse vreodată. Nu se știa la ce soi de pomană îi pof-tise Pedro, dar oamenii bănuiau că avea să fie ceva fără seamăn. Tot atunci, pe străzile din Coimbra mai prinsese aripi un zvon: că măritul urma să se înfățișeze pentru întâia dată curții alături de cea care avea să-i fie regină. Cine era mândrețea care o izgonise pe Inês de Castro din mintea lui Pedro nu aflase nimeni. Unii spuneau că ar fi fost Teresa Gille Lourenço, care se și grăbise să-i dăruiască un fiu. Alții se îndoiau din străfunduri, murmurând cui pleca urechea să-i asculte că regele nu se mai atinsese de nici o femeie de la moartea lui Inês. Oricare ar fi fost adevărul, tălăzuirea gloatei pestrițe era aceeași la nuntă și la mort.

În sala de consiliu unde Afonso își îmbărbătase războinicii înainte de-a pleca să-i stârpească pe marinizi

la Rio Salado, curtenii se foiau nerăbdători. Măritul îi strânsese la castel înaintea prânzului, spre a vorbi despre lucruri de seamă. Veniseră, dar nu toți. Cristoval Ocayo lipsea, la fel ca Tiago Melendes, Elpidio Graça și Umberto Vidigal. Tatăl acestuia din urmă, Jacinto, se stinsese cam cu o lună în urmă, după ce o rană obrintită îi înnegrise piciorul și-i împinsese puroiul în tot corpul. Pierise și bătrânul Manoel Leite, care înainte de-a închide ochii apucase să-i șoptească reginei Beatriz că Pedro trebuia să fie cu mare băgare de seamă la ce se întâmpla în Castilia. Războinicii și curtenii adunați acum în încăperea boltită și răcoroasă șopocăiau cu o anume stânjeneală, neștiind ce vești aveau să primească. Deocamdată jilțul înalt pe care ar fi trebuit să stea regele era gol și se știa că Pedro întârzia doar din plăcerea de-a se lăsa așteptat.

Zumzetul din sala de consiliu se domoli când Alvaro de Castro, fratele mai mare al lui Inês, deschise ușa din spatele jilțului și înaintă spre mijlocul încăperii. Pe caftanul negru îi scliffea colanul de cancelar regal pe care-l purtase până cu o zi în urmă Melendes. Jaime, celălalt frate, nu se întorsese din Castilia, unde plecase de ceva vreme cu soldații care-i duseseră la Ciudad Rodrigo pe cei patru prizonieri făgăduiți la schimb.

— Măritul vă poștește în biserică, spuse Alvaro. A chibzuit că e un loc mai potrivit pentru prima ceremonie. Dar n-o luați pe-afară, în văzul lumii, ci pe-aici, pe coridorul acesta.

Se dădu la o parte, spre a face loc șirului prelung de războinici și curteni care se îndreptară spre Igreja de Santa Maria de Alcáçova. Abia atunci Fernam Furtado

do Avellar, păstrat de Pedro în funcția de comandant al arcașilor, observă că nici regina Beatriz nu era de față. Dacă ar fi fost, protocolul ar fi silit-o să se pună în fruntea alaiului și să pășească prima în coridorul întunecos. Do Avellar găsi de cuviință să-l întrebe pe Alvaro dacă se întâmplase ceva cu văduva lui Afonso.

— Regina-mamă a ajuns deja în biserică. Vă așteaptă acolo, îi răspunse Alvaro cu o oarecare țâfnă.

Santa Maria de Alçácova fusese ridicată la nouăzeci de ani după începutul celui de-al doilea mileniu, fără ca de atunci și până în acea zi însorită să i se fi știrbit ceva din frumusețe. În vremuri tulburi, cârmuitorii lusitani veniseră să se liniștească între zidurile ei aspre, iar la scurtă vreme după urcarea pe tron a lui Afonso al IV-lea meșterul Pero, sculptorul curții, înălțase două minunății din calcar – *A Virgem do Ó* și *Os Anjos da Anunciação* – de o parte și de alta a intrării. Lumânări aprinse aveau două dintre laturile bisericii, iar mirosul de tămâie se împletea cu un iz la care unii curteni începură să strâmbe din nas, ca și cum ar fi găsit un guzgan putrezit sub șaua armăsarului. Nici unul dintre ei nu-și dădu seama de unde venea putoarea, oricât s-ar fi străduit să adulmece înapoi și-ncolo până la intrarea în biserică.

— Poftiți, cinstiți războinici, prieteni și curteni. Intrați. Haideți, mai cu îndrăzneală!

Pedro le vorbise de pe tronul regal, aflat de obicei în sala mare de la Montemor-o-Velho și mutat de servitori în biserică, peste noapte, după cum li se poruncise. Măritul se înveșmântase cu hainele cele mai scumpe și avea pe cap coroana pe care o purtaseră, unul după altul,

toți regii Portugaliei, începând cu neînfricatul Afonso Henriques. Era semn că urmau să se petreacă lucruri neobișnuite. Pe tronul din dreapta lui, mai mic, dar lucrat cu același meșteșug, nu stătea nimeni. Regina Beatriz, în ai cărei ochi curtenii crezuseră a desluși muguri de lacrimi, ședea în stânga lui Pedro, la cinci pași de el, pe un al treilea tron, mai puțin împodobit decât celelalte.

Măritul rămase așezat și ridică mâna, spre a curma șoaptele nedumeriților. Avea pungi vinete sub ochi și acea privire de taur întărâtat despre care cei ce-l cunoșteau spuneau că vestea nenorociri. Buzele crăpate i se arcuiau într-un zâmbet șiret, de vulpe pitită în dosul cotețului de găini. Simțea că pe unii dintre cei de față îi apucase dărdăitul, iar pe ceilalți, fierbințeala. Întocmai cum dorise. Așa se cuvenea să arate supusul în fața regelui, mai cu seamă al unuia care găsisse, în sfârșit, numele sub care avea să intre în istorie: *O Justiceiro*.

— E o zi de vază pentru Portugalia. Ce-i drept, și pentru mine, spuse el, înălțându-se puțin în tron. E ziua dreptății. Ziua când pe tronul din dreapta mea o să se-așeze cea pe care mi-am făcut-o mireasă. Și totodată ziua când cei care-au săvârșit nelegiuiri sunt chemați să răspundă. Patru dintre ei, flagelanții închipuiți care s-au pripășit aici din Castilia și pe care i-am crezut cândva prieteni, ispășesc chiar acum în piața mare din Valladolid și fie ca bunul Dumnezeu să-și facă timp spre a le ierta din păcate.

Un susur nelămurit se ridică deasupra curtenilor. Mireasă? Prin urmare, zvonurile aveau temei. Cei opriți în primul rând traseră aer în piept și se schimonosiră mai

ceva ca prima dată. Aerul din biserică se împuțea de la o clipă la alta, din cauza izului de hoit ce părea să vină din spatele unei perdele de catifea stacojie. Cine știe ce-i trecuse prin minte măritului? La cum se purta încă din pruncie, aproape nimic nu mai era de mirare. Cu toate astea, nici chiar el n-ar fi putut îngrămădi stârvul vreunei sălbăticiuni în inima bisericii. Cât despre pedepsirea nelegiuitorilor, se găseau destule locuri în care se putea face. Doar n-avea de gând măritul să se pună pe retezat scăfârlii sub icoanele sfinților.

Lui Pedro nu-i scăpă freamătul moale al curtenilor.

— Ce e? Ce nu vă place? S-a-ntâmplat ceva?

— Trăsnește a-mpuțiciune, mărite, cuteză Fernam Furtado do Avellar. Parc-ar fi ieșit o oaste de leșuri de sub cruci și-ar fi venit să ne strice mințile.

Regele râse auzindu-și căpetenia.

— Ceva-ceva știi tu, Fernam, prietene. E-adevărat, mințile unora dintre voi s-au stricat de mai multă vreme. I-am scos la aer, să se primenească. O să-i vedeți cât de iute. Până atunci însă, se cade să vă dau vestea cea bună. M-am însurat, prieteni. M-am legat în fața lui Dumnezeu cu sfânta taină a cununiei.

Grămada de supuși îl căută din ochi pe episcopul Hernan de Hastings al Lisabonei sau măcar pe confesorul regal Alberto Duvergel, dar degeaba. Pedro pricepu și râse din nou.

— Viața m-a-nvățat să fiu cu luare-aminte, cinstiți războinici și curteni. Nu m-am însurat azi sau ieri, ci mai demult. Sunt ani de-atunci. N-am stat să număr câți, dar destui.

Regina Beatriz își dresе glasul și-și învăluі fiul cu o privire grea de compătimire. Bietul băiat avea iarăși năluciri.

— Constancia a murit, dragul meu.

Obrazul drept al lui Pedro zvâcni, iar gura i se subție amenințător.

— Nu mă gândeam la Constancia, mamă. Știi bine că n-am pus preț niciodată pe nunta aia de ochii lumii. Și oricum, Constancia venise gata moartă din Peñaфiel. Răsufla și-și mișca ochii, dar în rest avea tot atâta viață-n ea cât o hârcă-ngropată la doi stânjени sub pământ.

— Să-nțelegem că măritul vrea să înfățișeze pe-altcineva curții drept mireasă? Întrebă înaltul amiral Calisto Peixe cu sprâncenele zbârlite. Prea bine-atunci. Dar dacă se vorbește de căsătorie, n-ar trebui ca aleasa măritului să fie mai întâi văzută de dregătorii regali?

Dintr-odată, Pedro își ieși din fire și se puse pe urlat.

— Dregătorii regali? Nu ești zdravăn la cap, amirale! Care dregători? Cei care mi-au trădat încrederea sau cei care au omorât ce iubeam? Și de când au dregătorii și grija asta? Castilia fierbe și vouă vă arde de nerozii? Neisprăviților! Slugi târătoare! Râme care se mișcă-n colb! Asta sunteți, nu dregători! Cât e ziua de lungă puneți la cale mârșăvii și vă suciți gātu-n toate părțile, doar-doar v-oți mai învârti de ceva.

— Dacă îngădui, mărite – îndrăzni Natanael Umberto, frângându-se din șale.

— Taci din gură! Nu-ngădui nimic! S-a terminat cu huzurul și cu susuratul la ureche! Martor mi-e bunul Dumnezeu că de-acum încolo cine-mi mai iese din

cuvânt îngrașă pământul. Dregătorii regali să binevoiască a-mi spune ce facem cu nenorociții care vor să-l alunge de pe tron pe vărul Pedro și cum îi punem căpăstru lui Trastámara, nu să-și dea cu părerea despre regina mea. Despre regina *voastră*.

În tăcerea care coborâse ca o lespede de stâncă peste curteni, se auzi glasul cu inflexiuni castiliene al lui Alvaro de Castro.

— Mărite, să mă ierți, altceva a vrut să spună amiralul Peixe.

— Ce anume?

— Că aleasa ta se poate așeza pe tronul Portugaliei doar cu încuviințarea Papei, care trebuie să trimită cuvânt scris. Iar înainte de-a face asta Sfântul Părinte trebuie să-i primească la sfat pe doi dintre dregătorii regali ai Portugaliei. Așa e rânduiala. Așa a fost pe timpul lui Clement, la fel e și sub Inocențiu.

Pedro se feri să-l repeadă, dar ura din priviri nu i se stinse. În al doilea rând de curteni se făcu deodată loc liber și unul dintre vârstnici se prelinse pe pardoseala bisericii, moale ca băligarul cald. Ațora duhoarea le urcase stomacul în gât, iar batistele duse la nas nu mai foloseau la nimic.

— Să deschidem un geam, se auzi o voce.

— Nu deschideți nimic, se împotrivi Pedro. Mai răbdați un pic și vă scot la aer curat. Cuvânt scris de la Papă? L-am primit atunci, iar părintele care ne-a cununat a pitit sulul la loc sigur în biserică unde slujea.

— Asta nu înseamnă nimic dacă nu-l putem vedea, mărite.

— Ei bine, n-o să-l vedeți și gata, se răsti Pedro.

— Dacă așa stau lucrurile, mărite, se auzi din nou glasul lui Alvaro, rânduiala te silește să repeți cununia în biserică.

Pedro zâmbi mulțumit, făcându-i pe ceilalți să se întrebe dacă nu cumva el și cu Alvaro erau înțeleși.

— Asta și fac, Alvaro, prietene. Asta și fac. Încet-încet, ne dăm. Cu toții avem nevoie de o regină – și eu, și voi. Ei bine, clipa așteptată a sosit. Eu, Pedro, al optulea rege al Portugaliei și Algarvelor, o înfățișez curții ca regină pe cea cu care am legat cununie în deplină sănătate a minții și a trupului.

Măritul bătu din palme de trei ori și perdeaua de catifea stacojie fu dată în lături de doi slujitori speriați. Putoarea se întee de parcă vântul ar fi împins-o de la spate, dar nimeni nu mai avu vreme să-și ducă batista la nas. Ceea ce li se arată acum, sub bolta de la Santa Maria de Alcáçova, îi făcu să se întrebe cine nu era în toate mințile: ei sau măritul. Din două, una: ori mirozna li se suise la cap și-i făcuse să aibă vedenii, ori Pedro se rătăcise de dreapta judecată.

Aleasa măritului nu era altceva decât o alcătuire de oase de pe care carnea nu apucase să putrezească de tot. Acolo unde oasele se dezlipiseră unul de altul, fuseseră încheiate la loc și legate cu fire subțiri de argint. Din bogăția pletelor rămăseseră câteva smocuri cânepii, cu grunji de pământ, iar din locul unde ar fi trebuit să se afle capul rânjea spre curteni o tîgvă prinsă anapoda cu niște cârpe înnodate. Arătarea ședea pe un jilț de fildeș și era purtată pe umeri de șase soldați learcă de sudoare,

pe chipul căroră se zugrăvea dorința fierbinte de-a nu se prăvăli din cauza duhorii și de-a nu lăsa stârvul descărnăt să vină peste ei. Hidoșenia putea ca zece hoituri sub arșiță, dar era înveșmântată în straie scumpe, cu pietre prețioase bătute la mâneci, podoabe de aur, brocarturi și catifele. Pe tîgvă fusese așezată coroana convenită reginelor portugheze, de care Beatriz se despărțise încă din clipa când Afonso al IV-lea închisese ochii. Soldații se opriră la dreapta lui Pedro, iar pe urmă mutară cu băgare de seamă grămada de oase învelite din jilțul de fildeș pe tronul gol de lângă el, având grijă să nu zornăie și să nu-și piardă ușoara asemănare cu forma unui trup omănesc.

— Ea e Inês, rosti măritul, cu glasul unui om șubrezit de neliniști lăuntrice. Prietena, iubita, soția și regina mea. Dacă a crezut cineva că, ucigînd-o, are s-o îndepărteze de coroană, proastă socoteală și-a făcut. Părintele Lendoiro ne-a unit în fața Domnului la Igreja São Vicente din Bragança, unde a slujit până anul trecut, când a trecut la cele veșnice. Prin urmare, cinstiți curteni, coroana îi șade pe cap după toate rânduielile. Așa că binevoiți acum și sărutați mîna reginei, cum face orice supus credincios.

Cu toate că erau bărbați trecuți prin multe, câțiva războinici simțiră gust de fiere pe limbă și, neputînd să se mai țină, deșertară pe jos tot ce le urcase în gâtlee. Asta nu făcu decît să mărească puturoșenia care chinuia nările curtenilor și să atragă furia măritului.

— Așa vă arătați iubirea pentru regină, nemernicilor? Scuipîndu-vă mațele în fața ei? răcni el, înlemnindu-i pe vinovați. Luați-i de-aici și-n temniță cu ei! le porunci apoi soldaților rămași de o parte și de alta a celor două

tronuri. Să stea acolo cu pâine și apă o lună, până le-or trece vărsăturile. Și-acum, purcedeți. Dați-i zor, că avem și altele de rânduît.

— Dar, mărite — începu Natanael Umberto.

— Lipiți-vă buzele de mâna reginei, până nu vă zbor capetele de pe umeri! zbieră Pedro scos din minți. Așa cum ați făcut cu mama și cu Constancia! Așa cum i se cuvine oricărei regine iubite de cei peste care domnește! Sărutați-i dreapta și spuneți-i: slavă ție, stăpână! Să te-aud, Fernam! Tare, să răsune bolta!

— Slavă ție, stăpână, îngăimă cu buze vinete do Avellar, căznindu-se din răspuiteri să nu-și scape zeurile îmbăloșate pe oasele moartei.

Rând pe rând, curtenii trecură prin dreptul tronului mai mic și urmară pilda comandantului de arcași. Simpla aducere aminte a făgăduielii lui Pedro de a-i fericii apoi cu un ospăț de pomină îi făcu pe unii să se prăvale în genunile uitării de sine. Cinci curteni se lipiră de zidurile zgrunțuroase ale bisericii și se lăsară să alunece în jos, până simțiră piatra rece sub șezut. Ceilalți se târără prin dreptul stârvului înveșmântat, cu mâna la nas și sufletul în batistă, oprindu-se pentru a atinge cu buze strânse oasele gălbejite și pentru a-și rosti cu glas tare prețuirea.

Ieșind din biserică și înghițind cu nesaț aerul amiezii, curtenii se gândiră cu un rânjet strâmb la ce spusese Pedro înainte să scoată mortăciunea de după perdea: „în deplină sănătate a minții și a trupului“. Numai că rânjetul le îngheță pe buze când se uitară la locul din mijlocul curții interioare de la Montemor-o-Velho, înconjurat de gloata căreia soldații îi dăduseră în sfârșit voie să intre.

Sumedenia de oameni îngăduiți în castel își făcea cruci peste cruci și scuipa în sân ca să țină departe visele urâte și lighioanele iadului. Căci în fiecare colț al pătratului de iarbă pârjolită fusese ridicată o spânzurătoare în care bălângăneau alene Cristoval Ocayo, Tiago Melendes, Elpidio Graça și Umberto Vidigal. Aveau oasele frânte, gurile roșii de sânge și beregatele despicate. În mijloc se găseau doi pari înfiți în pământ, de care fuseseră legați cu funii groase Alvaro Gonçalves și Perô Coelho. Stăteau cu fața unul la altul, albi ca hârtia de spaimă, bâiguind rugăciuni pe care Cel de Sus nu părea să le audă, puțind de la murdăria pe care și-o scăpaseră în nădragi și avându-i fiecare sub ochi pe doi dintre cei atârnați în ștreang. Parii li se opreau deasupra noadei, așa încât pieptul și spatele să rămână libere. Între ei fusese pus pe foc un ditamai ceaunul în care bolborosea o mâncare de năut ce-ar fi putut sătura cam cincizeci dintre curioșii năvăliți pe porțile de la Montemor-o-Velho.

Pedro se ivi pe o ușă lăturalnică, gol de la brâu în sus, cu părul despletit și coroana pe cap. Pielea îi lucea de sudoare, iar pe brațul drept îmbrăcase un soi de mânecă de fier terminată cu o gheară răsucită, ai cărei colți scânteiau în soare. Prin mulțime trecu un murmur înfiorat, cu toate că puțini erau cei care aflaseră despre această unealtă a caznelor și a morții. Măritul se opri în dreptul ceaunului, adulmecă pofticios și își roti privirea peste cei adunați în jurul locului de ispășire.

— M-am gândit să ne ospătăm împreună, spuse el cu un tremur în glas pe care și-l stăpâni anevoie. Și cum nu e zi de post, n-avem decât să aruncăm un stropșor de

carne peste mâncarea asta de năut. Măcar că-i schimbă nițel gustul.

Gloata se mișcă neliniștit, aidoma unei vietăți împresurate. Pedro ridică brațul îmbrăcat în mâneca de fier și-l ținu așa câteva clipe.

— Unealta asta se folosește prin alte părți pentru împlinire de jertfă. A venit vremea să vedem dacă nu-i găsim trebuință și la bucătărie.

Râzând nebunește, cu gura deschisă și capul dat pe spate, Pedro se apropie de Gonçalves, care, mut de groază, trăgea încă nădejde că ochii lui rugători vor putea să-l înduplece.

— Ai omorât-o pe Inès, Alvaro. Mi-ai luat inima. Nu fac decât s-o iau și eu pe-a ta.

Vuietul surd al mulțimii nu izbuti să înece răcnetele de fiară înjunghiată ale ucigașului când gheara răsucită i se împlântă adânc în piept și-i rupse inima cu tot cu bucățile de os din jur. După câteva clipe de zvârcoleală ca a unui șarpe tăiat în două, Gonçalves se lăsă moale în funii, iar glasul îi tăcu pentru totdeauna. În fața lui, măritul nesocoti ochii holbați ai curtenilor și-ai celorlalți supuși, scoase chisălița însângерată din gheara de fier și-o azvârli în ceaunul cu năut. Apoi se îndreptă spre Coelho, care tremura ca varga și tocmai își vărsase ultimele resturi de mâncare pe piept. I se opri în spate și-i șopti la ureche vorbele pe care i le spusese și celuiilalt.

— Ai omorât-o pe Inès, Perô. Mi-ai luat inima. Nu fac decât s-o iau și eu pe-a ta.

Gheara răsucită se înfipse în spatele lui Coelho, al cărui urlet înfiorător se curmă la jumătate, când Pedro

scoase din el organul care mișca, învelit în carne zdrențuită și oscioare frânte. Îl aruncă în ceaun după primul, iar apoi amestecă în năut cu un linguroi de lemn. Împietriți de groază, curtenii care stăteau pe o ridicătură de pământ, deasupra celorlalți supuși, se întrebară dacă în spatele feței măslinii a lui Pedro, dincolo de alcătuirea aceasta de carne, mațe, nervi și creier, nu se găsea însuși Necuratul. Omorârea se pedepsea prin omorâre, așa fusese pretutindeni de când lumea. Însă numai un smintit sau un diavol putea să închipuie felul ăsta de osândă. Iar dacă mai devreme măritul își silise supușii să pupe o momâie descărnată, nu era de mirare că acum îi poftea cu gesturi largi la masă. După vreo cinci minute focul de sub ceaun se stinse, iar slujitorii de la Montemor-o-Velho se iviră ca la un semn cu blide, ștergare și ulcele de vin pentru începerea praznicului. Deasupra locului de ispășire și benchetuială, ciorile prinseră să zboare în cercuri mari, căutând să afle din viermuiala de dedesubt când avea să li se îngăduie să-i cerceteze cu pliscurile pe cei atârnați în ștreang și pe mai noii lor tovarăși de drum spre căldările iadului.

O Justiceiro își curăță sângele de pe mâini și stropii care-i mânjiseră pieptul gol. Apoi își puse năut în blid, căută cu linguroiul în ceaun până dădu peste un ghem de carne vânată, și-l puse peste boabe, se așeză pe o moviliță de lângă zidul dinspre miazănoapte și începu să mănânce. După ce isprăvi, se șterse la gură și se întoarse în răcoarea de la Santa Maria de Alcáçova, spre a-i spune lui Inès că răzbunarea fusese împlinită. Și spre a-i ține pe urmă de urât.

Fiecare poveste de dragoste poartă în ea pariul veșniciei. Fiecare îndrăgostit vrea ca iubirea lui să treacă dincolo de toți și de toate. Și fiecare își prețuiește aleasa după cum se pricepe, după cum poate și după cum crede de cuviință. Unul îi ridică un palat, altul îi scrie o poezie. Unul o îngroapă în flori, altul îi dăruiește inele. Unul îi face zece declarații pe zi, altul o adoră mut, cu ochii mari. Unul regândește lumea de dragul ei, altul ucide. Dar nici unul nu acceptă că ar putea să existe pe lume poveste mai intensă sau mai vie decât a lui.

Inès de Castro și Pedro I n-au atins faima marilor perechi ale lumii: Romeo și Julieta, Tristan și Isolda, Paul și Virginie, Daphnis și Chloe. Compozitorii trecutului au prețuit-o pe Inès ceva mai mult decât scriitorii prezentului. Niccolò Zingarelli, Giuseppe Persiani și James MacMillan i-au dedicat opere, Henry de Montherlant i-a scris o piesă de teatru. Atât. Drama consumată în Portugalia secolului al paisprezecelea n-a făcut *box-office* sau vânzări. Nici la Hollywood, nici la Barnes & Noble.

Pentru portughezi, în schimb, Inès și Pedro sunt simbolul aventurii romantice și al iubirii până dincolo de margini. Dacă-i întrebi, îți spun – prin vorbe sau

priviri – că ororile se uită și sângele se șterge, dar dragostea rămâne. Iată o poveste care n-a mai încăput în fado-uri, dar a rămas scrisă în piatra celor două morminte din Santa Maria de Alcobaça. Acolo Inês și Pedro se odihnesc la câțiva pași unul de altul. Despărțiți în viață, ei s-au regăsit în moarte, așa cum stă gravat în pardoseala mănăstirii, chiar între cele două cavouri: *Até ao Fim do Mundo*. Împreună până la capătul lumii. Turistul care calcă fără să vrea pe aceste cuvinte, fotografiind adaosurile artiștilor manuelini, surâde stingherit și se dă înapoi. Somnul îndrăgostiților nu se cuvine tulburat.

La prețul de vânzare se adaugă 2%,
reprezentând valoarea timbrului
literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România,
cont nr. RO44 RNCB 5101 0000 0171 0001,
B.C.R. Unirea, București.

20 DE ANI ÎN 20 DE CĂRȚI

IOANA PĂRVULESCU În intimitatea
secolului 19 | **NEAGU DJUVARA**
O scurtă istorie a românilor
povestită celor tineri | **ANIȚA**
NANDRIȘ-CUDLA 20 de ani în
Siberia | **LUCIAN BOÎA** Istorie și
mit în conștiința românească |
MIRCEA CARTĂRESCU Travesti |
HORIA-ROMAN PATAPIEVICI
Zbor în bătaia săgeții | **ANDRÉ**
SCRIMA Timpul rugului aprins |
RADU PARASCHIVESCU Cu inima
smulsă din piept | **GABRIEL**
LIIGEANU Despre limită | **VIRGIL**
IERUNCA Fenomenul Pitești | **EMIL**
CIDRAN Îndreptar pătimas |
MDNICA LOVINESCU Diagonale |
CONSTANTIN NDICA Rugați-vă
pentru fratele Alexandru |
FUGÈNE IONESCO Cântăreața
cheală. Lecția Scaunele.
Regele moare | **ANA BLANDIANA**
Spaima de literatură | **MIRCEA**
ELIADE Jurnalul portughez |
Povestea **ELISABETEI RIZEA**
din Nucșoara | **PETRU CREȚIA**
Oglinzile | **ALEXANDRU DRAGOMIR**
Crase banalități metafizice |
ANDREI PLEȘU Despre îngeri